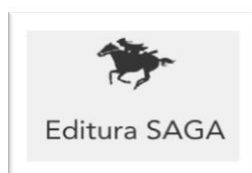

Roni Căciularu

ACVARELE DE DEMULT

Editura SAGA - 2020

Roni Căciularu

Acuarele de demult

(Mărunte amintiri...)

Coperta: **George Roca**
Tehnoredactare: **Adrian Grauenfels**
Ilustrații: tablouri din creația pictorului
Georghe Parascan

(Fotografii: Internet)

© **Roni Căciularu**

Roni Căciularu, memorialist

Îl știam pe Roni Căciularu ziarist și reporter literar, împătimit cronicar al locurilor și al întâlnirilor cu oameni de valoare, autor al unor volume de autentică proză (de succes, de critică și de public), cum ar fi *Cafea și fum de țigară*, *Hoinar de suflet halandala* sau *Reporter – angajatul nimănui*. Sculptor în filigran și artist al detaliului, el are, pe lângă ochiul curios al ziaristului de-o viață, și arta de a povesti a scriitorului care vine din tradiția literară a Moldovei lui Creangă și Hogaș. O plimbare textuală prin Tel Aviv, în compania lui Roni Căciularu, este o scufundare miraculoasă în cultură, istorie și emoție. Prozatorul nu doar că știe *povestea* locurilor sau a oamenilor, ci știe și *să o pună în pagină*, cu limpezime și economie de mijloace, dar cu belșug de semnificații. Unul din ultimii practicanți ai reportajului literar din cultura noastră de azi, scriitorul israelian îi unește, în paginile sale, pe Brunea-Fox, părintele reportajului românesc (cu plasticitatea expresivă a relatărilor sale, cu freamătul de viață țâșnind din cuvinte), cu Geo Bogza, al cărui talent de a transforma faptul brut, de-o concretețe exasperantă, în literatură pură a dat noblețe speciei, ridicând-o la măsura de aur a artei.

Nu mică mi-a fost surpriza să îl descopăr, în acest volum atât de frumos intitulat, *Acuarele de demult*, în ipostaza de memorialist. Memorialist al locurilor definitorii ale vieții sale de dinainte de Alia – Bacăul natal și Iașii studenției – și ai oamenilor definitorii pe care i-a întâlnit – Al. Mirodan, Marius Mircu, Al. Husar, Jean Steiger... Memorialist înzestrat cu... memorie, înainte de toate (căci există și alții... care doar fabulează, pretinzând că-și amintesc), și cu capacitatea de a o însufleți, de a-i da viață, în al doilea rând, căci există mulți pentru care enumerarea ternă, egală, ține loc de evocare.

Aș semna, pentru început (și ca o „coajă de banană” pe care cititorul să „alunece” în textul mătăsos al rememorărilor lui Roni Căciularu), faptul că prima parte a cărții este în sine o bijuterie, întrucât „scalpelul” amintirii dezgroapă un oraș, practic, dispărut. Pitoreasca urbe bacoviană a fost, se știe, complet transformată de demolările și intervențiile urbanistice din anii 1960-1990, devenind – mi-au confirmat-o mulți localnici în etate – de nerecunoscut pentru cei care știau cum arăta Bacăul până în primul deceniu de după război. Cu excepția câtorva clădiri reprezentative, din zona centrală, și a unora... nereprezentative, de la periferie, Bacăul de altădată a dispărut. El revine la viață, însă, în recuperările memorialistice ale lui Roni Căciularu, care – de la „casa Bacovia” la Teatrul Dramatic – își parcurge amintirile și, odată cu el, le putem străbate pe îndelete și noi, în pagini ușor încărcate de melancolie, dar foarte plastic alcătuite.

Căci (aceasta este a doua observație care se desprinde la lectură) scriitorul nu este, de fapt, un nostalgic al „timpurilor bune de altădată”. În schițele sale memorialistice, există atâta nostalgie câtă este firească

pentru cineva care a plecat de câteva decenii bune din orașul său, în altă țară și chiar pe alt continent. Parafrazând o cunoscută vorbă de duh, Roni a plecat de mult din Bacău, fără ca Bacăul să plece vreodată din „aluatul” personalității sale. Pentru israelianul de azi Roni Căciularu, plecat din Bacău la începutul anilor 1980, orașul nu a avut un „înainte” și un „după”, căci el a trăit direct, în miezul evenimentelor, schimbarea înfățișării și a „țesutului uman” al urbei de pe Bistrița, pe care, la timpul cuvenit, a și consemnat-o în paginile publicate în ziarul local. Rememorările sale sunt prețioase tocmai pentru că, dacă le ordonăm cronologic, obținem ceea ce americanii numesc *timeline*, adică o „hartă” temporală a transformării Bacăului. Cu atât mai prețioasă, cu cât fiecare etapă este presărată de memorialist cu oameni, de la prietenii din copilărie la prim-secretarii pe care ziaristul i-a privit, din fotoliul său de orchestră, perindându-se la cârma județului. Nu toți, în paranteză, niște troglodiți, nu toți lipsiți de o anumită umanitate și chiar demnitate. Apreciez în mod deosebit balanța morală cu care Roni Căciularu cântărește oamenii cu care s-a intersectat, de-a lungul unei vieți discrete, însă deloc lipsite de evenimente. O balanță care lipsește multora dintre cei care se apleacă asupra istoriei recente, gata fie să exalte, fie să arunce piatra, dar niciodată să evalueze lucid și onest. Roni Căciularu este un tip de memorialist rar, astăzi, pentru că nu minte și nu înfrumusețează.

La fel de însuflețită este și rememorarea, în câteva episoade, a studenției ieșene. A marii universități, cea mai veche din țară, a unor profesori (Al. Husar) și studenți (Marin Sorescu) celebri, a inefabilei rivalități colegiale cu studenții de la Cluj-Napoca. Iașii sunt, fără discuție, unul

dintre cele mai frumoase orașe ale României, iar tânărul Roni – om de gust și de finețe – a știut să se bucure de tot ceea ce orașul acesta ilustru i-a oferit, la vârsta formării, într-o epocă deloc veselă și plină de privațiuni. Arta prozatorului constă, reiau cele spuse anterior, în *însuflețirea*, fără nici un fel de dilatare lirică, a unor fragmente de memorie, transformate într-o frumoasă povestire la persoana I. Și care, uneori, are și tâlc...

În fine, aș menționa prezența, pe lângă *topoi*-i existențiali, prezența unor oameni providențiali, atât în faza de formare (adolescența băcăuană, studenția ieșeană), cât și în cea de maturitate, a diverselor încercări la care îl supune viața. Trei dintre aceste personalități – Mirodan, Mircu, Steiger – leagă cele două „maluri” ale amintirilor lui Roni Căciularu: malul românesc și malul israelian. Căci, deși dominate în mare măsură de amintirile din România natală, aceste episoade memorialistice sunt redactate sub semnul condiției actuale a scriitorului. Cea de israelian, scriitor de limbă română din Țara Veche-Nouă a poporului evreu. Distanța se simte în texte, vorba lui Caragiale, *atât cât trebuie*, căci scriitorul nici nu idealizează trecutul, nici nu îneacă evocarea lui în nostalgie, ci își păstrează neștirbit simțul nuanțelor, al judecății morale subtile și gustul pentru povestea fără de care realitatea, oricât de fermecătoare în sine, rămâne seacă și inexpressivă ca text literar.

Acuarele de demult este un pandant la cărțile anterioare ale lui Roni Căciularu, în care etapa românească a existenței sale are o prezență mai discretă. Volumul pe care vă pregătiți să îl citiți completează tabloul cu o evocare, în fond, a unei Românie de care uităm, mai nou, și noi, cei care i-am rămas locuitori: cea anilor 1950-1980,

în care, în pofida unui regim opresiv și a unor privațiuni materiale deloc neglijabile, s-a trăit și s-a creat, adesea, durabil. Necosmetizată, viața românească din acei ani, așa cum s-a imprimat ea pe retina reporterului de vocație care este Roni Căciularu, o completează pe cea israeliană din anii 1980 încoace, pe care o întâlnim evocată în celelalte cărți ale sale.

Mă bucur să găsesc în Roni Căciularu un scriitor care face parte din paradigma celor care, ca vinul cel de preț (israelian sau românesc, e mai puțin important, ambele sunt de excepție!), este tot mai bun odată cu trecerea anilor. Am citit cu curiozitate intelectuală și chiar cu pasiune aceste „acuarele” scrise, care fac să renască scene și oameni de altădată, cu frumusețea, cu valorile și cu înțelesurile vieții și operei lor.

Răzvan Voncu

Prefectura Bacău

„La Bacău, la Bacău, în oraşul meu”...

MICI TABLOURI DE-ALTĂDATĂ

Mărunte amintiri. Din Bacăul de-altădată. Din copilăria de-altădată. Din carnetul de vise de-acum. Le notez oarecum printr-o așa zisă „metodă a dicteului automat”. Fără vreo logică ori cronologie riguroase. Puncte din memorie. Funigei de curcubeu. Clipe de demult (și nu prea). Frânturi. Tablouri dintr-o expoziție...

Mă aflu, din nou, „pi Centru”, la Bacău...

Teatrul și fostul cinema „Mărășești”, „Alimentara” de-altădată, cu program non-stop, cu vânzătoare drăguțe, la care, încă de pe când eram prin clasa întâia, mă uitam cu drag și cu chemare. Lucru pe care-l simțiseră, pe semne, și ele.

Pe la ore fără lume (cum ar fi cele de amiază) se strâneau să ciorovăiască. Uneori mă nimeream printre ele, cu toată timiditatea mea incurabila. Vorbeau, glumeau, mă aflam și eu în treabă, printre ele, în timp ce unul din părinți făcea cumpărăturile obișnuite. La un moment dat, una mă-ntreabă, ca pe-un copil simpatic ce cred că eram: „Pe cine din noi, fetele de-aici, iubești tu cel mai mult?”... Ce-ntrebare?! Cum să spui, așa, în gura mare, uite, tare-mi place de Paula, cea cu obraji roșii și rotunjimi ce miroseau a mezeluri? O altă fată vine însă în ajutorul meu, văzând că mă codesc să răspund:

-Uite, ai aici hârtie și creion, scrie un nume (le cunoșteam pe toate!).

Mă dau mai deoparte și scriu numele celei dragi mie, sincer și emoționat. Numai că, în grabă, nefiind deloc „scriitor” iscusit, am „mâncat” o literă: pe primul „a” al aceluia nume. Se-adună toate, citesc, şușotesc și râd, râd de nu mai pot, în timp ce eu, transpirat și roșu de emoție, nu înțeleg nimic. Până când Paula însăși, îmi arată cum se scrie numele ei, adică cu toate literele lui. Dar ea a înțeles, totuși, ce-a înțeles, și

mi-a zâmbit cald. Era un zâmbet cu gust de mezeluri ...

Afară plouă, e ceață, talanga burlanelor s-aude șoptit și melancolic, grădini, pomi, liliac rezonând din depărtare, iar la „Telefoane”, în față - ghiocei. Ghiocei și viorele. Vânzătorii - țărani îmbrăcați ponosit, nebărbieriți, întunecați. Sau țărănci cu broboadă neagră, deloc preocupate de înfățișarea lor; câteodată erau și țișgânci, ghemuite în zăpada primăverii, lângă ziduri, la margine de trotuar. Dădeai un bănuț, luai buchetul gingaș-suav și rămâneai, pe moment, cu un gust amărui. Revăd cu ochii minții, și azi, formidabila tristețe a săracilor vânzători de ghiocei...

Garduri, câini care latră seara, prelung. Săanii trase de cai cu zurgălăi, pe străzile încă-nzăpezite.

Clopoței. Zurgălăi. Colinde. Am fost și eu cu colindătorii... De Anul Nou, am fost și cu „buhaiul”, la urat, împreună cu câțva colegi și prieteni, români și evrei. După posibilitățile noastre de orășeni sadea ce eram și după mintea noastră de atunci, „buhaiul” era făcut dintr-o cutie rotundă de tablă, de la renumitele bomboane

„Desrobirea”. Sunetul produs de acest original instrument era, cu mare indulgență, doar de... vițică, și nicidecum așa cum ar fi trebuit să fie. Dar copilăria este mare meșteră în compromisuri, atunci când ea vrea... Și-așa răgușeam noi, pe la casele oamenilor, cu „Ia mai roată, măi flăcăi!”, alegându-ne până la urmă și cu câțiva leuți... Pocnitori, în loc de bice, cumpăram, se pare, de la magazinul lui „Tzeler”, din centru, de vizavi de clădirea impunătoare a Poștei.

Vitrina cu jucării de la Tzeler...

Ehei, ce vitrină multicoloră era aceea!, plină de frumusețe, misterioasă și prietenoasă și ademenitoare. Moș Crăciun, în mantie roșie, bate dinăuntru în geamul puternic luminat. Geam peste care s-a așternut o promoroacă groasă și înflorată, astfel că ne era îngreunată vederea jinduindă. Dar năsurile noastre și respirația intensă de copii curioși, făceau ochiuri care străpungeau argintul rece al geamului. Iar privirile și sufletul ajungeau, în cele din urmă, lângă formidabilele jocuri mecanice, sau lângă blondinele păpuși cu ochi albaștri, ori soldățeii din plumb, sau mașinuțele colorate, care parcă alergau

singure prin vitrina aceea de poveste; te vedeai parcă jucându-te cu locomotive și vagoane, cu șinele lor, te atrăgeau tot felul de figurine, ochenele cu caleidoscop colorat, pistoalele cu petițe, artificiile încă neaprinse. Degeaba bătea Moșul, cu bastonul, de lângă brăduțul împodobit cu globuri, în geamul acela cu vise de promoroacă. Bastonul Moșului se auzea înfundat. Dar lumina aceea puternică, cu irizări de curcubeu, din interiorul vitrinei Tzeler, mă fascinează și acum. Flori mate și, totuși, strălucitoare, în vitrina copilăriei. Flori cu parfum de aer rece și sănătos.

...Fulguia. Centrul orașului, strada principală, ziua, în amiaza mare. Imagine de ilustrată poștală, din secolul trecut. Bufnituri de la căzături pe ghiață. Icnituri. Paltoane scuturate, zâmbete care ascund și durerile buftaiurilor celor mari și mici, deopotrivă. Căciuli îndreptate cum se cuvine, pe cap. Râsete în plină stradă. Viață frumoasă. Cu griji și cu mici și mari bucurii.

La ghețuș, ca la ghețuș!...(La margini de stradă, pe unde trec mai pe mijloc birjele și unele mașini, zăpada e adunată în mormane).

Ghețușurile de pe trotuar strălucesc în culori închise. Unii ocolesc locurile alunecoase, pedant, atent. Alții privesc admirativ și condescendent. Dar „neconformiștii” se aruncă cu sete, cu ambiție și veselie. Ziua în amiaza mare, în plină stradă! Toți eram atunci copii. Cel puțin, așa mi se părea. Și ninge. Bogat și rar ninge...

Poșta Centrală. Poșta cu „scriitorii de petiții” în holul mare, la masa cu sticlă. Petiții scrise caligrafic, frumos, în limbajul conțopistic. Scrisori - contra cost - așternute cu condei și peniță de tablă, muiată pedant în călimara de birou, în care se mai găsea uneori câte-o muscă moartă.

Scrisul cererilor timbrate era ocupația câtorva întreprinzători particulari, unii veterani de război, cu niscaiva știință de carte. (Nu era puțin, în acea vreme!). Oamenii cu necazuri trimeteau câte-o petiție, o cerere, o plângere. Plăteau, dar câștigau ceva foarte important pentru ei: o fărâmă de speranță! Cine știe, poate că...

Lângă clădirea Poștei - „Librăria noastră”. Afară-i iarnă și toamnă, și ninge și-i lapoviță. Înăuntru, în librărie - cald, plăcut. Rechizite

școlare și de birou. Cărți. Pagini. Litere. Domnul Bacovia zâmbeste trist și resemnat, din ninsoarea timpului, de-afară. Cerul e înnourat. E-o „vreme de beție”... Domnul Bacovia trece prin dreptul Librăriei.

Îl zăresc prin ușa cu geam aburit. E nebărbierit. Adus de spate. Într-un palton cam lung, de culoare închisă. „*Și toamna și iarna / Coboară- amândouă; / Și plouă și ninge / Și ninge și plouă*”... Este același băcăuan care altădată, înfiorat, vibra în primăvară : „*Mugur alb, și roz, și pur / Te mai văd, te mai aud! / Vis de-albastru și de-azur*”...

Litere sfinte, din raftul de amintire,
al micii Librării, de lângă Poșta din Centru.

Le mai văd, le mai aud...

LA BACĂU, LA BACĂU – ÎN ORAȘUL MEU !...

Strada. Mă pierd printre trecători. Anonim. Pe cei mai mulți nu-i cunosc. Nici ei nu mă știu. Altădată ieșeam prin oraș, și la fiecare câteva minute, mă opream cu câte altcineva, mai schimbam o vorbă, două.

Strada freamătă și, nu știu de ce, mă simt bine așa, stingher și necunoscut de nimeni. E cam ciudat, dar e bine. E un sentiment de libertate, de imponderabilitate chiar, vizavi de grija de altă dată, de a nu lăsa în urmă-mi vreo impresie rea, de a nu greși cu ceva, față de alții, față de mine...

Nu-mi era deloc indiferent cum pot gândi oamenii despre mine. Azi sunt mai sigur pe propria-mi persoană, știu ce am putut și ce nu; știu ce am lăsat în urmă, știu cam câte parale fac. Și sunt poate și ceva mai detașat. Nu pot părea decât ce sunt! Aici, în orașul tinereții mele, aici unde mă cunoșteau atâția oameni (și datorită ziarului la care scriam), sunt acum Nimeni, cu n mare! Și nu-mi pare rău. Sunt Nimeni, zic eu, dar un nimeni cu conștiința curată; când mă uit în oglindă - nu roșesc. N-am fost, ca ziarist, un lozincard cu limbă de lemn, un trâmbițaș de false melodii – ca destul de mulți, din vremea mea. Și am știut să fiu, la nevoie, un prieten adevărat. Am mai știut să ajut oameni pe care nici nu-i cunoșteam, din simplul motiv că erau niște oameni... Ei, da!... o spun eu, că mi-au cam murit lăudătorii! Totuși adevărul, acum când puțini îl mai caută, sau și mai puțini îl respectă, e bine să fie spus. Așa, de amorul artei!

Trec pe stradă, „pi Centru”, anonim și senin. Sunt cel ce-a fost și nu mai este, sunt cel ce este tot ce-a fost! Trec odată cu mulțimea străzii, o picătură dintr-un val. Mergem umăr lângă umăr,

ne depășim unii pe alții, o parte mergem în sens invers, dar avem grijă să nu ne incomodăm.

...Oameni, pe stradă, care ne urmărim fiecare destinul, cu grijile și nevoile și gândurile ce le avem. Nimeni nu cunoaște pe nimeni. Așa mi se pare. Este, de fapt, senzația pe care o încerc întotdeauna, când mă aflu într-un oraș mai mare. O mulțime de „ego”-uri, comună fiind doar dorința unei anume decențe, împreună cu o subtilă bucurie de a exista, de a umbla, de a ajunge.

Palatul Prefecturii. Nu departe, casa în care am locuit. Privesc de jos, ca Romeo spre balconul Julietei. Alte gânduri, alte simțăminte. La geamuri, flori în glastre. Flori pe care, poate, eu le pusesem, fără să știu: în gând, în vis, în șoaptă... Acum ele sunt aieveja! Cineva are grijă să fie aieveja. Flori albastre-mov, cu frunze verzi, și cu o ușoară catifea de șoaptă. Sunt Violetele de Parma.

Fără să vreau, îmi amintesc de iubiri de altădată. Primul buchețel pe care l-am oferit: lăcrămioare. Era o iubire interzisă. Eu evreu, ea nu. Ambele familii se opuneau. Dar și noi!... Minunată și unică iubire. Niciodată n-am mai dăruit, de-atunci, cuiva, lăcrămioare. Niciodată!

Erau delicate, mici, parfumate. Erau lacrămioare de bucurie, de împlinire, de taină și puritate. Dar fără de speranță. Trăiam doar clipa, clipele, sub semnul florilor acelea delicate, albe și înlăcrimate. Prma iubire, interzisă și minunată!

În orașul meu, în orașul meu, picură pe suflet, stropi de curcubeu.

Parcul Libertății (azi Cancicov), cu extraordinare întâmplări de taină și superbe secrete stelare. Și-apoi, elegantele plimbări de Duminică dimineață - spre amiază, sub cer de primăvară cu muguri de soare, cu lume cochetă, în mișcare lentă, agale. Devălmășie de sărbătoare, cu farmec moldovenesc și-alei asfaltate, lângă iarbă și flori, în parcul plin de tihnă elegantă.

Mașinile, pe stradă, la ieșirea din Parc - indiferente la pulsul și frumusețea clipei pietonale.

...Trotuarele Bacăului au ritmul lor, n-aș zice lent, dar rareori grăbit. Mai degrabă obosit, grăbit, dar cu frână, o grabă încetinită de greul care apasă parcă fizic, pe umerii concetățenilor mei. Șoseaua însă are trepidația ei dinamică, impetuoasă, rapidă, ultrarapidă. Mașini de tot felul, în viteză, dând ritm și energie orașului. Este artera

principală (se numea cândva Europa 20). Am cunoscut-o altă dată, într-o postură mult mai liniștită. Acesta e, de fapt, drumul care leagă Bacăul cu Europa, este un pretext care dă orașului o dimensiune și un aer aparte, este șoseaua care aduce Europa în Bacău. Simbolic și concret. Azi acest drum se numește E-85. Și s-ar mai putea chema (e drept, doar pentru unii) „un drum numit Speranță!”...

Mi-ar plăcea să aflu că orașul meu va ști cum să circule, pe drumul acesta asfaltat, lung și greu. Și vreau să cred că băcăuanii vor face din acest oraș, din acest minunat și frumos oraș, o capitală, o capitală românească a unei Europe băcăuane.

În orașul meu, în orașul meu, mă întorc mereu, clipă-n infinit, murmur amăgit, clipă lângă clipă, șoptă de argint, cântec de alint... În orașul meu, în orașul meu, am rămas doar eu. Singur cu ce-a fost, fără vorbe, fără rost; rotocoale, fum, țigări, cafea, cu amici și nimenea. Plouă, ninge,-i primăvară - pentru-a câta oară? Pe trotuar alături saltă, altă lume, altă!... Iar Bacovia cu tutun, umblă straniu, taciturn...

CINEMA ȘI SEMAFOARE...

Bacăul din amintirea mea, cu etapele lui suprapuse. În centru - primele semafoare! Cu câte patru fețe dreptunghiulare, mari, grele. Susținute, pe mijloc de intersecție stradală, de cabluri orizontale, încrucișate, bine întinse pe stâlpi puternici, implantați pe trotuare. „Milițieni la borcan”. Schimbarea culorilor - prin maneta din cabină. Primele „sentimente” de pietoni - când trecem strada numai pe la locul marcat. Cu toții eram cu ochii în sus, la culoarea verde, de la

aparatul mare, al cărei față era tri-ciclopică... Era, în noi, atunci, ceva special. Intram în lumea mare! Deveneam superiori. Depășeam stadiul de provincie, de provinciali.

...Cinematografele Bacăului - puncte de reper, locuri de întâlnire, săli cu bucurii de mai multe feluri. Cinema „Lux” (apoi s-a chemat „Timpuri Noi”, pe urmă - „Tineretului”)... În față era „Bătaia peștelui”. Aici stăteau la „agățat” băieții mai mari, pe-aici treceau domnișoarele (mai ales alte persoane, care demult nu mai aveau de-a face cu titulatura provincială de „fete mari”). Țigări, semințe, glume aruncate-n vânt, ocheade, scuipături demonstrative pe asfalt, frezuri cu briantină („creastă de cocoș”), pantofi (cu talpă din „crep”) bine văcsuiți...

Tot în centru - cinema „Fantasio” (apoi, noua denumire „Flamura Roșie”), cinema „Forum”, care a preluat, dacă nu mă-nșel, numele celui care a fost Palatul cultural al Bacăului, coexistând în aceeași clădire cu... lăcașul pompierilor. A luat foc, se pare, cu pompierie cu tot. A devenit, apoi, „Muncitorul” și deja se instalase într-o sală nouă, mai modernă. Pe urmă,

la gară, a fost cinema „Progresul”. Sălile cinematografelor erau mereu pline. Filmul era cultură, era distracție, era evadare din frământarea diurnă.

Duminică dimineață (mai ales la „LUX”) - conferințe, recenzii, proiecții de filme documentare. În cursul săptămânii, la spectacolele de la ora 15, era un public special: soldați și servitoare. Nimeni nu vedea nimic. Dar biletul merita toți banii! Erau pe-atunci și filme cu Tex, Zoro, calul Buian, „Avaramu”, apoi au fost filme ca „Zboară cocorii”, „Povestea unui om adevărat”, dar și „Stan și Bran”, „Pat și Patașon” - ceva mai înainte vreme, iar mai apoi, „Un bărbat și o femeie”, „Love Story”, „Alo ați greșit numărul”, „Directorul nostru”, „O noapte furtunoasă”...

***

Pe sub pleoape - clipe minunate, de neuitat.

...Seară. Pârâul Negel. Întâiul buchețel de flori, oferit stângaci, timid, vibrând de emoție și o neclară dorință, împreună cu o undă de vitejie, căci, iată, sunt în stare să exprim frumos atenția mea condescendentă, puterea mea de a trece peste

frâne imagine, de neînvins. Lună. Primăvară. Lăcrămioare. Primul sărut. Primul cuvânt nespus. Primul cuvânt fără contur. ...Și nu puteam, nu vroiam să înțeleg unele din tot felul de interziceri! Erau absurde. Și ne presau. Ne-ntunecau aureolata clipă de Nimic. Noi însă ne iubeam. Ne-ntâlneam pe ascuns. Acolo. Pe malul Negelului. Și ne iubeam: naiv, platonice, intens. Și nimeni și nimic nu exista în afara de noi doi. Era frumos. Era suav. Era parfum de lăcrămioare...

S-a dus timpul acela, s-a dus adolescența, s-a dus luna dintre nori. Azi, luna, pare cam banală; dar atunci era piatră de brichetă, care scapără stele, până când, dimineața, cerul lua foc, de la flăcările soarelui, când noi fugeam acasă, căci farmecul nopții se stinsese. Și tot pe-atunci, noaptea, luna era ca un nasture de sidef, nasture micșorat acum, ce coborâse pe bluza fetei și eu descheiam mătasea, ajungând încet la catifea și la șoapte de sărut...

Ei, Doamne!, cum mai lucrează timpul, cum fotografia în sepia, strălucitoare cândva, devine doar o banală ilustrată prăfuită; de altădată, dintr-o lume care a trecut.

De fapt, banal a fost tot ce-a fost. Obișnuit. Nimic deosebit. Dar totul - atât de personal! „Strict personal!” – nu-i așa?!

La urma urmei, fiecare cu banalul lui, frumos și formidabil, și-aș zice chiar unic...

MOTOCICLETE, ROGOJINI ȘI CEVA IUBIRI SECRETE

Ce mai tararam era! Anunțuri mari, din vreme pictate, pe tot felul de panouri. Afișe. Discuții. Supoziții. Organizare riguroasă - cu sprijinul poliției.

Duminică dimineața. Pe la ora 10. Lumea - la margine de trotuare. Circulația rutieră - suspendată. Motociclete zbârnăie și scapără în soare. Zgomotul motoarelor - ca un puternic râpăit de tobe. Concurs de motociclete! Cel mai grozav era Pinte, cu formidabila lui motocicletă Jawa. Lângă el se aliniază la Start încă vreo 5-6 vedete.

Se dă pornirea! Strada, adică Centrul, vibrează și zbârnâie. Geamurile caselor tremură din încheieturi.

Pintea se detașează. Viteza e grozavă. Senzația târgului e la maximum. Lumea-i cu sufletul la gură. Unii ovaționează, îndeamnă, exclamă, dar nimic nu se aude, în afară de pârâitul țevilor de eșapament!

Zgomotul acesta, tensiunea întrecerii, încordarea băcăuanilor sparg monotonia provincială din cursul săptămânilor. În dreptul Palatului cultural „Forum”, grupul de motocicliști ia un viraj periculos. Lume adunată în număr mare tocmai aici, căci e o porțiune atât de dificilă. De fapt, măiestria concurenților este să micșoreze cât mai puțin viteza, dar să-și mențină echilibrul...

Pintea, eroul orașului, are viteza cea mai mare. Este primul! Tensiunea încordării, pe trotuar, e la maximum. Motocicleta nr.1, într-o fracțiune de secundă, izbește bordura trotuarului. Oamenii, care cum apucă, sar în lături. Pintea, aruncat din șea, plonjează peste capetele oamenilor. Zboară, pur și simplu. Fără motocicleta rămasă pe trotuar, lângă bordura de

care s-a izbit. Motociclistul trece peste gardul de fier al fostei Maternități, direct cu capul prin Gazeta de Stradă, prin geam și lemn, până pe iarba din curte.

Minune! A ajuns bine mersi! N-a pățit nimic. N-are nici măcar o zgârietură. Și încă o minune: nimeni, nici din publicul de pe trotuar, n-a fost măcar atins...

Mai participau la astfel de concursuri, nu puține, vedete precum Denis, Pătrățul, frații Herșcovici și alții, al căror nume nu-l mai țin minte. Motocicletele lor și vitejia demnă cu care erau încălecate acele întruchipări de vijelie strunită iscusit, înflăcărau privirile și inimile noastre, ale puștilor, mai mici ori mai mărișori. Nu mai vorbesc de cele ale domnișoarelor sau ale unora dintre doamnele cu gânduri ascunse. Jocul acesta, dintre viață și moarte, confruntarea asta între spațiu și timp, tensiunea străzii, senzaționalul de la un pas de noi, erau bine venite. Oamenii mai uitau de necazurile zilnice, se mai putea vorbi și de altceva, fără a avea grijă uitându-se în stânga și-n dreapta!...

Și-acum, după episodul acesta de senzational, cu aură de provincie bucuroasă de râpăitul tobelor de eșapament, ca de la o nevăzută fanfară a sărbătorii de-atunci, aș vrea să alătur, îmi vine mie pe chelia ce încă n-o am, îmi vine să alătur și-un fel de antiteză, aparținând tot copilăriei mele de băcăuan.

Dicteu de memorie fără nici o ordine și fără prea multe reguli.

Iată, pe-un alt plan, deci - căruțe, cai, fân, bălegar, vite, iar prin împrejurimi, mai ales în zi de târg, coceni și pănuși. Și-apoi - rogojinile mici, făcute din îmbrăcămintea porumbului, în clasele primare, la orele de Lucru manual, cu domnul „profesor” Ogod. Pănuși găseam chiar de îndată ce saream gardul din spatele școlii, unde țăranii veneau cu căruțele încărcate cu porumb și alte cele, pentru vânzare.

Scoala aceea unde ne aflam elevi români, evrei și țigani e absentă azi din peisajul modernizat. Lipsesc și micile noastre rogojine, și oborul, și vitele aduse la oraș, ca și țăranii aceia, îmbrăcați specific și încălțați cu opinci; lipsește azi și-un anume fel de calm, ce dădea lentoare și

liniște clipei de zăbavă... Au dispărut cocenii, au dispărut și acei învățători din Școala mea elementară; unii erau cam improvizați și cu care n-aveam nici un fel de consonanțe.

Nici ei cu mine! Și lipsește și o parte din copilăria mea, cu candoarea ei cu tot!...

Ei, dar nu mai sunt, de fapt, nici acele, moderne pe atunci, concursuri de motociclete. Cât privește peisajul străzii, el are azi alte vedete. Iar amorurile de după concurs, cinstite sau nu, sunt tot la ele acasă, în orașul meu, în orașul meu. Decorul prea puțin s-a păstrat, actorii sunt alții, patimile, iubirile, și tot tacâmul adecvat, sunt și-acum cam aceleași. Iar copii merg la alte școli, dresajul continuă însă, mai reușit sau nu. Trotuarele și strada, Centrul unde promenada orelor de seară era o elegantă regulă burgheză, sunt tot pe asfalt. Iar printre trecătorii vieții cotidiene, se numără azi și unii turiști de prin lumea mare, pășind cu pas nostalgic, ba uneori și melancolic.

Bacăul cu etape suprapuse!...

CÂND TE UIȚI ÎN URMĂ

Când te uiți în urmă, când te cauți pe tine, când te revezi, ca și cum ai întâlni un bun și vechi prieten, te-ntorci și-l îmbrățișezi și te bucuri că-l revezi. Poate că, într-adevăr, nu te-ai revăzut de mult. (Dar cine-ntoarce capul, când are de mers cât mai drept, iar drumul nu e-ntotdeauna pavat și nici chiar necotit?!)

Mai încolo, în timp, de fapt mai încoace, când mersul mai încetinește, când știi că și a te opri face parte din drumul tău, mai întorci totuși privirea spre trecut și te vezi din nou în rama lui. Iar dacă îți mai pui și ochelari de soare, viața,

oamenii, locurile, pot părea învăluite de un farmec al acuarelelor unui pictor care vede lumea ceva mai personal, mai subiectiv, fie în nuanțe calde și calme, fie ceva mai înăsprite - însă emanând mereu și parfum de lumină. Nu mai e viața viață, ci e cea văzută prin ochelarii de-o culoare sau alta, ochelari de soare, ochelari de inimă, ochelari de gânduri, de-ntrebări, de idei, de nostalgie...

Viața, lumea, imaginile;... de fapt - jocul memoriei și al întâmplării! Logica încearcă să le orânduiască. Dar, la urma urmei, de ce numaidecât totul trebuie să fie ordonat, logic, așezat ca la Școala primară nr.1, de pe strada Bacău-Piatra, școală aflată cândva lângă Teatrul de Păpuși „Licurici”.

...Doamnele învățătoare I.A. și A.I. (nu le dau numele întreg, ca să nu întinez vreo memorie de nepot sau altă rudă) mă cunoșteau doar din recreații și, când se ivea vreun prilej, îi abordau pe părinții mei cam de sus și cam în doi peri. În primul lor „păr” (mă gândesc, cumva, la vreun pom fructifer) eram un copil inteligent, simpatic, cu unele „sclipiri” (mă rog, așa credeau ele!, dar nici măcar nu cred că credeau, spuneau doar așa,

ca să pregătească al doilea fel de „păr”!). Iar în al doilea pom, sau poate fir din pieptănătura lor cam surie - eram prea neastâmpărat, prea năstrușnic, prea le dădeam probleme în recreații. Una zise c-aș fi „brânză bună în burduf de câine”. Mă gustase ea la „Alimentara” și nu-i plăcuse gustul meu ca de câine?! Iar dacă ar fi să-mi asemui eu însumi, în mod absurd, vre-un fel de „burduf”, azi mi-ar place să zic că e din mătasea norilor, cusut cu soare și cu zâmbet de om bun...

Ei bine, nu pot să uit nici faptul că domnul – tovarășul director - M.M. - a vrut să mă tundă „numărul zero”, adică chilug, drept răsplată pentru acte de indisciplină și neînvățătură pe măsura așteptărilor (Ale cui?! Ale lui?! Da ce, l-am pus eu să aștepte?! El așteapta cai verzi pe pereți, n-avea decât să aștepte! Dar ce vină aveam eu ca să mă tundă?!..N-avea decât să-și tundă lui chelia!). Și-apoi, ce chef de-nvățătură și de scoală să mai ai, când unii ca ăștia (de care mulți ascultă!) te au de rău și nu știu să aprecieze bunele tale intenții ?! E drept, bunele mele intenții, nu erau întotdeauna și materializate. Dar de aici și

pân-la „brânză și burduf de câine”, e-o cale-atât de lungă!...

...Se-ncurcă un pic lucrurile, căci, de fapt, treaba cu tunsul - care nu i-a reușit domnului director M. - se-ntâmplă parcă ceva mai târziu, ceva cam prin clasa a șaptea, când era important și cum te văd fetele. Nu i-a reușit lui Domnu M, figura de a mă face chel, căci a intervenit însuși directorul Teatrului de Stat, deoarece, vezi Doamne!, eram acum și actor, jucam la Teatrul de Stat din Bacău, în „Titanic vals” de Tudor Mușatescu, având rolul puștiului obraznic, care călca găștele cu bicicleta. Eram important. Rolul mi se potrivea de minune! Iar directorul Teatrului, nu știu prin ce argumente, a reușit să-l încontreze pe directorul nostru, ba și să-l învingă. Nu m-a tuns zero! N-am fost mutilat nici pe cap, nici în interiorul lui....

Ei, dar teatrul jucat de mine, și nu numai la Teatru, e o altă poveste. Știu însă că după succesul - destul de mare, cu aplauze la scenă deschisă – ca „artist dramatic”, mi se cam urcase la cap, spre disperarea mamei mele, căci vroiam să mă fac actor. Mama știa că dacă îmi propun eu ceva, nu

prea mă las până nu reușesc. Deci trebuia să ducă „muncă de lămurire” cu mine... Printre alții, inclusiv, desigur, tatăl meu, ducea o astfel de „muncă” vecina noastră, madam Pesia, o doamnă bătrână, de la magazinul cu flori din hârtie, pentru coroane de morți. Vârsta ei înaintată, părul de argint, cu fire uneori de mici antene de radio, n-o făceau chiar ridicolă pe proprietara magazinului de flori mortuare, făcute din hârtie colorată și ceruită. Ea era un element bizar în peisajul străzii pe care locuiam. Era o cunoștință de-a mamei, deci o obișnuință, o vecină de „bună ziua”... D-na Pesia era o anonimă prezență, pentru cimitirul orașului. Ea, doamna florilor artificiale, era, de fapt, din altă lume.Ei, bine!, doamna asta la care m-a adus mama, încerca să mă „deștepte”, zâmbind inteligent:

- Măi, nu fi prost! De ce să râdă alții de tine?! Mai bine mergi tu la Teatru, stai în fotel și râzi de ăia! Bați din palme când vrei și dacă vrei!...

Doamna Pesia era „artistă”, căci multe dintre florile de hârtie chiar ea le făcea. Era o artistă, dar pentru morți! Eu fiind viu, nu știam

cum s-o scot pe mama de acolo, să plecăm, căci n-aveam nici o înmormântare în atenție. Ce căutam eu acolo?! Ce căuta Pesia în viața mea?! De ce vroia să-mi pună florile de hârtie cerată, flori cu tulpini de sârmă, tocmai pe sufletul meu, de jucător de teatru, dar și de fotbal, cu mingea de cârpă, pe maidanul de vizavi de biserica Sfântul Niculae?! Ce-aveam eu, cu morții ei?!...

Și chiar dacă n-am fost întotdeauna, după ani și ani, pe scena unui Teatru, ca în copilăria și adolescența mea, actor tot am rămas, vrând, dar și nevrând! Mi-au prins bine experiențele mele scenice. Spun experiențe, la plural, căci după câțiva ani de la "Titanic Vals", elev de liceu fiind deja, am mai jucat într-o piesă, tot la Teatrul profesionist din Bacău: fusesem Dănuț din „De luni până luni” de George Voinescu și Nicușor Constantinescu. Era o comedie spumoasă, care mi-a adus, din nou, satisfacții și succes (cu aplauze la „scenă deschisă”. Devenisem (mai ales în ochii mei!) o mică vedetă locală. Și ce mă mai umflam în pene, când mă uitam în oglindă și-mi închipuiam că mă văd niște fete...

... Am cam luat-o la vale! Amintiri, imagini, întâmplări, un Roni simpatic (mie!), niște oameni, niște dorințe, niște ghinioane, niște împliniri, urcușuri, coborâșuri, prostii, speranțe, dezamăgiri, conjucturi, valuri, valuri și un om, un destin o lume... Notez ca într-un fel de dicteu automat. De-atunci, de mai încoace, de mai încolo, de dincolo, de dincoace, de cândva, dar și de-aici, din inima mea.

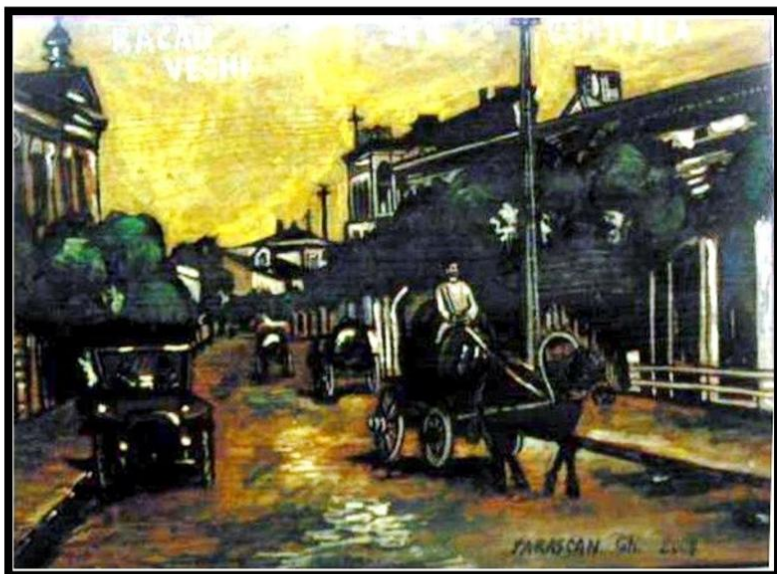
Garduri, seara, târziu, curți, câini care latră, ploi, trotuare cu luciu metalic, talanga burlanelor, copaci - salcâmi, castani, plop, liliac, lăcrămioare, ghiocci, mașini, dar și trăsură. Apropos de trăsură. Veneam, noaptea, de la Sanda Biriș, de la o petrecere de adolescenți. Eram un grup, pe stradă, cam prin apropiere de fabrica Letea. Zgomotoși, obosiți și veseli: „- Birjar, ești liber?”/ „Da”/, „Trăiască libertatea!!!”..., Ha, ha, ha! Eram atunci, pe stradă, băieți și fete. Eram Relu Schwartz și Beni Rozemberg, erau surorile Horâșcu și Rodica Tomescu, și erau Vlad Bicheanu și Titi Zaharia, și mai erau, mai erau... Am fost o gașcă întreagă! Români și evrei; evrei și români. Și fiecare avea iubiri secrete, sau muguri de iubire. Glumeam, ne

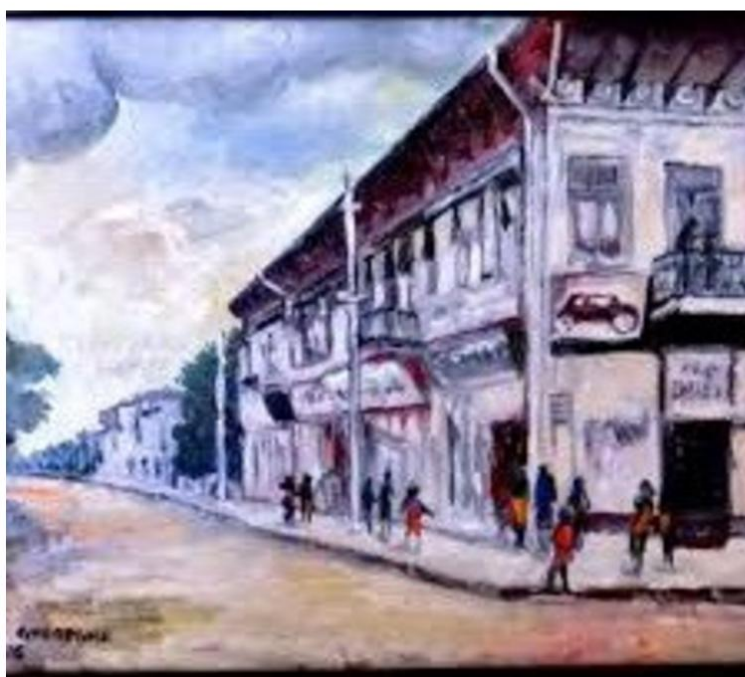
distrăm, și gândeam cam la fel. Timpul încă nu-și spusese cuvântul său, frazele sale. Eram buni și veseli. Eram romantici și deștepți. Fiecare, în felul său!

Anotimpuri, unele intrând în altele, zăpadă, troiene, ghețuș, sănii cu cai, clopoței, zurgălăi. Și-apoi, vara, Strada Mare, biciclete marca „Diamant”, râvnite și admirate, iar eu umblând pe-o rablă verde, dar bună, o bicicletă fără nici o marcă, zburând - adică fără să țin mâinile pe ghidon – zburând razant pe lângă camioane, trăsurile sau motocicletele...

Ar mai fi, ar mai fi... Dar înșiruirea asta ca de dicteu automat, aproape halandala, va mai continua și altfel.

PUȚIN RETRO...

Înainte era mai bine, era mai frumos, era altfel, pentru că unii eram tineri, deștepți și puternici. Lumea începea și se sfârșea cu noi! Soarele răsărea mai ales pentru noi, fetele frumoase, femeile bine, existau în noi și pentru noi, ca florile, ca iluziile, ca farmecul ploilor de primăvară și ca parfumul de cetină de la munte...

Înainte cineva avea grijă de noi, și nu oricine: erau două ființe cum n-au mai fost și nici n-or să mai fie pe pământ !... Ce ne păsa nouă de noroiul vieții cotidiene ?!... Noi pluteam! Lumea toată

exista fiindcă noi existam! Orele n-aveau capăt, ci doar începuseră; atunci când, de-o pildă, începeam un meci cu mingea aia neagră, grea, din crep. Pantofii n-aveau valoare, căci jucam fotbal și cu cutii goale, de la conserve. Chiar și prin băltoace.

Și întotdeauna, ne-ntorceam acasă transpirați și roșii ca racul. Nu o dată, meciul era în Grădina publică, vizavi de casa lui Genu Simon (Dumnezeu să-l odihnească!) sau, pe partea aialaltă a Grădinii, vizavi de Foto Sport (unde tatăl prietenului nostru Jean, domnul Marcel Segal, era vioara întâi în renumitul atelier foto, alături de Schvarțman, fotograf și el de elită!)...

Înainte, la Bacău, când eram printr-a-ntâia sau a doua, lumina electrică se stinge des, iar noi ne făceam lecțiile și la lumina lămpii cu gaz, care fumega ușor, lângă caietul în care intervenția mamei mele era destul de prezentă.

Dar deși în jur totul era luminos, artiștii amatori ai vremii spuneau, pe estrade publice, scheciuri umoristice despre aiureala de la „Uzina electrică”... Iar lumea râdea, și nu conta că lampa cu gaz mai fumega seară, iar eu cu bunica cântam „Trăiască regele / În pace și onor”, fără a ști sau

gândi vreo semnificație. Cântam, căci bunica știa melodia și nu cred că auzea bine, căci altfel ar fi observat că eu, companionul ei, sunt afon: în mintea mea melodia suna impecabil, dar când îmi ieșea din gură - mai bine să nu vorbim!...

Îmi amintesc cu plăcere de armonia aceea calmă, dulce, senină, la prag de seară și până mai târziu; era plină de farmec, de armonie și inimă bună.

Înainte, când eram de-acum mai mărișor, mergeam la câte „un ceai”, la care se bea - desigur, nu ceai!, ci „Mastică” sau „Triplu sec” (poate că erau și ceva fursecuri pe acolo) și unde mai jucam minunate „jocuri de societate”, ca de exemplu, cum am mai amintit, cel „cu sticla”. Și dansam la muzică de pickup, sau, mai apoi, la muzică de magnetofon („Tesla” – din câte țin minte); maeștrii tehnici la astfel de scule fiind, mai ales, băieții care-și mai ascundeau timiditatea, găsindu-și astfel o ocupație în afară dansului, pe lângă dans, unde uneori se simțeau cam stingheri. Printre ei - și eu. Eu care nu mă pricepeam deloc cum să meșteresc cutia aceea, care făcea adevărate minuni printre noi.

Uneori eram mai mulți pe lângă magnetofon, decât pe lângă fata dorită. Dar asta numai un timp, până ne mai acomodam cu noi înșine.

Apoi lucrurile se mai dregeau!... Dar cel mai frumos era la o prietenă acasă, adolescentă și ea, Ruty Scharf, blondă și diafană, unde chiar ea ne cânta „La Cumparsita”.

Acordeonul ei suna frumos și toți o sorbeam din priviri... După aceea, la nelipsitul joc al învârtelii de sticlă, sărutam pe cine trebuia, dar când gâtul sticlei, ca un deget arătător, indica așa cum vroiam fatadorită, ce mai farmec avea sărutul acela, semi-public, semi-nevinovat!

Și delicat, și pățimaș, și viteaz. De neuitat!

Înainte, ehei, eram mândri și tineri, și deștepți și puternici !... Dar timpul a zburat cu noi cu tot, și uite că până la urmă, am ieșit și noi, acolo, niște oameni adevarați; ba uite c-am lăsat chiar ceva în urma noastră; am iubit, ne-am împlinit, am încheiat familii și bucurii! Ceva, în urma noastră, a rămas!

...Îmi reamintesc acum c-am văzut o caricatură care mi-a plăcut și care, cred, mi s-ar

cam potrivi și mie.

Un bunic se stropșește la nepotul sau: - Știi tu cine am fost eu?!... La care nepoțelul îi replică cu năsucul în sus: - Dar știi tu cine voi fi eu?!

...Înainte era bine, căci, da!, eram tineri. Însă nici acum nu e rău. Cât e, cum e, e frumos și binecuvântat!

Sunt uneori doar clipe. Dar ele pot valora cât niște ani. Să nu le trecem cu vederea! Și să ne bucurăm de tot ce e măcar aroma clipelor bune, a clipelor de farmec pline! Cât se poate! Și să ne sprijinim, foștii mei eroi tineri, să ne sprijinim pe bine și pe frumos! Pe muncă și pe poezie!

Pe parfum și pe vis. Pe mulțumirea timpului care ne-a rămas!...

UN TITLU DE NOBLEȚE

„Casa Bacovia”. O alta decât cea știută de toți.

E vorba de Casa de pe strada Bacău-Piatra, de pe lângă fostul Pod Paloșanu - locuință a lui Bacovia și a părinților săi. Azi casa asta e rasă de pe fața pământului. Însă nu pot uita că pe timpul crudei mele juneții, se vindea acolo, la un geam larg deschis, către trotuar, pe o platformă de tablă zincată, special amenajată, se vindea sirop la pahar!

Alți oameni locuiau acolo, străini de poezie și de astfel de valori. Iar licoarea dulce și colorată se scurgea prin mici orificii, cu robinete pe măsură, din tuburi de sitclă străvezie, verticale, lungi, în pahare groase, mereu spălate, peste care se șprițuia sifon și-apoi se amesteca cu lingurița, uniformizându-se astfel licoarea aceea, cu miros de fructe sau de trandafiri. La fel ca și la siropăriile trase de-un cal, prin iarmaroace, sau pe străzi de târg. Numai că la căruțele cu baldachin și franjuri, se vindea și înghețată – de vanilie sau de fistic. Poate și de zmeură.

Aici - doar sirop și sifon.

25 de bani paharul!

Căldura verii, praful străzii, o birjă lunecând cu zgomot de copite, pe piatra cubică a drumului. Alături de siropărie, un tinichigiu de acoperișuri, apoi câteva locuințe cu scaun la stradă, mi se pare că era pe-acolo și-un croitor. Un pic mai la vale, renumita cârciumă: „La Morițoaia”, unde se oprea uneori, mai târziu, și poetul Bacovia!

În Centru, la Teatru, posibil că se juca o dramatizare după „Căldură mare”!, de Ion Luca Caragiale. Acolo (regret că simplific vulgar) unul

cere mereu un pahar cu apă! Pe Bacău-Piatra, din orașul meu, la casa Poetului se dă sirop rece, la 25 de bani paharul. Sirop de trandafiri, în orașul cenușiu! Nu e teatru. Și nu e comic!

Dar iată, lângă fereastra cu sirop, pe perete - o placă de marmură, cu litere șterse. O placă despre Bacovia. O placă ce nu vorbea mai nimănui! Era acolo, dar nu era. Cine să stea să citească pereții străzii ?!... Iar Bacovia tăcea, în felul său: „*Pe drumuri delirând, / Pe vreme de toamnă, / Mă urmărește un gând / Ce mă îndeamnă: / - Dispari mai curând*”. Sirop roșu, sirop galben, „Scânteii galbene” și lacrimi de violet... Un suflet mare murea și-aici, zilnic, în casa lui de altădată... Profanare! Inconștiență și iar profanare!: se vindea, la stradă, spre bucuria multora, s i r o p l a p a h a r !!!

După-atâta înjosire și pierdere morală, Casa asta a dispărut cu totul. A rămas, însă, Rușinea... A rămas tristețea orașului meu! Și peste ea – cu zâmbet trist - planează grandoarea poeziei cu sunet unic, de Bacău. Și-n nescrise cronici pentru totdeauna, e totuși însemnat cu litere ce nu se șterg: Soarta cinstirii lui Bacovia, în urbea lui

natală, n-a fost întotdeauna din cele mai fericite!
Durerea bardului vorbește-n ecou: „*Și mereu delirând,/ Pe vreme de toamnă, / M'adoarme un gând / Ce mă îndeamnă: / -Dispari mai curând.*”

E imposibil, dragul meu Poet! Și-ar fi nedrept!...

Mai degrabă să dispară incultii și nesimțitorii de frumos!

De fapt, mai devreme sau mai târziu, se duc și ăștia, câți or fi și pe unde-or fi!

... Ei, Doamne! Iertat să fiu, căci n-am de gând să tac acum, cu toate că nu toți sunt băcăuani, dar fiecare-și are un Bacău al lui. Deci, ca să-ți pese de astfel de lucruri, de valorile și trecutul Orașului, acesta trebuie să fie cu adevărat al tău, trebuie să ai o educație anumită, de-acasă, de-aici, de pe malul Bistriței și de lângă Siret.. Și trebuie să respiri ideea și trăirea de Bacău. Trebuie să fi crescut aici, la Bacău. Trebuie să fi respirat bucuriile și tristețile orașului; aerul lui de liliac și de salcâm înflorit și devenirea lui, a acestui Bacău, întru civilizație și omenie...

Nu poți fi un adevărat băcăuan, dacă minicipiul acesta nu-i al tău prin toată ființa ta,

dacă el nu pulsează prin inima ta! Poți fi deștept, norocos, capabil, întreprinzător, sau tot ce crezi tu că ești. Dar nu-i destul! Ascultă-mă pe mine: trebuie, mai întâi și mai întâi, să fii băcăuan de suflet! Trebuie să exiști prin ce e și-a fost bun și frumos aici. Să respiri, odată cu aerul străzii, cultura legată de locurile astea, istoria, faptele de măreție; și să știi că tot ce e acum pe placul tău aici, în acest Bacău minunat, are rădăcini temeinice, căci au fost oameni de suflet care-au înfăptuit și ei ceva, astfel ca azi să fie cât mai bine posibil.

Dacă nu suntem cu-adevărat fiii orașului nostru, dacă nu îndeplinim astfel de cerințe sacre, se poate-ntâmpla ca o casă importantă să dispară și să fie uitată, cu placa ei de marmură cu tot, se poate ca o salcie pletoasă, ca cea din Grădina Publică, să fie retezată, se poate ca o clădire impozantă, ca cea în care s-a născut Vasile Alecsandri, să fie în paragină... Și se poate ca unii oameni de bine, să fie dați uitării, ca și cum nici n-au fost pe-aici, deși au lăsat o parte din sufletul lor, în sufletul orașului și-al unor oameni de-ai săi...

E-adevărat, totuși, din păcate, că „și uitarea-i scrisă-n legile omenеști”. Dar uitate, eu nu pot uita, de pildă, castanii din Parcul Cancicov, și simplele iubiri de sub ramurile acelea grele și bogate, când mai cădea fără motiv câte-un fruct sălbatec, verde și țepos în coaja lui. Se desfăcea apoi, pe-asfaltul aleii dantelate cu flori, și apărea lucioasă, fermecătoare, o mică minune a lumii, de culoare maro, un maro curat și pur, ce răspândea o tainică și băcăuană muzică a liniștii din Parc. Și cum să uit amurgul soarelui de-acolo, și aerul înăurit al unui mare-mic Bacău, cum nu mai este azi?!

Și stau, dragii mei prieteni, și mă-ntreb dacă mai e cazul să subliniez că, de fapt, a fi băcăuan e-un mare titlu de noblețe...

O fac totuși, căci hârtia și internetul sunt azi mai puternice decât plăcile de marmură! Și ctitoresc și eu, cu dragoste și modestie, nobila Cetate a orașului meu, ce poartă unul din cele mai sfinte nume, din câte există: Bacău.

Iar de rămân mâhnit în fața uitărilor vinovate, ei bine, asta n-are nici o importanță: „Vreme vine, vreme trece!”...

Am o muțime de lucruri să va spun despre Bacăul meu, al nostru. Dar mă rezum acum la foarte puțin. Dacă n-ați fost mai demult prin Bacău, e interesant să știți ca vorbim de un oraș mult mai mare decât îl știam cândva, un oraș cu cartiere noi, cu o lume altfel decât era; centrul s-a deplasat și spre „Cornișa Bistriței”, și spre „Orizont”, dar și pe străzile adiacente. Au apărut locuințe noi și de tot felul. S-a extins mult asfaltul, mai ales în cartiere. Oamenii din multe părți mărginașe, au ieșit din noroi. Au strada asfaltată, au trotuare, au curățenie. Asta înseamnă mult. Asta înseamnă civilizație, iar oamenii se mișcă altfel, se comportă altfel, au trecut de la țară la oraș, deși locuiesc, în continuare, în același spațiu, cu o curte și-o grădină! Printre cei de-acum, m-a frapat faptul că sunt, pe lângă alții, atât de mulți tineri curați și frumoși și buni. Școliți. Politicoși. Decenți. Noua generație înseamnă mult! Și am găsit în orașul meu de altădată, multul acesta atât de valoros!

Iată un simplu fapt divers. Într-un rând, s-au postat câteva zeci de adolescenți în față la magazinul universal „Luceafarul”, din centru. Au

stat nemișcați, în felurite poziții ciudate, ca să atragă atenția. Lumea s-a oprit. Apoi, conform unei pancarte, au purces la ceea ce scria - „îmbrățișări gratuite”. Pur și simplu, fără motiv, oameni necunoscuți se îmbrățișau în plină stradă: „Încercăm să le arătăm oamenilor că ne pasă unora de alții, că nimeni nu e singur, că avem sentimente bune și e necesar să le punem în valoare. Iubirea de oameni, asta ne definește, sau trebuie să ne definească!” Sunt vorbele unei adolescente, cu privire limpede, albastră și curată și cu un zâmbet atât de frumos, cum numai la Bacău poți să vezi.

Asta s-a-ntâmplat tot pe Europa - 20!... - fosta și actuala legătură simbolică cu lumea mare.

...Mașini în viteză. Taxiuri. Mărci de mașini diverse, noi, moderne. Mărci românești și străine.

Promenada băcăuanilor. Duminică dimineața, „pi centru”. Lume de tot felul. Oameni care duc cu ei gânduri, griji, nevoi, dar și bucurii și împliniri. Unele mici, mărunte, însă cu valoarea vieții adevărate. Și, privind atent, observ că a mai rămas ceva din plimbarea mic burgheză de altădată. E o altă lume, dar unele vechi obiceiuri,

rămân ușor desenate pe culoarea locală și subiectivă a reținei...

Dar să rămânem, zic eu, cu o imagine dintr-o toamnă recentă, când, împreună cu soția mea, am remarcat, dimineața, în cursul săptămânii, faptul că oamenii merg la serviciu, la prima oră, îmbrăcați curat, corect, cu bun gust. Lume echilibrată, într-un Bacău curat și frumos: o lume conștientă de clipele dificile ale țării, o lume care n-are încotro și își asumă perioada prin care trece, dar e hotărâtă să învingă greul și necazul. Să înlăture dezamăgirile. Sunt oameni care-și asumă prezentul. Și, în ce mă privește, eu cred că, nici nu poate fi altfel!, concetățenii mei vor ști să separe grâul de neghină! Ei tind spre o Europă mai înțeleaptă.

O Europă realistă și lucidă. Să dea Domnul să fie așa!

Un grup de la ziarul județean Bacău. În mijloc (cu pălărie) redactorul șef Dumitru Mitulescu

SEMINȚE DE BOSTAN ȘI UN BANDIT, DIN STRADA MARE

...Țigănci având coșul de semințe în poala fustei largi și decolorate. La Bacău, prin Centru. Stăteau adesea lângă gardul de fier, vopsit cândva în verde, al Grădinii Publice. Sau la intrarea de la Stadionul din Parcul Libertății (Cancicov) - desigur, numai atunci când era meci! Și tot în acei ani - milițieni care le varsă coșul pe trotuar, pe iarbă, oriunde le prind. Și asta, „pentru că nu făceau semințele în condiții igienice”. Dar, cu o tenacitate specifică, ele apăreau din nou, cu coșul de nuiele uscate, plin de semințe. Adică de „bomboane agricole”, cum li se mai spunea. Toată

lumea mânca semințe de bostan de la țiğanci, singurele producătoare și vânzătoare ale acestui deliciu de luat mințile și de omorât timpul. Semințe de bostan. Nimeni n-avea nimic! Nimeni nu se-mbolnăvea! SANEPID-ul nu era de aceeași părere. Poliția, autoritățile se opuneau. Dar oamenii zâmbeau și... mâncau semințe de dovleac!

Se vindeau cu paharul din lemn. (Asta era unitatea de măsură a țiğancilor noastre!). Era un gen de pahar special. Din lemn strunjit anume pentru comerțul cu „bomboane agricole”: mare pe dinafară și mic pe dinăuntru. Vânzătorii de semințe, nelipsiți de la toate manifestările publice (în apropiere de intrarea la locul respectiv). De fapt, discret, dar nu de neglijat, erau pe străzi și în orice loc mai umblat. Cumpărai deci semințele. Țiganca surâzătoare îți vărsa paharul din lemn, direct în buzunarul pantalonilor. Apoi, cu un gest automat de mărinimie, ea îți întrecea încă vreo câteva semințe, luate cu vârful a trei-patru degete, direct din coșul de nuiele uscate.

Plecai mulțumit și uneori, cu sâmburii aștia și-o bere, flecăreai cu niscava prieteni, ori vreo

rudă cu care nu te-ai văzut mai de mult... Viața era simplă și frumoasă, cu semințe de bostan. Lumea era mai calmă, mai concesivă - cu semințe de bostan. Iubirile trecătoare se-nfîrșeau mai direct, în fața la cinematografului „Tineretului”, cu semințe de bostan. Și timpul trecea, ei da!, cu semințe de bostan.

...Și tot stând acum în balconul casei mele, mâncând semințe și amintindu-mi de acei ani indefiniți, revăd cum într-un rând, eram la furat mere, în grădina Bisericii de pe strada Gheorghe Botezatu.

E o mică poveste sentimentală aici. Când fusesem prin clasele primare, în această curte de lângă livada bisericii, curte mare și primitoare, îmi făceam lecțiile uneori, sub un copac gigantic și umbros, la o masă solidă și acoperită cu o cuvertură curată. E-un fel de-a zice că-mi făceam temele, căci natura, minunata grădină, freamătul copacilor, păsările picurând scurte melodii - totul era atât de frumos și de tihnit lângă lăcașul acela, un pic cam străin mie și cu care n-aveam treabă, încât prea puțin era capul meu la lecții. Lângă mine venea, din când în când, minunata,

excepțional de buna învățătoare din clasa întâia, Doamna preoteasă Nicolau. Om cald, și blând, și înțelept, și bun ca pâinea și ca mierea! Om cu răbdare și cu plăcerea de a explica, de a învăța pe cineva. Era serioasă, înțelegătoare, era atentă și rezonantă cu gândirea și simțirea copiilor, a fiecăruia în parte. Zâmbea curat, modest, discret, îngăduitor și, totuși, superior.

Zâmbea unic când simțeam nevoia de zâmbet cald, și nu țin minte s-o fi văzut vreodată, cu adevărat, supărată. Era un om senin și îți era mai mare dragul să înveți cu ea, sau măcar să fii în preajma ei... Era ca o mamă, dar și ca o prietenă; era scut ocrotitor și era și un om deschis, care-ți spunea câte ceva, și tot ce-ți spunea intra în capul tău de zevzec, intra prin inimă, și acolo rămânea!...

Acum, că trecuse vremea (părintele Nicolau și Regina tuturor învățătorilor și profesorilor mei, minunata Doamnă învățătoare Nicolau) nu mai erau de mult pe acele locuri, iar gândul meu se-ntoarce la renumita noastră „Bandă veselă”, venită la livada acelei Bisericii tocmai din Strada Mare. Mergeam, băieții din „bandă”, la furat mere

și pere. Am fost și eu primit, pentru prima dată, să merg cu ei - cel mai mic dintre toți. Eram vreo 5-6 puști, ceea ce pentru noi, atunci, însemna un număr destul de mare! Eram uniți, eram „organizați”, deci ne simțeam puternici. Eram o Bandă!

...Toți sar gardul voinicește. Fac și eu o figură, cât de cât bună, deși nimeni n-avea grijă să se uite înapoi, către mine. Gardul era făcut din scânduri groase, niște bare late de lemn, așezate orizontal și prinse puternic de stâlpi solizi. Ei bine, barele acelea deveniseră pentru noi trepte de scară. Deasupra gardului, destul de înalt, pe ultimul rând de „trepte” – erau niște țepușe ascuțite și ruginite. Se-nțelege, cred, că țepușele alea metalice erau așezate cu vârful în sus, tocmai împotriva unor rău-făcători, precum eram și noi.

- Fugiți, vine paznicul ! - strigă unul din băieți. Toți sar gardul înapoi și-o tulesc de nu se văd. Fac și eu același lucru, ceva mai încet, dar din cauza grabei și lipsei de antrenament, poate și fiindcă eram ceva mai scund, rămân atârnat, cu încheietura mâinii stângi într-unul dintre țepușele ruginite. Asta, după ce trecusem de-acum de

partea cealaltă, la stradă. Cu un efort suprem, determinat desigur de frică, mă înalț un pic, sar și mă eliberez de ghimpele metalic. Sângele țâșnește puternic, acopăr cu mâna cealaltă gaură șiroind la încheietura unde mă rănisem. Plângeam de necaz, că iar îi fac supărări mamei mele, care nu era deloc indiferentă, la tot ce era legat de unicul fiu. Se uita lumea după mine, copil rătăcitor, în fugă mare și sărman cum nu mai era altcineva!

Cam asta-i prima mea participare la Banda din Strada Mare.

Cu sânge vărsat am devenit „bandit”! Dar, vorba scriitorului rus Ostrovski, care adusese și el anume culori copilăriei unora dintre noi: „Așa s-a călit oțelul!”...

Am fost „bandit” dar și... „oțel călit”!...

PE CÂND ERAM ȘCOLAR...

Vroiam să fiu un elev bun... Adică nu eu, ci părinții mei voiau. Iar eu doream să le fac lor pe plac. Dar cred că n-aveam, pe atunci, stofă pentru așa ceva. Ici-colo, eram eu bun, dar o învățătoare-polițist de recreații, despre care am mai vorbit, și căreia nici nu-i fusesem elev, mă caracterizase părinților mei, spunând, printre altele, că eram „Brânză bună, în burduf de câine”... Iar câinele la care se referea această învățătoare, ei bine, câinele acela cred că era un câine vagabond. Hoinar. Sentimental. Timid. Și băcăuan. Bun cu cei buni. Prietenos. Cu ceva spirit de haită, dar mai ales

vagabond, adică hoinar și singur. Dornic de iubire, mereu surprins în fața răutăților din jur. Maidanez cu lipici domestic. Curat printre murdării. Credincios celor câțiva prieteni necredincioși, ca și altora, pe care și-i dorea prieteni și nici măcar nu-i cunoștea. Naiv. Dar și rău și aprig, dacă te afla mizerabil. Eram revoltat uneori de căinoșenia altora!

Cu brânza aș mai fi fost eu de acord, dar cât privește burduful, cred că ar fi fost cazul ca această învățătoare-polițist, să găsească o altă comparație... Dacă pute, dacă o ducea mintea ei isteată... (Na și eu! Că doar nu avea ea să schimbe proverbul, pentru mine !)...

...Lecții făcute, dar mai mult lecții nefăcute! Mai ales la unele „obiecte”, mai ales la unii „dascăli”...

Eram ore-ntregi dispărut de-acasă. Fotbal cu cutia de la conserve. Fotbal cu mingea de cârpă. Fotbal cu mingea de crep negru și greu, de-ți rupea piciorul. Semăna, mingea aia, cu toate mingile din lume. Si totuși, nu știu cum, avea ea ceva ce-ți lua mințile! Cum pornea și se rostogolea pe maidan, ori pe locul liber din

Grădina Publică (primăvara sau toamna, când nu mai erau oameni pe acolo) ei, da!, cum se pornea, te făcea să uiți de tot și de toate. De casă, de masă, de lecții, de ceas, de haine, de pantofi ori sandale, de lume, de cer și de pământ. Nu mai exista nimic! Nici timp, nici spațiu, nici părinți ori profesori.

Până și lumina după-amiezei dispărea! Erau doar maidanul și mingea, și băieții, și golurile, și faulturile, și hențurile, era viața adevărată, fără apăsări și teorii, fără maturii care nu aveau habar ce-i aia joaca cu mingea neagră, densă și grea, din crep compact...

Ce mai trecea vremea! Într-un târziu, apăream în pragul ușii, acasă. Obosit și mulțumit, necăjit și îngrijorat. Discuții moralizatoare, stabilirea de pedepse, sublinierea defectelor tale, a faptului că n-ai să te corectezi niciodată, că alții așa și pe dincolo... Și capul meu plecat, apăsător de regrete adevărate! Eram un „netrebnic”, cu copilăria mea cu tot!... Ce-o să se aleagă de capul meu?! Unde voi ajunge?! „Și-n parc, fanfara cânta”...

Muzica militară, în chioșcul din lemn verde-obosit. Prin centrul orașului, pe trotuare, plimbare de lume bună, calmă și cochetă. „Amurg de toamnă violet: / Pe drum e-o lume leneșă, cochetă; /Mulțimea toată pare violetă.../ Orașul tot e violet”. Bacovia privea și era nevăzut.

Se-aprind luminile în centru. Plimbare, pân-la Telefoane și-napoi, pân-la Grădina Publică, lângă „Cofetăria Tudose” și „Foto Sport”. Asta însemna a face „un tur pi Centru”. Lumea făcea un tur , două, trei... Îndrăgostiții se-ascundeau în Grădina Publică, pe bănci, lângă tufe aromate. Până seara, târziu, se-auzea de la Restaurantul de-aici, muzică bună interpretată de o orchestră serioasă și elegantă, cu virtuoși adevărați. Restaurantul fusese, dacă nu mă-nșel, într-o vreme chiar „Casino”, apoi Teatru de păpuși, pe urmă, unrestaurant, căruia i s-a adăugat și o grădină de vară, îngrădită în plină Grădină Publică, unde toamna se bea must și se mânca pastramă de oaie, cu mămligă, în decor de stuf și pănuși de porumb, alături de trestii aduse de prin alte părți. Restaurantul se numea și el „Parcul Trandafirilor”. Avea și o terasă semicirculară, de

unde se-auzeau romanțe și tangouri, și mai apoi - un întreg repertoriu divers de muzică ușoară „la zi”. Se dansa până seara târziu. Muzica aceea trecea strada, până la geamul deschis al casei mele.

O vioară unduioasă (sub arcușul domnului Ciocănel, în fiecare seară - elegant, cu papion) alături - grave dar dulci fire de sunet, cântate de un alt maestru, la „beschie” (fierăstrău manual, culama lată, de tăiat copaci) învăluiau mesenii, împreună cu armonioase acompanieri orchestrale, dar și sufletele ce se-ascundeau de luminile străzii, prin „Parcul” atât de iubit de băcăuanii mei. Iar văzduhul era împarfumat de panseluțe și regina nopții, dar se simțea adesea și mirosul de grătar, făcut pe cărbuni încinși.

Azi n-a mai rămas mare lucru din Grădina Publică de altă dată. A ciuntit-o tovarășa prim secretar de județ. Am mers pe-acolo ziua, nu prea de mult, prin ce a mai rămas din fosta Grădină Mare. Mi s-a strâns inima și mi-am reamintit de-o melodie, pe care-o ascultam de la mine din casă, de vizavi de intrarea în această Grădină, pe când învățam pentru Bacalaureat („Examenul de

maturitate”): „Într-o seară de vară o vioară cânta, / Aici, lângă inima mea”...

Nu plec din Gădina Mare, din așa zisul „Parc al Trandafirilor”, până ce nu merg și fac o plecăciune de inimă, în fața locului unde fusese salcia pletoasă, mare, bogată și unică, de aici. Pe-o placă de marmură, montată în 1999, citesc: „Sub această salcie (care NU mai e!) a meditat, a creat și a scris poetul GEORGE BACOVIA o mare parte din nemuritoarea sa operă”...

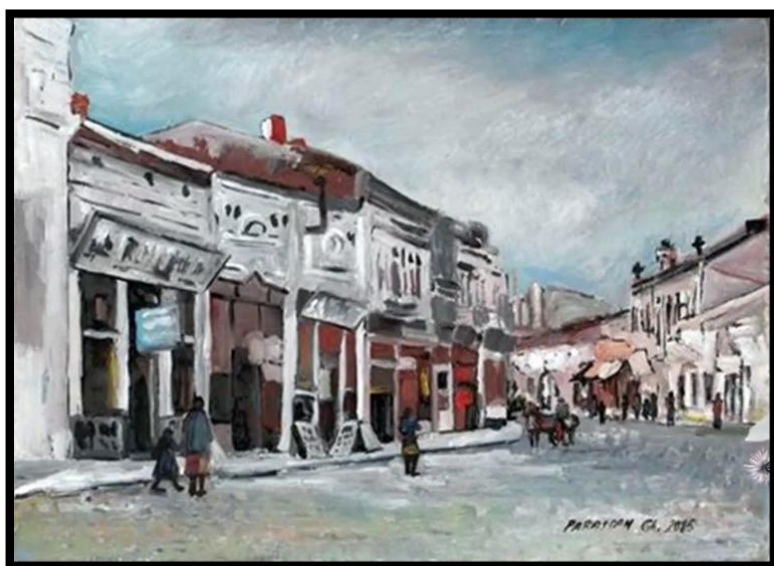
Printere altele, Poetul a scris: „*Când am plecat din Bacău / Gradina publică plângea / Cu lacrimi de ploaie / Iar eu de-atunci/ Plecat am fost. / Plecat voi fi mereu*”.

Și, total neavenit, mă aflu-n treabă și adaug:

În orașul meu, în orașul meu, mă întorc mereu, clipă-n infinit, murmur amăgit, șoaptă de alint...

DESPRE SCRITORII DE LA POȘTĂ

Continui să mă plimb prin centru. (Pe strada Nicolae Bălcescu, contopită cândva cu Șoseaua Națională Europa 20). Mereu îmi apar schimbări! Aici era Poșta Centrală a Bacăului.

Acum e un bloc mare, elegant, impunător.

...Poșta de-altădată!... Era acolo o lume! În spațioasa sală cu ghișee și masă de scris, din lemn masiv și cu „cristal” pe ea. Era o anumită lume acolo, iar o parte din ea - cel puțin - contribuia, fără să știe, la culoarea locală a aceluia Bacău.

În incinta Poștei, deci, pe lângă rândurile răbdătoare, chiar cumiți, din fața ghișeelor își

făceau viața și niște personaje speciale, scriitorii de petiții, care, pentru destui dintrecei neștiutori de carte - scriau citeț și frumos o cerere cu adresa ei pe plic.

Treaba avea dichisul ei. „Scriitorul” lua loc la masa din lemn de stejar din hol, își punea tacticos ochelarii cu ramă neagră pe nas, aranja frumos o coală de hârtie pe care o cumpărai tu de la ghișeu, te întreba încă o dată ce și cum, traducea cu glas tare ce-ai spus, potrivit cuvintele după cum se pricepea, în limba administrativ-funcționărească, limbă care, vezi dumneata, nu-i tot una cu ce crezi că e. „Ei, așa mai merge”, zicea scriitorul, după ce-i spuneai ce credeai că vrei. Atunci el lua condeiul de pe masa publică, îl înmuia în călimara publică, verifica penița alături, pe-o sugativă ultra uzată, și-ncepea să scrie. Tacticos, fără grabă, așternut și bine gândit, că ziua-i lungă și treaba-i serioasă. Scria caligrafic și cu mici înflorituri de literă. Din când în când se oprea. Iar te-ntreba, ce vrei să mai spui în continuare, te corecta, exprimând ce intenționezi să comunici după înțelesul și înțelepciunea lui, apoi scria. Scena asta se repeta

până la „Cu onor și considerație”, sau, în imediat următoarea etapă istorică, „Luptăm pentru pace! (deși nu eram, noi, cetățenii mai mari și mai mici ai Bacăului, nu eram în război cu nimeni!). Pesimiștii evrei, cu umorul specific, spuneau între ei, vizând politica mare a omenirii și neastâmpărul orgoliilor, mereu evident la conducătorii de state: „O să fie așa o luptă pentru pace, că n-o să se vadă om cu om!”...

Dar, slavă Domnului, era pace, un anume fel de liniște, însoțită totuși, și de o aprigă luptă, „lupta de clasă”! De aia se-ncheiau petițiile și cu: „Trăiască dictatura proletariatului”! Deci, luptam pentru pace, dictatura proletariatului lupta cu toți, chiar și cu proletarii. În felul ei. Era o lume paradoxală, demagogică, oamenii o acceptau neavând încotro, dar își vedeau de viața lor, care cum puteau. Totuși, Războiul mare, mondial, fusese dat la spate. Iar „scriitorii” de cereri și reclamații, încheiau jalbele cu automatismele vremii... După fiecare aliniat, scriitorul puneă sugativă care avea multe litere de cerneală absorbite în ea, de la alte scrieri.

Iar peste scrisul său atent, personajul cu condeiul, cel ce înlăturase pedant musca moartă pescuită fără voie din călimara publică, recitea cu maximă concentrare foaia dusă în dreptul ochelarilor săi de vedere, ținând capul înclinat și, în final, se arăta foarte satisfăcut. Un plic, un timbru lins cu limba și-un pumn serios peste el. Gata!

Și umfla polul!

...Alte imagini, din caleidoscopul meu cu mărunte amintiri. În paralel cu strada centrală - Nicolae Bălcescu, la fel de importantă era și cealaltă stradă principală, comercială și ea, dar nu și cu instituții administrative și nici cu promenadă seara. E vorba de strada Mihai Viteazul (numită întotdeauna și de toți - Strada Mare). Pe trotuare - biciclete rezemate de vreo firmă din tablă vopsită și pictată cu reclama de rigoare, firmă ce pornea în jos, de la geamul-vitrină, de lângă ușa de intrare. Asta la magazine sau la atelierele micilor meseriași.

Dacă e să deschid o paranteză, pot spune că cei din „Banda veselă” de pe această stradă, o „gașcă” de băieți, mai mari decât mine, mă

adoptaseră, ținând cont și de faptul că prin curtea lungă a casei în care locuiam se putea ajunge, traversând casa gen vagon a lui Lipa și Mariana (vecinii mei din aceeași curte), puteam ajunge direct în Strada Mare. Deci aveam o oarecare legătură cu cei de-acolo. Un argument în plus pentru cooptarea mea, îl constituiau și, desigur, cunoscutele mele afinități pentru pozne de tot felul. Timpul liber trebuia folosit intensiv, iar noi eram liberi, liberi de ori ce convenții, sau îngrădiri, liberi chiar și de timp sau de ori ce nu era zbenguială, distracție. Câte pozne nu făceam noi! Dar erau șotii care chiar dacă deranjau pe câte cineva, nu puteau însemna ceva demn de mare supărare. Pentru noi, însă, asta era totul! Concepeam, organizam, acționam. Și-apoi, râdeam. Și eram victorioși !

Revin la bicicletele rezemate de fațadele magazinelor sau atelierelor de pe Strada Mare. Mergeam liniștiți pe stradă. Priveam în stânga și-n dreapta. „Ocheam” o bicicletă lăsată afară, și până-și rezolva omul treaba înăuntru (adesea era câte un țăran de prin comunele învecinate) noi intram în acțiune. Unul ținea „de șase”, altul

scotea ventilul de la o roată,dezumfând-o, al treilea se ocupa de cealaltă roată, iar ceilalți priveam de după colțul casei și ne bucuram cu gândul la ce va urma. Pândeam cu toții, reacția călărețului pe două roți, care văzând că nu-și poate folosi bicicleta, făcea tot felul de mutre. Rădeam cu lacrimi, de după colțul unei case.

Pe stradă treceau căruțe, mașini, biciclete. Își vedeau de drum. Și viața mergea înainte, cu bucurii, cu griji, cu inconștiența noastră, cu cinismul nostru de copii răi, dar veseli, clădind amintiri pentru mai târziu. Și de! Fiecare clipă, cu farmecul ei... Numai omul cu bicicleta dezumflată nu se bucura. Ghinionul lui!

... Inima mea, călare pe gând și amintiri - face tumbe, se muta de pe-o stradă pe alta, revenind pe centru, adică strada Regele Ferdinand, adică Nicolae Balcescu de mai apoi.

Dar înainte de reluarea plimbării, îmi revăd, lângă cinema Fanasio - balconul lui Ruti Scharf... Eram de-acum în perioada când, băiat mai mare fiind, aveam grijă cum ies în oraș, cum îmi stă freza. Pozam în fața oglinzii de-acasă, și mă controlam să văd ce impresie fac; dacă să țin

mâna dreaptă în unghi drept, când merg singur, sau poate alături de vreo fată, ori poate chiar două...

Țin minte „poza” din oglindă, țin minte și fetele de-atunci. Dar nici oglinda și nici ele, nu mai păstrează azi chipul meu.

Rămânem în oglinda vieții, doar atât cât stăm în fața ei. Pe urmă devenim doar amintiri...

Centrul Bacăului din anii 60.

PROMENÂND PI CENTRU...

Nu doresc sa fiu sentimental, nostalgic. Cum știm bine însă, nu-i după cum vrea omul, ci după cum dă Domnul. Bacăul fără sentimentalism - mai ales de-aici, de departe, tocmai din Israel! - e cam greu de conceput!...

Pentru mine România e Bacău, mai întâi de toate - Bacău; iar Bacău e (chiar dacă n-am dreptate), în primul rând, strada principală, „Centrul”...

Pe-acolo am copilărit și-am trăit și o bună parte a tinereții și a maturizării mele. Cineva - care e într-

adevăr cineva! -, criticul și istoricul literar dr. Constantin Călin, mi-a reamintit, cu prilejul uneia din reîntâlnirile noastre, că am scris, în urmă cu zeci de ani, un reportaj despre strada principală din Bacău, intitulat „Europa - 20”. Această arteră de circulație, în continuarea ei, făcea legătura cu țările continentului. Azi se numește E-85, dar e același lucru și poate avea aceeași semnificație. Ba chiar mai mult! Bacăul, deci – oraș al Europei... Pe-atunci vorbeam numai de Centru, de acea fărâmbă de continent, pe care umblam eu și cu orașenii mei.

...Revin și mă folosesc și-acum de acest pretext: E-85. Pornim din capăt, de la începutul străzii Bacău-Piatra și primul segment din fosta stradă Regele Ferdinand - zona Grădinii Publice înaintând, încet, spre Primărie și Prefectură. E un spațiu sfânt. E un aer aparte. E un loc cu har. Este un loc unde un poet băcauan din zilele noastre vedea soarele de iarnă agățat în crengile copacilor. A fost și Grădina de suflet a lui Bacovia, căci, desigur, lângă salcia pletoasă de aici, Marele Poet poposea uneori, solitar și-ngândurat. Dar el locuia,

cum să spun?!, ceva mai în spatele Grădinii. Iar toamna, uneori, soarele era bijuterie de tristețe...

Ei, dar în perimetrul amintit s-au născut, au visat, au trăit bune și rele, fiecare în felul său, și-apoi și-au luat zborul spre lume, tot felul de oameni de cultură, cu valoare reală.

Bacăul se dovedește mereu a fi un oraș de cultură. Serioasă. Și fără emfază. Erau valori, și sunt și azi. Dar azi, în Bacău - n-am motiv să nu dau glas unei mărunte observații, nu mai sunt scriitori evrei! A rămas însă respectul și dragostea unor evrei care-au trăit aici, pentru limba și oamenii de omenie ai acestei limbi de har și aur... Pentru valorile adevărate în mijlocul cărora au trăit și au sperat, pentru frumusețea locurilor și faptelor bune, din timpul lor...

Există, așa spunând, „Ideea de Bacău”, remarcată, atât de inspirat de Constantin Călin, fostul meu coleg de facultate. Dar eu îmi permit să adaug că, de fapt, vorbim și de Sentimentul de Bacău, de Starea de Bacău, de Aureola de Bacău. Căci, vedeți dumneavoastră, e vorba de un oraș unic și special! Prin climat, prin oameni, prin raporturile dintre ei... Un oraș cu respect pentru

carte, pentru muzică, pentru tot ce-i artă. Un oraș în care valorile cresc, chiar și-n condiții neprielnice.

Revin la traseul nostru. Mergem mai departe, pe strada Nicolae Bălcescu. Mergem din nou „pi centru” (în anii mei, nu prea am auzit, la Bacău, spunându-se „Șentru”. Majoritatea oamenilor vorbea limba română corect !)...

...Teatrul Dramatic. În unul din marile foaiere azi este o încăpătoare și frumoasă librărie. În rafturi se găsesea un timp și „Enciclopedia județului Bacău”, scoasă și coordonată de Emilian Drehuță (Fie-i amintirea binecuvântată!) – un bun și serios intelectual și om de cultură. În paginile monumentalei lucrări amintite, întâlnim și nume dintre cele la care mă refer când vorbesc de un Bacău al culturii și al numelor literare și, pe alocuri, jurnalistice. Cât privește Teatrul, au jucat aici, la Bacău - pe scena sălii numite cândva „Mărăști”, actori de o sonoritate rară: Radu Beligan (născut la „doi pași” de municipiul de la confluența Bistriței cu Siretul, la Galbeni), Elvira Godeanu, Tamara Buciuceanu, Silviu Stănculescu, Dem. Rădulescu, Stela Popescu,

Teofil Vâlcu, Florin Piersic, Ciupi Rădulescu... Sunt de amintit și actori locali evrei, precum Mișu Rozeanu, Al. Ronny sau Lory Cambos - talentata Lory, mama strălucitei actrițe Rozina Cambos (care a plecat și ea, pretimpuriu, din lumea asta). Ei, dar minunata Lory Cambos (cine-a văzut-o jucând, înțelege perfect de ce o numesc astfel!) era și mama trubadurului muzicii de inima albastră, Genu Cambos, venit în Israel încă din 1983 (iar lângă el, o am înaintea ochilor, pe soția sa, Mariana - atât de talentată și cu suflet mare și generos!)... Îmi reamintesc și de regretatul Carol Marcovici, care a ajuns din Buhuși și din București, direct în aplauzele publicului din Israel, adesea frenetice. Actor băcăuan a fost și Fritz Braun - devenit apoi vedetă la Teatrul Muzical din Constanța..

Și dacă vorbim de aripile înălțătoarei glorii artistice băcăuane, suntem obligați s-o amintim, cu admirație, cu o vibrație aparte, și pe violonista de renume mondial, Silvia Marcovici, dar nu sunt sigur, de fapt nu știu, dacă a evoluat și pe scena din orașul ei natal, adică Bacăul nostru... Și alții mari și talentați au fost aici, pe scena Teatrului

profesionist din Bacău.Ei, ca și cei amintiți mai înainte, care au pictat cu vorbe și gesturi, o lume fascinantă, mi-au îmbogățit sufletul. Regret, dar nu-i mai țin minte pe toți, acum, în clipa când scriu aceste cuvinte.

A rămas însă aroma de bine și frumos, infiltrată măiestru în noi, băcăuanii care-am fost, sau care mai suntem încă...

...Lume, lume, soro lume!

Lumea din Bacău.

Lumea în care am trăit eu. Lumea care mi-a rămas mie. Lumea mea. A mea și a altora. Lumea ca lumea - de-atunci...

Câte ceva, din nou, despre Teatru. De fapt, se chema același teatru, ba „Teatrul de stat”, ba Teatrul „George Bacovia”, ba Teatrul dramatic. Dar lumea spunea simplu - mergem la Teatru. Sala de spectacole era (și este) frumoasă, cu basoreliefuri, cu parter, cu loji, cu balcon și galerie. Cu lumini speciale. Cu plafon înalt și pictat. Cu Domnul Rafailovici, la ruptul biletelor, în livrea elegantă, care-i masca oarecum cu succes burta cam proeminentă.

Era același Teatru, ca și cel de acum, cu Bufet, pe atunci, în foaier, în funcțiune și înainte de spectacol, dar mai ales în pauză. Lumea venea elegant îmbrăcată, adesea - în pas cu moda vremii. Orașul te privea, te analiza, te comenta, îți pune note. Și-apoi, oricine știa că arta trebuie primită în haine de sărbătoare. Ceea ce chiar se și-ntâmpla!

Spectacolul din sală și cel din holurile largi, dinainte de începerea piesei. Minciuni convenționale. Comportament politicos și decent. Bărbații demni, doamnele elegante, unduioase. Unele! Alele - pudrate și briliante, dar, de!, mai late. Copii ținuti de mână, sau pe lângă părinți. După primul act jucat și-aplauze bine meritate, se-aprind lumini și se face pauză.

Sculatul de pe scaunele pliante, pentru trecerea spre foaier. Scuzați. Pofțiți. Mersi. (În șoaptă. Fiecare cuvânt - trăit, exprimat, nuanțat). Mimici amabile, chipuri destinse, dar pline de propria persoană. La-ntoarcere, din nou scuzați, pardon, mersi, pofțiți. Schimburi de priviri. Se spune încet, câte ceva, despre cineva. Se răspunde, cu mirare sau cu aprobare... Eleganță, parfum, atmosferă bună...

Din nou – piesa de teatru. Iată și finalul. Iar aplauze. Reverențe. S-au stins, din nou, reflectoarele. Se-aprind luminile sălii. Fiecare lasă pe chip impresia care crede că trebuie să se vadă: Da, a fost bun! A fost, ce să spun, interesant! (Lumea e acum afară). Textul, domnule, are ceva!, dar păcat că l-au cam omorât. Regizorul ăsta, cum îi spune?, e-un zarzavagiu!. Și altă voce, din altă parte, tocmai de după ieșirea din Teatru: Ce piesă! Ce interpretare! Ce decoruri și câtă armonie! Teatru, domnule, teatru, nu glumă! Așa-i la noi, e Teatru bun!

Cucoanele nu se mai uită-n oglinjoare, dar aprobă, sau nu, zâmbind și etalând ce au mai valoros, fiecare în felul ei. Teatru, domnilor și doamnelor! Teatru!...

Dar, chiar vorbind serios, erau la Bacău actori buni, și repertoriul era pe cînste! Se juca „Vocea Americii”, „Titanic Vals”, „Gaițele”, „O zi de odihnă”, „Omul care a văzut moartea”, „Să rădă lumea!” (de Radu Mircea Rățescu și Florin Gheucă, pe muzica lui Aurel Iancovici și Didi Șteinboc - deci cu autori locali!), „Intrigă și Iubire”, „De luni până luni”, „Tartuffe”, „Avarul”,

„O scrisoare pierdută”, „Take, Ianke și Kadâr”, „Hagi Tudose”, „Nora”, „Othello”, „Slugă la doi stăpâni”, „Jocul de-a vacanța”, „Oameni și șoareci” (cu Florin Piersic)... Cortina pictată se ridica, apoi cea din pluș vișiniu se deschidea spre lateral. Fascinantă era cortina aceea care se urca, încet, încet spre niciunde. Era pictată artistic și „teatral”, strălucind sub razele reflectoarelor, înainte de începerea spectacolului. Al treilea gong! Și-apoi, prima mișcare pe scenă, prima replică. Sala dispare. Intrăm într-o altă lume!...

O lume întruchipată de Ion Buleandă, Valeriu Pascu, Kity Stroescu, Florin Gheucă, Lucica Druțu, Silviu Stănculescu, Constanța Zmeu, I. Laurian, Vera și Ion Mihăilescu, Silvia Ferechide-Botez, Ion Veștea și alții, și alții. Lumea din sală îi iubea - și-aș zice că încă-i mai iubește, chiar și de-aici, chiar și de Dincolo! Lumea din întunericul care ne contopea și ne făcea să uităm de noi, pe de-o parte, și-apoi - lumea de dincolo de rampă, de cealaltă parte. Lumea de dincolo de reflectoare. Sora lumii. O iubeam, căci era un vis minunat. Fără culise, fără trăgătorii sforilor cu întâmplări alese, care aveau

mult mai mult înțeles decât cele din lumea imediată a străzilor și caselor, și magazinelor, ori cea a școlii, a mahalalelor sau a altor fragmente în care ne trăiam clipele și speranțele, deziluziile sau iubirile... Erau piese bune (majoritatea), și ne-ar fi plăcut să fim noi aceia care ne plăceau pe scenă, așa cum îi văzuse un scriitor sau altul. Și uite-așa, uitam de noi și eram un pic alții, mai buni, mai frumoși, mai deștepți. Pe urmă, iar ne prosteam.

Noroc că erau mai multe spectacole, și-ntotdeauna cu săli pline.

Teatrul era lumea, era lumea care nu eram și-am fi vrut să fim, teatrul eram noi, mai buni, mai înțelepți, mai sensibili.

Vă mai amintiți?!...

Dacă da, atunci - aplauze!

În amintirea unor clipe care-au fost..

ȘI-N PARC FANFARA CÂNȚA!...

Calendarul sufletului meu mi-a semnalat că au trecut mai mulți ani de la pierderea lui Marius Mircu. Îi citeam unele reportaje, ca și minunatele pagini literare. Iar atunci când a murit cel atât de aplaudat - un timp - în România, dar mai ales în Israel, notam cu stimă, dragoste și respect:

Reporterul frenetic, marele reporter, tumultuos și esențial, a scris toată viața, a fost citit de atât de mulți oameni și, în continuare, din păcate, va fi citit de către tot mai puțini. Va rămâne în biblioteci, va fi o amintire...

Dar nu toate amintirile se sting, deși victoria noastră lașă și neputincioasă asupra morții

este că ne închipuim, ba uneori credem cu convingere disperată, că supraviețuim. Prin ceva. Prin ceva cât de mic, sau, de ce nu?!, cât de mare, de frumos, de înălțător... Un rând, o carte, un nepot (doi, trei...), o imagine despre noi și omenia noastră, despre bunul nostru simț - neobservat de toți, în viața de zi cu zi... Dar care altă viață ar mai fi? Care?!....

Și-acum mă-ntreb: se stinge oare amintirea lui Marius Mircu? Imposibil! El, scriitorul, gazetarul, istoricul, sociologul, politicianul, decanul de vârstă al Asociației Scriitorilor de Limbă Română din Israel; el, evreul român și românul evreu, suflet din sufletul nostru, suflet din iubirile noastre, rază și diamant de admirație pentru talent și hărnicie, pentru puterea, voința și izbânda de a ni se dărui frumos și demn; el, marele băcăuan și scriitor român, atât de apreciatul scriitor israelian de limbă română, este aruncat la lada uitării vinovate?! Nu pot crede! Nu vreau să cred !

Se știe: uneori cuvântul poate ucide. Dar tot atât de adevărat este că, alteori, absența cuvântului poate ucide și ea, pentru a doua oară! Lui Marius

Mircu îi ajunge, desigur, o singură moarte: aceea glorioasă, aceea pe care cred că și-ar fi dorit-o și a avut-o. Și, pentru a pune flori la mormântul său, aducerile aminte - cel puțin - se impun aproape de la sine. Sunt convins că ele sunt încă vii, la mai mulți dintre noi. Dar ele trebuie să prindă glas, ca și aprecierile celor care încă nu s-au exprimat în suficientă măsură.

Istoria curge, și noi - o dată cu ea. Deschid șirul gesturilor publice de gratitudine față de Marius Mircu, prin reluarea unor rânduri anterioare, publicate în ziarul „Viața noastră”, ca urmare a apariției volumului său „La noi, la Bacău”. Au trecut anii. Bacăul meu mare, mi-a rămas la fel de drag, fiind vorba și de orașul sub cerul caruia ne-am născut. „Din nou Marius Mircu mi-a luminat casa. Odaia a prins contur de aur. Prin jaluzele soarele pătrunde unduitor, melancolic. Chenarele ușilor și ale ferestrelor, rafturile bibliotecii și covoarele reverberează fin, imperceptibil și discret auriu. Pe masă - aur cu multe carate: o carte a lui Marius Mircu! Alături, din pulberea de ceață - o carte postală, ilustrând Strada Mare de cândva, de demult, din Bacău.

Strada Mare cu clădiri - pe atunci - înalte, cu multe magazine și ateliere la parter, cu vitrine largi, și câte un camion sunând răgușit, aproape fiind și o căruță cu cal și balegă pe asfalt, orașeni și țărani în port tradițional, precum și cu ceasornicăria fostă „Colței”, împreună cu cel pe care-l vedeam, prin geamul ceasornicăriei, aplecat cu-n ochi atent și prelung asupra mașinărilor timpului, și căruia nici nu-i trecea prin cap - sunt sigur - să-i spună clipei: „O, rămâi! Ești atâta de frumoasă!”... Din contra, el lucra cu sârg, s-o lase să fugă. În goana ei indiferentă și nebunească.

Ce crimă!”...

...Aproape că au dispărut ceasornicarii, ca și Strada Mare, au dispărut țăranii cu opinci, au dispărut atâtea din viața noastră de zi cu zi, și clipa tot nu stă, iar timpul cerne aur (și uneori și ceva zgură), pe care ceasurile lumii le pulverizează prin văzduhuri, de unde intră, și prin jaluzelele transparente de la ferestre, în odăi de amintire, de vis, de melancolie.

...O mostră de lume, de luptă împotriva stingerii, o mostră de împăcare cu noi înșine, de neîmpăcare cu noi înșine, mi-a trimis-o, într-un

rând, cum am spus, chiar maestrul Marius Mircu. Este în cartea asta a lui („La noi, la Bacău”) ei da, o minunată pulbere cu lumină de demult, de parcă-ar fi și de-acum. „Mulțumesc, maestre!”.

Și sper, în ascunsul inimii mele, că Marele Reporter m-aude-acum, de departe, de dincolo de noi și dincolo de el...

La mormântul domniei tale, Maestre, aduc simbolic, imaginea ceasornicăriei „Colțea”, de pe Strada Mare (unde, încovoiat, cineva încearcă încă, inconștient, un dialog cu timpul) și Chioșcul cu Fanfara militară, din Grădina Publică, de la noi, din oraș. Fanfara cântă, căci, vedeți, maestre, amintirea cântă. Fanfara regimentului, cu dirijorul ei pedant, în uniformă de ofițer, aflat cu spatele la muzicanții săi și privind curtenitor, cu zâmbet de ștampilă cochetă, către lumea adunată. Salutul său, reverențios!...

Aplaudăm, Maestre! Aplaudăm frumosul și imposibilul dialog adevărat cu timpul! Dar muzica, fanfara militară, se-aude mereu!

...Și, în Grădina Publică adie un aer de Reporter băcăuan, român și israelian! Israelian și român!

Fermecător, prin ceața pulberii de aur, se simte timpul care nu mai e.

P.S.

Am deosebita bucurie să constat că amgreșit! Am spus, trist și revoltat, că Mircu ar fi putut fi dat la lada uitării vinovate. Iată însă că Filiala din Bacău a Uniunii Ziariștilor Profesioniști și-a încrustat, cu mândrie, numele marelui reporter și scriitor. Titulatura emblematică a presei băcăuane, este, încă de la început, MARIUS MIRCUL. E un respectabil pas de cinste. Și aflu mereu noi demersuri care mă acuză, relevându-l mereu pe marele scriitor-reporter. Cum să nu mă bucur că am greșit ?!...

CU AL. MIRODAN

Am cam luat-o la vale și nu m-am referit la un aspect frumos al vieții mele, acela că sunt Laureat al Premiului Asociației Scriitorilor de Limbă Română din Israel. Vreau să spun, că-mi face o mare plăcere acest premiu. L-am primit sub o altă conducere și într-o altă constelație a acestei instituții. E pentru reportaj literar, ca și pentru activitatea scriitoricească, în general... Și mă simt înălțat de faptul că Premiul poartă numele lui Al. Mirodan care, în ultima parte a vieții sale, m-a onorat cu aprecierea și simpatia lui. Nu cred că mi-aș fi dorit altceva...Poate, doar, să devin și membru al Uniunii Scriitorilor din România.

Dar, spre marea mea satisfacție, s-a-ntâmplat și lucru acesta.

Sigur, premiul de care vorbeam, cu numele marelui ziarist și scriitor, însumează și aprecierea unor oameni de aici, scriitori, critici literari, esești, publiciști... Totodată, constat și indiferența altei categorii de oameni, fiind și eu vinovat că nu m-am luptat să-mi fie difuzate mai bine cărțile! Deși ele au un neîndoielnic succes, asta nu anulează total unele semne de-ntrebare, frământări și auto-nemulțumiri.

...Dar să revin la Al. Mirodan. L-am cunoscut - am mai spus-o - nu atât de la om la om ci, mai întâi, în calitate mea de Secretar General al Uniunii Originarilor din România în Israel și a lui, de Director al revistei „MINIMUM”. Am luat de vreo câteva ori legătura cu el, în interese de serviciu și, cum e firesc, totul s-a desfășurat sub semnul bunului simț. Sigur că vroiam să micșorez distanța, din ce în ce mai mare, dintre revistă și organizația amintită, știind bine mecanismul de culise care putea rezolva neplăcuta situație – care era conflictuală de destul timp. Conducerea H.O.R.-ului, de pe lângă mine, nu avea dimensiuni-

nea cerută, astfel încât să fie în consens cu o revistă unică și de o asemenea anvergură intelectuală, culturală și cu popularitate pozitivă. Dicutasem. Propusesem. Luasem inițiativa. Eram în consens, de altfel, cu maestrul Mirodan, dar în conducerea noastră, a reputei Uniuni a Originarilor din România în Israel, mai era, deasupra mea, și un președinte, iar eu, intenționat, pe tot parcursul „carierii” mele de acolo, nu mă amestecam direct în probleme financiare! Sunt și nepriceput în această privință, și știam că banii sunt un pericol special. Mai ales pentru mine. Eu nu i-am agreat pe ei, dar nici ei pe mine! Eram chit! Dar, în felul acesta, raporturile cu Revista marelui Mirodan au rămas de căruță. Cu toate că orgoliile conducerii erau de avion supersonic...

Apoi, mai târziu, am terminat cu organizația de care am vorbit (și unde am avut înalta funcție de Secretar general, vreo 15 ani) și m-am așternut, în sfârșit, în sfârșit!, m-am pus pe scris: după sufletul meu, liber și neașteptat de nimeni! Așteptat am fost mai apoi, și asta mi-a oferit, recunosc, o anume satisfacție. Nici acum nu sunt angajat în vreo redacție, ceea ce mă face

liber ca pasărea cerului, permițându-mi să pier pe limba mea! (Nu întâmplător, una din cărțile mele, se intitulează „ANGAJATUL NIMĂNUI”). Dar cum există azi stări conflictuale în lumea publicațiilor de limbă română israeliene, mă simt obligat să-mi exprim - liber și nesilit de nimeni - realul meu atașament pentru „Jurnalul Săptămânii”, condus cu farmec și pricepere de ziarista Doina Meiseles! Și asta, fără ca eu să-i denigrez pe alții (deși, poate, unii ar merita!).

Revin, din nou, la Mirodan și la minunata lui Revistă (unică, absolut unică, în felul ei, între literele românești). Iubitor de bine și frumos, cum mă știu, mai ales în cadrul minunatei și teribilei mele meserii de jurnalist, fac deci un reportaj, exact despre marele dramaturg și gazetar. Îmi imaginez (în acest cadru) că-i iau un interviu maestrului, dar mă strădui să fie așa, verosimil, serios, temeinic; lucrez atent, revin, șterg, adaug, iese ceva, apoi mai retușez, mai scurtez și, într-un sfârșit, parcă ar fi cam ce dorisem să scriu. Folosesc date de pe unde m-am priceput să le adun, le pompez viață, suflet, lumină, dragoste și admirație... Și mai știam și eu câte ceva, dând

astfel scrisului meu și o anume coloratură. De fapt, n-am schimbat acum nici o vorbă cu maestrul Mirodan. Când însă am terminat reportajul meu, dau să public materialul respectiv.

Stai, domnule!, îmi zic. Mirodan nu e oricine! Poate că ceva nu i se potrivește! Poate unele date nu-s corecte. S-ar putea ca vreo informație să nu fie exactă. De ce să nu-i dau să vadă chiar el materialul, înainte de a-l preda spre publicare?! Oricum mi-l asumam pe Mirodan, pe cont propriu, ca pe unul dintre magiștri!...

Dar la Mirodan nu se ajungea ușor. Mai ales că acum era bolnav. La telefon răspunde soția domniei sale, îi spun despre ce e vorba, îmi zice că nu știe dacă scriitorul e în putere să vorbească, dar îl va întreba dacă acceptă să-i trimit reportajul-interviu. (Nu știam atunci, cât de puțin, atât de puțin!, mai avea să trăiască marele Mirodan...). Revine soția scriitorului și-mi spune cum și prin cine să trimit materialul. Da! Mirodan vrea să mă citească! Desigur, m-am conformat. Răspunsul maestrului nu a întârziat. O singură corectură: numărul de casă, de la Cafeneaua în care stătuserăm la o masă, cândva, pe strada

Dizengoff, din Tel Aviv, era greșit. Atât! Corectez. Dau drumul manuscrisului spre tipar, iar reportajul meu literar face „valuri”. Sunt mulțumit că am onorat Mirodanul, așa cum am crezut și m-am pricept eu! Peste vreo două zile, stau liniștit acasă, când sună telefonul:

- Alo (Pauză), Roni? (Confirm).

- Dragă, nu pot vorbi mult. Sunt Mirodan. Nu-s bine deloc. (Se auzea, într-adevăr, respirația grea!). Vreau să-ți mulțumesc...!

Am băiguit ceva convențional, iar Mirodan mi-a spus:

- Lasă asta... Scuză-mă, trebuie să închid. La revedere...

Revederea nu a mai fost !!

Păcat!

Păcat că s-a stins un astfel de om! Și repet și eu, că fuge ireparabil timpul. Rămân însă clipe de amintire, rămân în memoria colectivă oameni, precum Mirodanul, care au știut un lucru atât de simplu: că valoarea materială a unei secunde nu e, de fapt, nici o valoare, decât dacă există în ea și savoare spirituală. Și banul și frecușurile cotidiene, trec pragul uitării, dar gândul bun,

demnitatea, frumosul rămân mai multă vreme printre noi și printre cei ce vin, rămân prin literă și harpă sau penel, prin sunet de vioară...

„Într-o seară de vară / O vioară cânta / Aici, lângă inima mea!”... Abia după ani și ani, vioara, și farmecul nopților înstelate din Bacău, aveau să capete și-o altă vibrație, mai profundă și mai gravă, alături de romantismul adolescenței rămase în urmă, împreună cu sunetul serios și grav, și profund omenesc, cu har deosebit, al Mirodanului...

Casa Bacovia

O parte din gruparea revistei „Ateneu”

VROIAM ATÂT DE MULT, PUTEAM ATÂT DE PUȚIN...

Literatura mi-a fost în inimă și-n gândurile mele, mai dintotdeauna. Ceva prin genele cu care m-au pecetluit părinții, m-a împins pe acest drum al literelor... Și-apoi, Bacăul natal, cu atmosfera lui de respect față de cultură, de literatură mai ales, de omenie, de bine și frumos, cu siguranță că m-a influențat.

Aici, la Bacău, am respirat aerul de Bistrița și de Siret, de burg dezvoltat, cu burghezie de ținută (evreiască și românească, laolaltă), aici am simțit aerul acela de împletire a orașului cu satul, cu periferia și mahalaua, cu liniște patriarhală și

zvon industrial. Eu am locuit prin centrul municipiului, vizavi de Grădina Publică și de „Foto - Sport”. În acest perimetru, lărgit desigur, până pe la Biserica „Sfântul Nicolae” și mai încolo, de unde începea strada Bacău-Piatra Neamț, ca o prelungire a străzii centrale, în paralel cu Strada Mare, ei, da!, în acest perimetru s-au născut, au visat și au crescut ori s-au preumblat, numeroase personalități culturale, oameni de litere, de știință, de gândire și de carte aleasă... În preajma Grădinii Publice era un spațiu sfânt, cu un aer aparte. Era un loc cu har.

În acest Parc-Grădină salcia plectoasă a bardului tristeților provinciale nu mai este. Au tăiat-o. A rămas doar o mică parte din ea, lăsând să se vadă ignoranța unui primar și a unei primării. Mă-ntorc la oamenii de cultură ai urbei mele. Prin apropiere de „Parcul” emblematic din centru, au locuit sau au trecut Marele Rabin Alexandru Șafran, scriitorul reporter Marius Mircu, poetul Ovidiu Genaru, prozatorul George Bălăiță, savantul de renume mondial, Solomon Marcus, prozatorul Marcel Marcian; pe aici au trecut și scriitorii Radu Cosașu, Gina Sebastian

Alcalay și alții, și alții... Dar cum poți să-i înșirui pe toți ?!...

Tot prin acest minunat Bacău natal al meu, trecători „pi centru” au fost, cu siguranță și I.Voledi, I. Kara, dr. A Klain, dr.Idy Ilan, dr. Iulius Iancu, Paul Kidron (buhușean de felul său), Isaia Răcăciuni - fratele scriitor al vestitului actor N. Stroe, ambii născuți în comuna învecinată Sărăcăciuni, devenită, în timp, Răcăciuni. Toți cei amintiți au fost bravi sclavi ai condeiului... Vezi dumneata, Bacăul nu-i un oraș ca ori care altul. Este orașul lui Vasile Alecsandri, căci aicea s-a născut. Este, și-mi place să repet, orașul esențialului și mereu mai marelui George Bacovia. Bacăul este orașul unor scriitori de valoare, grupați în jurul Revistei „Ateneu”, din zilele și anii tinereții mele. Mă gândesc la criticul și istoricul literar Constantin Călin, la poetul Sergiu Adam, la scriitorul Eugen Uricaru, poezii Mihai Sabin, Radu Cârnecki, eseistul și criticul Vlad Sorianu și la atâția alții... Bacăul era un oraș de cultură serioasă. Respectul de carte și de scris era pretutindeni. În ochii mei și ai unora din

camarazii mei, nimeni nu era mai presus de un scriitor, de un om de litere.

Chiar și înainte de noua serie a revistei „Ateneu” - continuatoarea publicației lui Gr. Tabacaru și a lui G. Bacovia - funcționa la Bacău un cenaclu literar orășenesc, serios și bun, la care nu de puține ori mă aflam și eu. Mai amintesc, în grabă, că s-au născut sau au fost, au existat, deci au gândit la Bacău și o serie de ziaristi valoroși, precum Jean Steiger, C. Isac, Sorin Cunea și încă atâția alții, pe care nu mi-i amintesc acum, pe moment... Ziaristi, scriitori, intelectuali de mare ținută... Nestor Rateș este de lângă Bacău, de la Moineștii lui Tristan Tzara, sau Al. Sever, B. Elvin, rabinul Mozes Rozen au fost și ei prezenți prin viața și pe străzile orașului meu. În aerul de Bacău, și astăzi, când e o altă lume, se simte încă un parfum de ceață aurie, lăsat de trecerea oamenilor de bine și cu suflet aparte. Poate că respirând un astfel de aer, direct sau indirect, mai devreme sau mai târziu, m-am contaminat și eu cu dor de bine și de frumos. Poate că sunt doar simple coincidențe, dar, în mod sigur, atmosfera de respect pentru artă, scris, cultură - era la ea

acasă. Poate că o astfel de „încărcătura”, m-a determinat să urmez Facultatea de Filologie (de Litere, cum i se mai spune) din cadrul Universității de la Iași.

Dar, desigur, nu pot să nu-l amintesc, din nou, aici, în zona influențelor care au contribuit oarecum la formarea mea - mai întâi de toate, pe bunul meu profesor de Limba Română, din Liceu - cred că una din puținele figuri pozitive (pentru mine) din acest „cimitir al tinereții mele”. Am vrut să fiu ca el, ca delicatul și specialul meu profesor, Andrei Mocanu. Am vrut să-i merg pe urme. M-au influențat poate și unele lecturi, poate și un simțământ lăuntric...

Facultatea „de Litere” am făcut-o însă în paralel cu o „alta”, nespecificată în actele oficiale: Ziaristica. Ucenicisem un an la ziarul regional de la Bacău, după terminarea Liceului și respingerea mea de la „Științe Juridice”, din București. Mai târziu aveam să-mi dau seama ce binefacere a fost această „cădere”- căci dincolo de o oarecare limbuție spontană de pe atunci, pe care o aveam, spre lauda târgului din preajmă, eu, totuși, nu mă potriveam deloc cu o astfel de îndeletnicire care

îți aduce în brațe tot ce e mai urât și mai josnic în viață. Dar asta am constatat mai târziu, abea atunci când, ca ziarist, am înființat o rubrică senzațională, la ziarul regional la care am fost angajat. Era o rubrică cu evenimente din „Sala pașilor pierduți”- cum se mai numea, în popor, Tribunalul; rubrică intitulată de mine „ÎN FAȚA INSTANȚEI”...

Ca student la Iași, n-am lăsat nici o clipă din mână condeiu, fie reportericesc, fie de vers îngânat și șoptit mie însumi, la adresa vreunei fete, doamne, sau dudu... Pe urmă, încet încet, l-am mai șoptit spre vreo ureche cu pafum de iasomie... Eram nelipsit, duminică dimineața, de la cenacul literar studentesc. Asta făcea parte din ființa mea de atunci.

Se întâmplă însă ca în anul al doilea de facultate să nu mă mai găsesc pe lista bursierilor, deși aveam notele cuvenite. M-am întreținut în toți anii de studii care au urmat, din gazetărie, plus ce mai îmi trimeteau și ai mei. Scriam la Radio Iași, la Radio București, la Flacăra Iașului, la ziarul din Bacău, la Viața Studențească, la ziarul

central al tineretului, la Stația de radioficare din Iași, la cea din Bacău...

Scriam. Citeam. Învățam. Hoinăream. Mergeam și la cursuri, la seminarii, umblam prin cârciumi – fără a fi băutor, dar eram în companii bune, de prieteni scriitori și ziariști, tineri și vârstnici. Aș aminti aici raporturile mele, ceva mai apropiate, cu unii profesori, lectori sau asistenți, cum ar fi prof. univ. academician Victor Crăciun, admirabilul acad. prof. Al.Dima, ori Al. Husar – profesor universitar de o rară forță și fascinație, sau înaltul profesor univ., care era din vechea gardă a „Convorbirilor Literare” junimiste, domnul Ștefan Cuciureanu, ori Lectorul universitar pe atunci - Liviu Leonte, sau minunatul profesor universitar, folcloristul Vasile Adăscăliței...

Majoritatea azi sunt doar amintiri...

Conduceam subredacția „Vieții Studențești”, mă îndrăgosteam, pe-atunci, până peste urechi (și nu o dată !), existam pe lângă o „brigadă artistică” studențească, unde cânta muzică ușoară și o anume Lily și nu mai știu cum o chema de familie - și pe care o iubeam fără

motiv... Niciodată nu mă plictiseam. Nici când eram singur cu mine însumi! O altă iubire, un mugure de dragoste ce-și deschidea petalele în brațele mele, era o elevă blondă, cu gura de cireasă, din clasa a XI-a a școlii unde făceam practică pedagogică, predând primele mele lecții de limba română (fericită întâmplare: despre G. Bacovia!). Mă refer la Liceul „Vasile Alecsandri”, din Iași.

Acolo am convins profesoratul și direcțiunea să facem o seară dansantă, dar, desigur, mai întâi, cu o temă educativă. De fapt îmi cream subiectul pentru un reportaj la ziarul central al tineretului, editat la București. Am adunat un grup de studenți din ultimii ani de studiu, de la diverse facultăți, și am dat titlul serii respective, dar și reportajului meu: „Întâlnire cu viitoarele profesii!”.

Totul a ieșit minunat, numai că eu, atunci, cu doar câteva ore înainte de seara dansantă, am constatat că am pantofii scâlțiați și total necorespunzători pentru evenimentul respectiv. Mă împrumut și-ncep să cutreier magazinele. Dar eu am un număr de pantofi între două numere. Nu

găsesc ce caut. Și timpul e scurt. Ora de prânz, m-a prins într-un magazin cam întunecat.

Încercam pantofi. Dar mereu cineva anunța: „Ora închiderii – vă rog”!

În fine, cumpăr. Mă duc la gazda mea, obosit de alergătură și de treburile organizării de la școală. Seara, după expunerile studenților către elevele claselor mari (interesate, în special, de ceea ce urma) - începe dansul. Și tentații erau destule...Lumea toată se legăna ritmic și armonios, căci adusesem muzică bună. Mă scol și eu, mă-ndrept spre cine știu, să invit elegant și ușor condescendent, dar, deodată, mă opresc! Pantofii mei noi, îmi ies din picioare. N-am ce face, merg într-o parte a sălii, constat că erau cu un număr sau două mai mult decât trebuia și stau trist într-o parte. Dar apare fata blondă, cu gura ca cireasă și mă invită la dans. Stingher, îi explic situația. Surâde și-mi spune: Nu-i nimic - dansăm mai într-o parte și tu ai să târâi picioarele. Nimeni nu vede. Și uite-așa, ne-am târâit noi, și atunci și încă mult timp, chiar când aveam de-acum încălțări normale...

Iașii studenției mele au fost bogați, iar eu, nu o dată, dincolo de dinamismul vieții ce o duceam, eram și un însingurat. Aproape dramatic de însingurat. Puțin mi-a lipsit să nu devin un pasionat al băuturii de unul singur. Începusem cu lichiorul „Indian”, bun la gust, dar mai ales eliberator de tristeți... Că nici prea înalt nu eram, nici prea îndrăzneț nu mă știam, și mai și ploua, și era noroi smântănos, chiar pe vizavi de Biblioteca Centrală Universitară; și mai erau atâtea lucruri la care nu ajungeam... Vroiam atât de mult, puteam atât de puțin!... Încât uneori eram trist și singur și timid. Și alteori „călcam pe mine”, mă învingeam, eram sociabil și dinamic. La asta, de-a lungul vieții, m-a ajutat și ambiția mea de a reuși în meseria de ziarist. Ziaristica m-a format și m-a și deformat. Apoi m-am redresat!

Ziaristica mea!... Ar fi multe de spus. Ar încăpea, câte le-am cunoscut și trăit, cel puțin într-o carte. Dar acum, spre a nu-i plictisi prea mult pe cei ce citesc aceste rânduri, am să mă refer la două mici amintiri, cam ne semnificative, dar care pot contura, eventual, câte-o frântură dintr-un oarecare profil de ziarist crud, începător.

M-am dus „pe teren”, ca ziarist angajat deja și legitimat, la o școală nouă, din Onești (asta era în timpul vacanței de vară a elevilor). N-am găsit acolo decât un zugrav și femeia de servicii. M-a întâmpinat omul cu bidineaua. Mă prezentasem pompos, important, explicând prețios de la ce ziar veneam, deci nu-s fiștecine, ci un reprezentant al „organului” - și că vreau să știu dacă școala e gata să-și primească elevii. Ăsta, neștiind ce să răspundă, strigă, după ce stă pe gânduri: „Fă Ileano, vino că-i unu de la Gazeta de perete”!

M-a terminat!

Am plecat și nu știu dacă măcar am mai dat Ziua bună...

Altădată, tot proaspăt și timid ziarist, am scris un reportaj de la Laminorul de țevi din Roman. Avântat în metafore, scriu eu că acolo, dacă ai ceva imaginație, vezi focuri în locuri speciale, și că focurile acelea, verzui, nu-s ale producției intensive din industria de-acolo ci, de fapt, sunt focuri peste comori. Căci munca acelor oameni de la Laminor, reprezintă comori de preț, și ea e răspândită în întregul Combinat. Norocul

meu era că Lenuța Ciocan, de la Secția noastră de Scrisori, mă simpatiza și n-a înregistrat scrisoarea de la secretarul de partid al întregului Combinat, scrisoare care mă făcea praf, căci au avut mari greutăți cu pompierii de la Regiune și, în plus, am scris bazaconii, căci la urma vizitei mele acolo, n-am găsit de cuviință să-l informez pe tovarășul de la partid,, să-i spun părerea ce mi-am format-o, să-l consult, să-i gâdil orgoliul, așa cum era tipicul.

La vestea confidențială privind această scrisoare, simțind pericolul de partid, reacționez cât pot de iute. Repede-n tren! Repede de vorbă cu tovarășul – un tip acru și încuiat - discuția e neplăcută, am de-a face cu un om dur, care știe bine ce-i dictatura proletariatului! Eu, deci, nu puteam să-i spun bonjour, sau să mă pupe nu știu cum, și-atunci am băgat capul între umeri, l-am rugat, i-am explicat, am mai glumit, în cele din urmă; și am plecat. Tot drumul, în tren, înaintea ochilor, vedeam focuri verzi de pe comori și nu înțelegeam ce nu înțelesese secretarul. La redacție nimeni nu s-a sesizat. Îi sunt dator Lenuței Ciocan, chiar și azi ! O mai fi trăind?...

Viața a curs după legile jurnalisticii, iar eu încercam, ba uneori chiar reușeam, mai mult intuitiv, s-o modernizez, s-o „occidentalizez” prin senzațional. Cultivam senzaționalul pozitiv, foarte greu de realizat așa cum trebuie; dar mie îmi ieșea. Acest senzațional, reproșez eu azi, îi lipsește presei, în general. Și din Israel și din România, și din atâtea alte locuri. Iar această absență este un rău psiho-social cu mare greutate! Dar nu-i cum gândește unul, ci cum pot cei mai mulți! Ziaristica mea? Ce să zic? Marea bucurie este că reușisem s-o fac să nu fie numai a mea. Scriam despre așa numitele „Probleme Cetățenești” - așa se numea secția pe care o conduceam. Încercam să-i ajut pe oameni în viața lor, dincolo de politică, de producție și de lozinci. Cred că ceva am reușit.

Iar dacă ar fi să revin la literatura pe care o scriu, aș spune că genul meu literar predilect este, și nu de azi, reportajul literar. Unii critici m-au onorat, încadrându-mă în sfera unui Bogza, a lui F.Brunea Fox, Marius Mircu, a altor reporteri de anvergură, care erau, mai înainte de toate - scriitori. Adevărul e că spre așa ceva merge

strădania mea. Cert e că scriu, deci exist. Și dacă mai primesc scrisori sau telefoane de apreciere, ori câte-o vorbă-două cinstite, spuse sau scrise - mai ales de la anumite persoane - sigur că-mi face plăcere. Și-mi vine-n minte acum o spunere înțeleaptă, ca să închei, cât de cât. Îmi vine în minte vorba aia care spune că dacă lași în urma ta un copil, un copac plantat de tine, o carte sau un gând bun și înfloritor, înseamnă că n-ai trăit degeaba.

Am sentimentul că drumul meu e bun. Eu am un băiat destoinic și de succes, am trei nepoți minunați, am o noră a-ntâia!, am o semnătură sub destule cuvinte de bine, am un brăduț plantat aici, în Orient, în chiar balconul casei mele și o am pe soția mea, despre care nu voi înceta să spun că este *zâmbetul lui Dumnezeu în viața mea!*... Ce să-mi mai doresc? Doar un pic de sănătate, doar un pic de noroc! Și niște prieteni adevărați – pe care-i am, de-o viață!...

DOMNULE JEAN STEIGER,CE-AȚI ZICE DE-O CAFEĂ !?...

Jean Steiger este, de fapt, cum pe drept Doina Meiseles l-a numit, „legendarul” Jean Steiger. Eu l-aș numi minunatul Jean Steiger și, desigur, împletesc adevărul curat despre acest mare și împătimit jurnalist, care și-a trăit viața în parfum de tipar și lângă scrum de țigări, fumate de colegi de redacție; împletesc, zic, adevărul profesional al marelui ziarist, cu adevărul subiectiv al amintirilor mele, despre acest om, care mă onorează și azi cu amicitia și aprecierea lui.

Da, sunt subiectiv, căci îi iubesc scrisul limpede și nuanțat, îi iubesc ținuta morală, demnă de un bun și onorabil ziarist, forța intelectuală de analiză și sinteză a evenimentelor lângă care se află, la propriu sau la figurat. Da, și foarte mult îi iubesc marea lui Modestie! După o viață de luptă și succese, după o izbutită prezență în presa din România, după douăzeci de ani de lucru la EUROPA LIBERĂ, după toate muncile și funcțiile redacționale, în cadrul celor mai bune jurnale israeliene de limbă română - toate desfășurate cu succes! -, Jean Steiger nu se fălește, nu se bate cu pumnul-n piept; trăiește mulțumit cu imaginea sa, în oglinda casei sale, știind că și-a făcut datoria, știind că talentul său a fost de folos oamenilor de bine, cititori și ascultători de limbă română. În internet abia dacă ai să găsești doar câteva rânduri despre acest legendar ziarist, despre această conștiință care are în încărcătura ei numeroase întâmplări, în miezul cărora se află un erou de roman încă nescris: Jean Steiger!

A fost directorul ziarului „Ultima Oră” din Israel, și-a început cariera de ziarist la 16 ani, în

România, iar după numai alți doi ani, este angajat la cel mai citit jurnal din România tinereții sale: Sportul Popular! Urmează cursurile Universității din București și, în paralel, este redactor la unica și cea mai mare Agenție de presă din România: AGERPRES. În 1972 (deci cu zece ani mai înaintea mea) devine israelian, unde își continuă activitatea jurnalistică în redacția renumitului ziar de limbă română din Israel: „Viața Noastră”. Astăzi, am onoarea și plăcerea să-mi întâlnesc prenumele și numele cu cele ale lui, în paginile „Jurnalului Săptămânii”, editat și condus de Doina Meiseles...

Jean Steiger. Băcăuanul Jean Steiger. Ziaristul Jean Steiger. Venit de la Moineștii lui Tristan Tzara în urbea lui Bacovia. În Bacăul unde s-a întâmplat să respir și eu aerul de Bistriță, dar vizavi de Grădina Publică. Ceva mai la Centru, cam pe lângă Telefoane, se afla și casa dentistului Steiger, tatăl lui Jean. Pe ziarist l-am cunoscut personal abia în Israel. În Bacău, acasă la el, unde exista și cabinetul dentistului, mersesem și eu, de copil, împreună cu părinții mei, care erau pacienți ai domnului Steiger- tatăl.

Era o casă mare și frumoasă, cu ușă din fier forjat și scări din lemn parchetat la intrare. Steiger-tatăl se afla lângă scaunul unde rămâneai „cu gura căscată”. „Bătrânul” zâmbea și își primea firesc pacienții, ca pe niște oaspeți. Era un om vesel și cu gesturi largi. Cleștele din metal inoxidabil, din mâna lui, strălucea în soarele ce-și trimetea raze prin fereastra mare, frumos perdelată. Discuta luminos domnul Steiger cu pacienții săi. Ce-i drept, vorbea el mai mult, oaspeții fiind, cum am mai spus, cu gura căscată (desigur, atât cât era necesar!). Nu era chiar o plăcere să te afli pe scaunul acela de la dentist, dar Steiger în sine era un om agreabil, și lumea bună a Bacăului venea cu preferință la el...

Și-acum, să vorbim și de altfel de „scaune”. Eram nou venit în Israel. Un prieten scriitor, rudă cu Zahareanu, șeful ziarului „Viața Noastră”, singurul ziar mare, pe atunci, în limba română, vorbise despre mine cu acesta, care îmi fixă o-ntâlnire. Vin la redacție, și-ntr-o încăpere mai mare - câteva scaune cu mese cu tot și cu redactori bine așezați acolo. Până să mă primească domnul Z, mă-nvârt fără rost și mă adresez unui

anume redactor - azi cam dat uitării - de care auzisem încă de la Bacău. M-am dus la masa lui de lucru. Stătea. Poate gândea. Nu făcea nimic. Intru în vorbă. Omul e rece. Mai spun ceva. Omul e sec. Mă retrag.

Și iar mă-nvârt pe-acolo. Cineva dintre redactori îmi face semn să mă apropii. Aduce un scaun în spatele biroului său și-mi oferă loc. Zâmbește și mă-ntreabă: Tu ești Roni?! Era să-i spun: Da-mpărate! Sigur că surprins de modul delicat și atent al comportării acelui domn, aflat lângă masa lui de lucru (cu mașină de scris și telefon pe ea - dacă țin minte bine!) i-am răspuns cum se cuvine. Apoi se prezintă și el.

Cred că cititorul a dedus deja că eram interlocutorul lui Jean Steiger. Amabil, înțelegător, cu sfaturi bune. Ne-am descoperit și Bacăul și unele preferințe ori însușiri comune. Jean Steiger știa ce înseamnă un om reimplantat pe un sol nou, la-nceput potrivnic. Și știa să fie, simplu, om de omenie!

Sar peste întâlnirea cu domnul Z., care a fost egală cu zero. Și, deși dădusem la redacția „Vieții Noastre” de atunci, de prin 1983, peste

două egoisme, total diferite, dar în esență cu aceeași glacialitate, am plecat de-acolo și cu o anume mulțumire, căci dădusem peste un om adevărat, un om așa cum trebuie să fie un om, adică băcăuanul meu Jean Steiger... Lupta pentru un scaun pe potriva ta, nu era nici simplă, nici nu se desfășura - în cazul meu - pe un câmp larg de posibilități. Dar tocmai în acest context, un zâmbet, ceva căldură sufletească, au valoare înzecită. Iar căldura de care vorbim, am primit-o atunci când mi-a fost mai greu sufletește, de la ziaristul Jean Steiger !...

Cum însă timpul nu se joacă și ceasornicarii n-au dispărut complet nici din Israel, ei sprijinind neobosiți fuga clipei, iată-mă ajuns Secretar General al Uniunii Originarilor din România (H.O.R.)! Președinte, atunci, la organizația care era reprezentanta de cinste a „alialei” noastre, era Uri Eliav. Un om și jumătate! Moineștean de-al lui Steiger. Iar acesta din urmă, cum am mai spus, era și băcăuan de-al meu. Jurnalist fiind, știam mai bine decât alții că organizația mea, fie ea oricât de bună, valorează mult mai puțin, dacă nu e prezentă și în presă.

Toate mașinațiile, lupta cu mentalități retrograde, apropierea în și mai mare măsură de redactorul șef (Jean Steiger) din acest nou timp al „Vieții Noastre”, mi-au reușit, în cele din urmă! Scriam câte o pagină de jurnal, în fiecare săptămână, cu numeroase articole mici, dar concludente, iar HOR-ul de atunci era „la înălțime”. Se făcea și treabă bună pentru oameni, dar se și știa în țară despre munca noastră de atunci. Ziarul devenise și un bun ferment pentru strădania filialelor de a avea activitate cât mai bogată, astfel încât să fie publicate în ziarul românesc. Jean Steiger mă sprijinea, aş spune chiar că mă proteja. (În redacție la el erau, și acolo, tot felul de caractere !...)

Sigur că-l cultivam pe acest mare jurnalist (dovedit astfel prin scrisul său!), sigur că-l vroiam cât mai mult de partea HOR-ului !... Și e adevărat că, întotdeauna încheiam discuțiile profesional-personale ce le purtam cu el, cu o invitație de a bea împreună o cafea neagră, ca să mai schimbăm câte-o vorbă. Invitație primită mereu cu plăcere, dar nerealizată - mea culpa! - nici până azi. Timpul și vântejurile neesențiale mi-au mâncat

vremea și mi-au băut cafeaua, fără ca măcar să-mi dau seama. Și-atunci, stau și mă-ntreb, ce mai feste îmi pot juca amintirile, dacă eu cred că totuși o cafea noi, totuși, am băut. Când? Unde? Poate că-i doar o cafea simbolică?!...

Simt și-acum gustul acelei cafele amărui, și simt și mirosul de țigară, dintr-o oarecare redacție de limbă română, de aici, din Israel... Iar rotocoalele de fum ce se ridică frumos, pe lângă noi doi, parcă scriu în aer un nume; un nume de mare ziarist și de mare Om: Jean Steiger !

- Alo?! Vorbesc cu domnul Jean Steiger?
Ce-ați zice de-o cafea?!...

LA FACULTATE ȘI RETUR

Eram un oarecare personaj în târgul meu. Mai exact, în „lumea mea”. Eram fiul părinților mei, oameni cumsecade, mic burghezi care știau să trăiască măsurat și decent, care trăiau (nu rău !) știind bine ce e munca și onoarea. Erau stimați de cei din jur. Mama se bucura de un bun renume, datorat muncii și cumsecădeniei sale; destulă „lume bună” ne intra în casă, căci mama era specialistă în lenjerie de damă; lumea o știa pe ea ca fiind un om corect; era atentă cu cei din jur și era și pricepută în meseria ei. Casa noastră devenise, într-un fel, și un mic și permanent atelier, unde mama stătea aplecată mereu peste

mașina de cusut „Singer”. Iar tata era și el un om harnic și întreprinzător, cu un dezvoltat simț practic. După ce se afirmase ca un pălărier bun al orașului (mai ales „specializat” în recondiționarea prețioaselor - pe atunci - podoabe capilare, de modă bărbătească) pășise spre noua politică a țării, înțelegând că soarta de lucrător particular se cam sfârșise.

După intrarea rușilor și instaurarea regimului „democrat”-„popular”, tata a simțit valul nou, (pe atunci, părea pozitiv și pentru evrei) și nu a stat pe gânduri, să se-ntrebe cât va dura acest vis. A cârmuit-o spre democrația anunțată, cu buna credință că țării, ca și majorității oamenilor, le va fi mai bine. Sigur ca s-a gândit și la noi, familia lui. A urcat câteva trepte locale, nivelul de trai al casei noastre a rămas - prin eforturile ambilor părinți - destul de bun. N-am simțit sărăcia, n-am avut o viață precară... Dar întotdeauna am văzut la părinții mei traiul măsurat și cumpătat. Și am văzut și hărnicia, ca pe un lucru firesc, obișnuit. N-au fost lipsuri la noi, în mica noastră familie. Și asta și datorită spiritului ce domnea în casa noastră, care avea în

vedere ca eu, copilul unic la părinți, să am mereu tot ce trebuie și e posibil. Și când spun „tot”, e bine să înțelegem: absolut tot ce-i normal pentru un copil în care se puneau destule speranțe și care, se-nțelege, era iubit!

Pe atunci, eu trăiam, mă jucam, hălăduiam, eram ca toți cei din preajmă și cu cine se nimerea, dar nu prea conștientizam dimensiunile adevărate și esențiale ale vieții. Nu clase sociale, nu rase de oameni, nu deștepți și proști. Cameleonizam, dar și trăiam după capul și simțirea mea. Nedresat, liber de convenții. Încercau oarecum părinții să mă îndrume. „Ăla e un copil obraznic, să nu te prind că te joci cu el!”... Eu ziceam: „Bine! Am înțeles!”... Și după o oră, mă jucam cu el, pe maidanul de peste drum de biserica „Sfântul Neculai”... Eram acolo prichindei țigani, români, evrei și nu mai știu ce. Eram copii. Atât, și nimic mai mult sau mai puțin.

...Câte nu făcusem eu, prin Bacăul acela mare și fascinant, cu prieteni și cu domnișoare curtate mai mult în gând, în visări ascunse. Nu eram un îndrăzneț, dar, în schimb, eram un visător care, atunci când aveam vreun bun prilej,

îmi „dădeam drumul”, ca să-mi arăt mie însumi, cât eram de mare și liber. Da, ideea de libertate îmi dădea curaj și-mi atenua timiditatea! Jucasem ca actor, în pofida vârstei ce-o aveam, la Teatrul de Stat din localitate; zburasem cu bicicleta prin centrul orașului, printre puținele limuzine și camioanele mari și grăbite; e drept, nu călcasem găștele cu bicicleta, ca Decebal-ul interpretat de mine, în „Titanic Vals”, comedia lui Tudor Mușatescu (la „Teatrul de Stat” din Bacău). Și ce mai triplasem eu circulația rutieră a orașului, călare pe-o rablă de bicicletă - în forma cea mai eroică a vârstei mele: fără mâini pe ghidon, în viteză și în nebunie!

Totodată, mai aveam în palmaresul meu și activitatea, mai veche și fățișă, dar și „conspirativă”, de membru al Bandei Vesele, de pe Strada Mare; stradă paralelă cu cea pe care locuiam eu, și unde părinții mei avuseseră, într-un timp, atelierul lor, „cu ușă la stradă” , vizavi de Grădina Publică.

Într-un târziu, după perioada ceaiurilor dansante, „ceaiuri” unde lumina era discretă și jocul cu învârtirea unei sticlei și pupatul pe cine se

nimerea, erau la modă, deci după perioada iubirilor nedeclarate și a timidității mele grele și aprige (și neisprăvite, de fapt, nicicând!), după această perioadă ce avea în subtext și niște începuturi de inițiativă semi-erotică, asta implicând și atrăgătoarea lume a unor bordeluri clandestine și sordide, de pe strada Lecca, ei bine, după toate acestea, și în paralel cu ceea ce se cheamă învățătură, examene de absolvire a liceului, concomitent, cumva, și cu încercările de a copia la teze sau extemporale (de izbutit am izbutit doar o singură dată) și cam tot în același timp, după ce mi-am umplut inima cu reținutele și substanțialele aprecieri ale profesorului meu de limbă română, domnul Andrei Mocanu, care știa să tacă și să te asculte stimulator, m-am dus și eu, în cele din urmă, să dau examen de admitere la Facultatea de Drept din București.

Jurist se impunea să fiu, căci lumea, târgul, cunoștințele spuneau că-s bun de gură! M-am dus, deci, la Facultatea respectivă, dar... n-am reușit să intru. Îmi lipseau doar 20 de sutimi din punctajul total necesar pentru nota de intrare la Facultatea de Drept.

Însă, cum bine se știe, orice rău e înspre bine! Nu eram făcut (o afirm și-acum !) pentru o lume atât de urâtă, cum se arăta ea în concentrarea din fața instanțelor judecătorești. Ca ziarist am întâlnit-o, mai apoi, la diferite procese, de unde-mi pescuiam unele știri senzaționale și „fapte diverse”, bune de reportaje tensionate.

Am reușit să fiu student abea un an mai târziu, și încă la o Facultate care îmi era mai potrivită mie: la Filologie, adică la Litere, cum se mai spune și azi. Aici eram în lumea mea, aveam parte și de farmecele literaturii, și de cele ale boemiei, făceam și gazetărie - la cataramă! - și umblam după cai verzi pe pereți, iubeam și sufeream din iubire, gândeam, scriam, mă vedeam cum aș fi vrut să fiu, eram romantic și oarecum și cu „picioarele pe pământ”. Luându-mi-se - după primul an de studii – bursa, deși aveam în continuare calificativele cerute - am fost nevoit să-mi câștig existența. Și totuși, cu toate că acasă părinții cheltuiau mult pentru unele medicamente, trebuie să recunosc că primeam pachete destul de voluminoase, cu bunătăți care-și găseau locul în valiza-dulap de la gazda de pe strada Aleea

Trandafirilor, din Iași, nu departe de căsuța în care trăise - asta-mi plăcea teribil – trăise și scrisese, George Topârceanu (pe strada Ralet)... Din valiza aia de carton, când foamea își arăta colții, mâncarea cea mai bună - să nu râdeți, dar chiar așa era! - mâncarea cu gust unic, de neuitat, era: salam cu cozonac uscat și vechi. Acesta era unul din meniurile de „lux” și de nevoie, din cadrul boemiei și studenției mele, pe car-l împărtășeam frățeste cu colegul de cameră și prietenul meu de atunci și de azi, Țuți Weintraub. Il cheamă Lupu, dar cum să stau și să dorm eu, în patul acela mare, dublu, cu un lup?! Cum să stăm noi, în nopți de nesomn, cu picioarele pe pereți, ca să ne vină sângele la cap și să filozofăm, știind bine câtă dreptate aveam, contrazicându-ne amarnic?!...

Gândurile de amintire fulguiesc calm și contunuu, ca o ninsoare de sărbătoare, în iarna bogată de alb și cu ger curat pe-afară, privită prin ferestre de suflet, gândind nostalgic pe lângă un foc bun, făcut în soba de teracotă de la gazdă. Asta când încă mai aveam lemne și n-apucau să se aștearnă florile de gheață groasă pe la geamuri!... Dar nici în astfel de împrejurări, nu era „nici un

bai”, căci stăteam în camera noastră, romantică și ea, cu paltonul și căciula pe mine. Nu simțeam frigul, nici eu și nici colegul meu, tovarășul meu de locuință temporară, căci, așa înfofoliți, aveam grijă să se desfășoare acolo și unele peripeții. Câteodată, își făceau apariția și niște personaje, chiar mult mai temporare decât noi. Ne programam „singurătățile” însoțiți fiind de câte o persoană de alt sex; ne programam astfel, încât să nu dăm unii peste alții; și fiindcă uneori îi plăteam colegului de cameră câte-un film la cinema, sau viceversa, frigul iernilor ieșene nu ne deranja prea mult. Alteori, cu palton și căciulă, eram însoțiți doar de vreun curs de la Facultate. Mai mult colegul era în felul ăsta, căci eu agream sălile de lectură, unde studentele se lăsau privite, încât studiul era nu numai despre literatură, ci și despre viață, cu farmec și visare concretă).

Și ute-așa, după ninsori și primăveri, verile treceau, toamnle-și scuturau melancoliile, până ce la tâmpile iarna, chiar și până ieri-alaltăieri, tot mai ningeă încetîșor. Se adunau zăpezi la tâmpile și chiar mai mult decât aș vrea să zic. Printre clipe fulguite, anii zboară și își văd de drum.

Păru-mi alb, încă nu se vrea cumva bătrân.
Sunt îndârjit, dar neîndurerat! Totuși, desigur, și
zăpezile se vor topi, la timpul lor! Până-atunci,
însă, mă voi mai opri pe drumuri de-altădată, să
mai trăiesc odată ce-a fost frumos și bun...

ÎNTÂLNIRILE CU NIȘTE „DIAVOLI”

Pe sub pleoape - din nou imagini din perioada studenției mele... Existam, eram eu, deveneam eu, mai scriam și niște versuri, mergeam la cursuri, nu toți profesorii mă interesau, unii erau însă scilipitori. Marile iubiri revin în amintire, cu dragi străngeri de inimă. Dulce-amărui, despre mine, despre cei ce m-au învățat să fiu om, să respect viața, oamenii, limba pe care o vorbim...

Iată-l, de pildă, pe marele profesor Al. Dima, spumant prin idei, fascinant prin cuprindere și înălțimea gândirii, prin exactitatea aprecierilor,

prin nuanțări și prin parfumul de imensitate al lumii și al literaturi, parfum ce mi-l strecura în suflet și în minte, de fiecare dată când îl ascultam. Cam voluminos și cam înalt, impunător și calm, venea cu dosarul lui jerpelit, din care ne citea la curs. Era un fel de catastif bine folosit și cu foile mari, date pe dedesuptul celei din care ne citea. Toată lumea, vreo o sută de studenți din Amfiteatrul Nr.Unu, de la etajul unu, cu o sută de pixuri, cu o sută de caiete, toată lumea noastră, scria de zor ce ne dicta domn profesor; aproape fără întrerupere.

Dar pentru mine era prea frumos, era fascinant, așa că renunțasem să scriu, ca să nu pierd farmecul clipei, al orei, al înălțimii ideilor și interpretărilor! Eram atât de încântat să-i sorb fiecare silabă, încât nu-l scăpam din ochi și nu-târziam pe pagina de caiet rămasă mereu albă! Și, în mod sigur - eram singurul care nu luam notițe la cursul său.

E drept că marele meu profesor se cam plictisea uneori, reluând mereu, în fiecare an, pentru alți și alți studenți, mai noi, ideile sale. Își știa cursul aproape pe de rost. Îl repetase de-

atâtea ori... Dar nimic nu-l împidica, totuși, să tăiască litera din dosarul său cu pagini mari și uzate. Totul vibra și avea profunzime. Și, în timp ce continua să citească cu glas inconfundabil, calm și atrăgător, Literatura universală, cu tot freamătul ei dens și profund uman, evolua minunat în sala noastră de curs, în care toți, în afară de mine, erau concentrați să ia notițe cât mai complete.

Marele și adevăratul prestigiu al *Magistrului* – cum pe drept îl numeam noi - se datora, fără rezerve, capacității sale intelectuale și științei sale, lecturilor întinse, modului său de a înțelege și de a expune.

Toate ale vieții, împreună cu inteligența, știința, titlurile, distincția, dar și slăbiciunile și toate cele de care nu suntem mândri, toate alcătuiesc magma noastră cea de toate zilele și de toate nopțile, magma vieții adevărate. Toți suntem și păcătoși! Și toți suntem frumoși că vrem și nu putem fi altfel decât cum suntem. Viața e frumoasă și imperfectă. Suntem și buni și răi. Ceea ce contează e proporția!... Ceea ce contează e direcția spre care tindem, și cât înfăptuim din ea.

Erau idei care răsăreau și ne urmăreau și după cursurile cu Magistrul. Ca ele, răsăreau și altele, după lecturi și întâlnirile noastre cu „monștri sacri” ai literelor adevărate!

M-am bucurat de atenția prietenească a domniei sale – păstrând măsura și diferențele indubitabile ! - și eram mândru în sinea mea că, uite cine mă ia pe mine în considerație. Și doar nu eram un student din cei mai buni !...

...Și-mi vine în minte, acum, o scenă la care nu mă așteptasem. Eram deja la susținerea Examenului meu de Stat, când tocmai argumentam în fața unei Comisii, formate din vreo 4-5 profesori, argumentam unele idei din Lucrarea de Diplomă, cu care mă prezentasem în final. La un moment dat (e mâna providenței!), se deschide ușa și intră Domnia sa, domnul profesor Al. Dima, șeful Catedrei de Literatură. Examinatorii mei - toți ! - s-au sculat în picioare, ca niște școlari! Profesorul, înainte de a se îndrepta spre masa unde erau cei cărora mă adresam, domn' profesor mă observă, nu zâmbește, dar se îndreaptă grav spre mine, îmi dă

mâna, mă-ntreabă cu glas obișnuit ce mai fac, mă tratează ca pe-un vechi cunoscut...

Scurt dialog cu mine, care probabil că ,pentru cei din Comisie, a părut un pic cam lung. Nu mai țin minte ce m-a întrebat, ce i-am răspuns. După ce discută apoi cu unul dintre ei (un minut-două), pleacă pășind tăcut și preocupat, cu ochelarii săi cu ramă neagră, pe nas.

Abia acum s-au așezat la loc examinatorii mei. Nu pot să nu remarc atenția sporită cu care am fost ascultat din acele momente încolo, fără nici o interpelare, ba și cu ușoare aprobări din cap. Și vreau să cred că nota mare pe care am primit-o, nu s-a datorat scenei amintite. Dar am redat această întâmplare fiindcă, recunosc, îmi face plăcere, însă și spre a sublinia cât era de apreciat și respectat magistrul Al. Dima, de către chiar înșiși colegii săi de breaslă.

Profesorul Dima... Marele meu profesor!...

După întâmplarea asta, atunci când mă pregăteam să părăsesc Iașii, am mai vorbit cu domn' profesor, un pic mai mult. I-am destăinuit, printre altele, că mă atrage jurnalistica. A tușit, dregându-și glasul (era un tic de-al său, prezent și

la cursuri, și în convorbirile particulare sau la discuțiile cele mai importante...) și mi-a spus: „Dragă, să nu naufragiezi în gazetărie!”...

Nu l-am ascultat. Am greșit? Am făcut bine?

Ei, dar erau și alți „magnifici dascăli”, pe care-i iubeam și care și-au sculptat statui în inima mea.

Din păcate, de-nvățat pentru examene, învățam după cursurile aproape „stenografiate” ale unora dintre colegele mele – nu duceam lipsă de o anume simpatie printre ele. Mă aflu, mai ales pe post de confident, deși mi-ar fi plăcut să fiu și altfel! Dar, dacă nu aveam însemnări de la expunerile profesorilor mei cei buni și frumoși, se-nțelege că nici pe-atât nu mă străduiam să iau notițe la cei mai monotoni, seci, uscați, care omorau materia, în loc s-o învăpăieze. În ce mă privește, mă apăram de astfel de dascăli, care erau fără chemare și fără „șarm”! Mă apăram în felul meu. Dacă se-ntâmpla să fiu prezent la cursul lor, atunci stăteam și mă uitam pe geam, ori la vreo colegă, ori mă gândeam la „nemurirea sufletului” sau la alte drăcii de care viața e plină... Apoi, nu o

dată, având formal caietul deschis în față, mai însăilam niște versuri (uneori chiar reușeam câte ceva)... De fapt cred că nu întotdeauna știam precis pe ce lume trăiesc!... Și timpul trecea, și orele de curs se terminau...

De fapt, nu veneam la toate cursurile, dar „prezent” trebuia să fiu, căci altfel riscam sancțiuni severe. Numărul de absențe intra nu numai în răspunderea mea ci, din alt unghi de vedere, intrau și în răspunderea Șefului de grupă. Acesta nota, desigur, ce trebuia să noteze, spre informarea ulterioară al decanatului.

La grupa mea, Șeful era Perianu. Perianu Neagu. Un om admirabil, inteligent, student de nota 10 pe linie, calm, modest, cu mult bun simț, retras de felul său, fără a fi deloc însă un taciturn. M-am împrietenit cu el - jur, dezinteresat! Mergeam duminica împreună, pe ulițele patriarhale ale Iașilor, mergeam așa, hai-hui, „în pohta lelii”, „în dorul lelii” - cum zicea el; gustam primăvara, aerul ei cu fum de la grămezile de gunoi aprins, din ogrăzile unde hămăia, câteodată, vreun dulău, ne îmbătam cu parfumul de primăvară, ce venea de după garduri din lemn sau

din fier forjat, ascultam liniștea păcii și-a odihnei, păsările cerului ne mângâiau direct pe inimă cu aripi de poezie, dealul Șorogarilor își pieptăna, în vântișorul dimineții, viile și coacerile ascunse, lăcrimând câteodată de pe-o boabă de strugure și-adunând spre vale pâlcurile de omăt topit, sub razele unui soare plin de entuziasm tihnit și bucurie strălucitoare... Uneori ne trăgeam sufletul, înobilându-ne cu discuții despre literatură și descifrând astfel farmecul vieții, pe care prea puțin o trăiserăm...

Ce viață, cât fermec, câtă împăcare cu sine și cu natura, cu orașul deloc somnolent, ba chiar înviorat, ocrotitor, dar și ușor indiferent, pașnic, romantic, superior frământărilor din case, din curți sau de pe uliți.

Cu Neagu Perianu aveam multe consonanțe sufletești și ideatice. Mă-nțelegea, mă apăra cu caldă și discretă condescendență; eu eram mereu „prezent” la cursuri, chiar și atunci când umblam cu duba Radiodifuziunii Române, în care tronau teribile magnetofone mari și performante; mergeam prin tot felul de locuri, făcând reportaje pentru postul de Radio Iași. Ca să mă laud, aș

putea spune că am fost (de fapt așa eram în ochii mei!) „reporterul omniprezent!”... Perianu mă aprecia, și știa că-mi extrag seva lumii mele, atât din cărți, cât și din viață... Trăiam! Și aveam prezența la cursuri sută la sută! Ce om minunat, acest Neagu Perianu, pe care nu l-am mai întâlnit și despre care – mi-o spun cu un mare reproș ! - nu mai știu nimic.

Revin la marii mei profesori, la cei de la care nu luam notițe, pentru că-i iubeam cu adevărat! Mă copleșeau, mă fascinau! Un alt mare maestru al meu - dar nu unul printre alții, ci el, el însuși - a fost Al. Husar. Cu el aveam cursul de estetică. Și tot cu el ne îmbătam de un minunat curs special, despre Tudor Arghezi. Nu-l voi uita niciodată nici pe acest mare magician. Era mefistofelic. Da, chiar așa cum arăta el, cu sprâncenele lui expresive, așa mi-l imaginam eu și pe cel cu care Faust făcuse Pactul. AL. Husar era diabolic, pur și simplu! Diabolic, se-nțelege, în sens pozitiv – dacă un astfel de superlativ poate exista! Era, expresiv, măreț, uman, transcendent și copleșitor.

Intra (înalt, și-un pic adus din spate) în amfiteatru. Cald, prietenos, agreabil. Lua loc în spatele catedrei largi, își întindea mâinile pe tăblia ei, împreunându-le, și începea să vorbească uitându-se la noi, plimbându-și privirile ochilor săi larg deschiși, către fiecare în parte și cuprinzându-ne pe toți deodată. Ochii lui urmăreau, în același timp idei, oameni, gânduri, teze și antiteze, întrebări existențiale, viața și zbuciumul ei, implicate, desigur, și în nestemate de poezie. Când el vorbea, nimeni dintre noi nu clintea. Mulți, dacă nu chiar toți – în afară de mine, se-nțelege! - scriau și, mi se părea mie, aveau grijă să întoarcă pagina caietului pe care scriau, fără cel mai mic zgomot. Era o atmosferă de religie! Profesorul nostru era și un mare actor, vocea lui avea inflexiuni nebănuite și catifelate, aluneca spre șoaptă, triumfa odată cu zâmbetul său, respingea sau nega în surdină; era imprevizibil, mereu logic și ilustrativ, demonstrativ, competitiv cu el însuși, în favoarea magnificului poet Tudor Arghezi.

Recita nu o dată câte-o poezie întreagă. Liniște ca o apă de lac, sub raze de lună. El

înoată-ncet, drept, ajunge la țintă, se răsucește și vine spre noi. A terminat deci de citit sau de recitat, cu glas scăzut, dar teribil de penetrant. Pauză. Liniște deplină. Își dă seama, cred, că el fusese pe lac, aproape fantomatic, și că noi eram doar pe mal, departe, printre cine știe ce copaci sau tufe... Pauza sa se prelungește, peste normal. Tăcere totală!

Și deodată, profesorul Al. Husar înlătură liniștea și întreabă (din nou, aproape în șoaptă și râzând - în felul său, de Mefisto special!):

- Ați înțeles, domnilor studenți?

Câteva voci:

- Da... Desigur...

Și Mefisto râde larg, fără sonor, se-nroșește tot, ridică din sprâncenele-i stufoase și întreabă, cu ironie ascunsă:

- Ce-ați înțeles?!...

Și-și continuă râsul surd, fiind roșu până-n vârful urechilor. Sprâncenele-i urcau și coborau mereu.

Mă simțeam ultragiat. Toată ziua eram urmărit de zâmbetul lui ironic, decepționat, insinuant și ușor triumfător. Acasă reluam uneori

cele pe care el credea că nu le putem înțelege. Și-atunci, abea atunci, nu-l înțelegeam eu, căci cursul, ca și prelegerea lui, erau limpezi și înălțătoare. Dar râsul său mă jignează! Îl puneam la adresa altora, dar îl resimțeam și eu, ca un „complexat” ce mai eram și eu! Și totuși, abia așteptam întâlnirea următoare; întâlnirea cu „diavolul”. Cu minunatul, inconfundabilul, penetrantul și magnificul profesor Al. Husar.

Da la astfel de cursuri (și mai erau și altele, cu alți minunați profesori) nu lipseam niciodată. Erau euforii ale zborului spre cunoaștere, spre descifrare, spre îndrăgostiri spirituale !... Atunci eram atât de aproape de ceea ce s-ar chema fericire!... Atunci, atunci...

Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

AURORA BOREALĂ

Cursul rememorărilor mele n-are, desigur, reguli cronologice. Unele aduceri aminte vin de demult, altele de mai încoace... Ce le unește? Poate farmecul unor clipe, sau poate doar impresia mea de farmec. E ca un parfum al timpului.

De ce ne place, uneori, un anume parfum? Fiindcă ne regăsim în el? Fiindcă are șoaapte secrete? De mister și poezie? Să zicem, precum Minulescu, că ar fi vorba, de pildă, de parfumul cupelor de crini: „Guerlain a botezat parfumul / Voila pourquoi j’aimais Rosine”!...

***

...Deodată, lumea din jur s-a estompat. A dispărut. Se auzea doar un zumzet, doar un murmur abstract și neutru... Și erau mulți oameni acolo, în elegantul și intimul salon al Doinei Meiseles. Veniserăm la un fel de cocktail inițiat de gazdă. Ziariști, oameni de artă din diferite domenii, alte personalități ale vieții publice (firește, scriitori de bună clasă, actori de vârf ai teatrului israelian) cu toții de origine din România. Gazda, care este editoarea și directoarea „Jurnalului Săptămânii”, ca și a unei reviste de succes, dar și inițiatoarea și conducătoarea Organizației Ziariștilor și a altor Oameni de Cultură, Originari din România, a spus la început câteva cuvinte, accentuând atmosfera de amicitie și unitate a întrunirii. Era o atmosferă distinsă, elegantă.

Când spiritele ușor s-au mai încălzit, ne-am mișcat unii, alții, cu câte un pahar simbolic în mână, schimbând o vorbă, două, din complezență sau din interes, sau poate și din curiozități ascunse... În ce mă privește, mă frapase, mai mult, că se afla cu noi, onorându-ne, dr. Herman Bercovici, medicul personal și oficial al primului

ministru și Consul de onoare al României în Israel. Omul acesta, știam bine, care-i filtrează, „cenzurează” și influențează chiar viața șefului guvernului, este și prieten destul de intim cu Bibi Netanyahu. Soția doctorului, de asemenea, este deosebit de apropiată de familia Netanyahu, de Sara – soția șefului echipei de guvernare. Și știm bine ce rol au soțiile, în viața fiecărei perechi; ce forțe – aș spune chiar nedemocratice, dar nu de puține ori (relativ) pozitive – ce forțe, deci, pot fi și, de fapt, sunt ele!

Eram onorați, în seara respectivă, prin urmare, de niște oameni de valoare, de-ai noștri, din România. Sigur, mi-am zis, ar fi interesant să-l cunosc și eu pe acest domn doctor. Eram interesat mai mult din curiozitatea mea pur gazetărească, dar și cu gândul că o astfel de relație „nu strică!”... Numai că, la fel ca mine mai erau atâția, încât Consulul onorific al României și, aș spune, consilierul personal al primului ministru israelian, deși modest și cu foarte mult bun simț (stătea retras, relativ discret, într-o parte, la intrare) avea adunat, în jurul său, un bogat ciorchine de oameni.

Observând cum stau lucrurile, am rămas cuminte, prin alte părți ale salonului, mai ales pe lângă masa bogat încărcată cu bucate alese. Mă duceam ca să am de unde veni din nou, la masă, și să mai ciugulesc un sandviș mic cu somon, o tartă cu icre de Manciuria, o feliuță de budincă fină...

Într-un relativ timp târziu, spațiul a devenit ceva mai vizibil, unii s-au retras, cei mai serioși încă se-nvârteau pe la bufetul ușor devastat, unde tronau acum brânzeturi de clasă, asortate cu-n strop de vin românesc și ceva coniac franțuzesc. Ei! - îmi zic - acum ar trebui să-ncerc să vorbesc și eu cu vedeta seriei!... Mă-ndrept spre modestul colț unde prefera să stea distinsul oaspete. Dar, mă-ntreb, cam descumpănit, în ultima clipă, ce să-i spun?! De fapt nu ne cunoaștem, n-avem aproape nimic comun. Scena care ar fi urmat mi-o imaginam un pic cam ridicolă, cam „forțată” și, când mai observ, apropiindu-mă totuși, că „ciorchinele”, de fapt, continuă să existe (unii mi-au spus între timp că au discutat cu el, rugându-l, delicat sau nu, câte una, câte alta) ei bine, fac „stânga-nprejur”, și dau

să mă-ntorc. Atunci, în momentul acela, simt o privire anume asupra mea.

Nu departe de dr.Bercovici, un pic izolată, o doamnă de o rară distincție, blondă, cu ochi albaștri, elegant îmbrăcată, mă privește zâmbind.

Știam, din șușotelile serii, că este chiar soția medicului româno-israelian, ea însăși o personalitate de o deosebită valoare. Pianistă de talent. Profesoară de muzică, de pian, în învățământul superior, directoare a Academiei de muzică din Ierusalim, excelentă organizatoare, dar, în primul rând, artistă de o rară finețe.

...Era, deci, asupra mea o privire luminoasă, care mă transfigura și-mi dădea curaj. Era un zâmbet deschis și cald, în care vedeai o anume liniște și o siguranță onestă. Și nu știu cum, o îndrăzneală care nu mi-e tocmai în fire, îmi îndreaptă pașii spre distinsa doamnă Elisabeta Bercovici, cu care încep a vorbi dezinvolt și deosebit de respectuos. După ce mă prezint și doamna îmi zice, la rândul ei, cum se numește, se-nfiripă o discuție ușor convențională, dar străbătută de un anume flux agreabil, decent și sincer. Și aflu, printre altele, că doamna Elisabeta

a studiat la Conservatorul din Cluj, a fost studentă în minunatul oraș transilvănean, iar mintea mea n-are altă treabă decât să-și amintească de vizita mea la Cluj, pe când eram student în Iași (și în fiecare duminică dimineața – eram prezent la cenaclul literar „Mihai Eminescu”).

Ca prin vis revăd acum Clujul acela fascinant, în vizita noastră la Cenaclul literar omolog. ...Clujul cu ceața lui de toamnă, în înserare. Veniserăm în „schimb de experiență”, la poalele Dealului Feleacului. Eram împreună cu Dorel Schor și Sorin Stoian și cred că era cu noi și Horia Zilieru, eram, dacă memoria nu mă-nșeală, cu Marin Sorescu, Ion Crânguleanu și alții, și alții. Gazdele aveau printre ele și nume sonore pe tărâm literar, și totuși erau deosebit de binevoitoare, de primitoare.

Eu îi mai știam pe unii de acolo din citit, dar ființa mea se concentra, fără speranță, asupra unei fete de o extraordinară frumusețe, o finețe de om, o tandrețe plutitoare. Diafană, vaporeasă, angelică. O clipă ni s-au întâlnit privirile. Convențional și amabil. Un zâmbet. Privirea aceea era, nici mai mult, nici mai puțin - a Anei

Blandiana! Acelși sentiment l-am încercat, pentru o clipă, întâlnind lumina caldă a privirii doamnei Elisabeta, în casa Doinei Meiseles. Povestesc toate astea, ca să-mi justific, într-un fel, curajul elocinței mele, vizavi de doamna Muzicii lui Chopin, din seara întrunirii noastre aici, în Israel.

...La Cluj, în ceața ca o canava de poveste, în seara aceea de toamnă din studenția mea, gazdele ne-au dus pe Dealul Feleacului, și ne-am oprit mai sus; era de-acum târziu, ne-am oprit chiar pe șoseaua șerpuitoare, cu luciu metalic luminat de becurile stâlpilor de beton, de pe margine. A apărut printre noi și-o sticlă cu palincă aromată și tare, o sticlă de zâmbet și vorbe bune, care umbla din mână-n mână. A băut puțin și Ana Diafana, și ochii i-au sclipit. S-au recitat versuri, cineva a cântat frumos, de jale, iar eu nici nu eram acolo, eu pluteam peste clipocirile luminilor orașului încetoșat, învăluit într-o auroră boreală unică. Cântecele trist se ducea în întunericul Dealului și-al umbrelor Clujului întreg, iar sufletul meu era mișcat de vibrația luminilor, din țesătura aceea de poveste. Pluteam printr-o auroră boreală!...

Am mers apoi, cu toții, la o „reuniune tovarășească”, căci era sâmbătă seara. Iar, muzica era bună, și când a fost tangoul mult așteptat (de mine, căci altceva nu prea știam a dansa) eu, care de regulă sprijineam pereții sălilor de dans (din timiditate, din teamă de ridicol, căci eram scund și complexat și nu-mi plăcea să dau din coate, spre a atinge umărul fetei pe care aș fi dorit s-o invit frumos și elegant, la dans) iată, deci, eu am avut același curaj negândit, necalculat, pe care-l avusesem și acum, când am intrat în vorbă cu distinsa doamnă, eleganta și esențiala doamnă Elisabeta. Pesemne mai eram încă cu capul în Aurora Boreală, susținut poate și de palinca aceea parfumată și înșelătoare, căci m-am dus și am invitat-o la dans, ei da!, pe Ana Blandiana. Mai înaltă ca mine cu un cap, cel puțin. Și totuși!...

Ea îmi zâmbește și dansăm, vorbim puțin de poezie, vorbim de una sau de alta, și nemaiavând ce-i spune, într-un moment de oarecare luciditate, comentez zâmbind că or fi unii, pe margini, care se amuză văzându-ne pe noi, discordanți ca înălțime, dansând. Ana Blandiana avea atunci pantofi cu „tocul cui”.

Era deci și mai înaltă!

Dar era superbă, catifelată și vaporosă.
Zâmbește și dă impresia că nici nu-i pasă de
diferența dintre noi...

Poate că-n astfel de momente - îmi place să
cred - poetesa înmlădia în sinea ei versuri ce pot a
fi chiar cele scrise mai târziu, sub titlul: „Poate mă
visează cineva”... Și nu se poate să nu știți și
dumneavoastră, tăcuții mei cititori, o minunată
poezie de-a ei. Iat-o, rescriind-o, recitând-o, cu
sufletul de șopată, la distanțe de zeci de ani și mii
de kilometri: „Poate mă visează cineva -/ De
aceea gesturile / Îmi sunt atât de moi / Și de
neterminate, / Cu scopul uitat la jumătatea
mișcării,/ Grotesc, / De aceea contururile mi se
șterg / Secundă cu secundă / Și faptele mi se
topesc.../ Și poate cel ce mă visează / E smuls din
când în când / Din somn, / Trezit,/ Purtat cu sila-n
viața lui / Adevărată, / De aceea mă întunec/
Suspendată uneori / Ca de un fir care se topește,
de nea, / Fără să știu / Dacă va mai dormi
vreodată / Ca să mi se-ntâmpale / Ceva”...

A tăcut muzica, inima-mi bătea puternic,
eram după acel dans cu auroră boreală de jur

împrejurul meu, și-am mai căutat-o din priviri, scotocind fiecare colțișor. Pur și simplu ca să mă trezesc, s-o mai revăd. Dar nu era - nicăieri! Dispăruse, pur și simplu. După vreo douăzeci de minute reapare. Avea alți pantofi. Avea pantofi fără toc înalt!

N-am mai invitat-o, căci îmi venise mintea la cap (și timiditatea și simțul ridicolului)! Dar am admirat-o mereu și mereu!

Revin la dansul meu, fascinant și ciudat, cu marea Doamnă a Poeziei. Și printre banalitățile ce le-am fi consumat în pași de tango, este posibil, dacă-mi amintesc bine, și nu cumva fantezie, e posibil să-mi fi vorbit Ana Blandiana și despre cârciumile Clujului, bombele alea ordinare, ca multe din România și care mie îmi aduc aminte de versul lui Bacovia: „Barbar cânta femeia ceea / Și-n jur era așa răskoală”...

- Ai observat - s-ar fi putut să-mi fi spus ea, în dialogul pe care, sincer să fiu, l-am uitat – ai observat?!, în mai toate cârciumile de cartier serie „Cântatul interzis!”. Ce-or fi având mai marii timpului nostru cu cântatul ?! De ce să interzică tocmai cântatul ?!

Și uite cum viața mi le țese pe toate, aproape ca-n poveste, căci din tristețea substanței „Cântatului interzis”, mi-a fost dat să mă scoată doamna Elisabeta, soția venerabilă a doctorului, poeta pianului înmlădiat pe note. Și discut acum, la Tel Aviv, cu această doamnă, care are un anume fel de privire blandiană, în timp ce aud pianina din salonul Doinei Meiseles, plutind peste zumzetul scăzut de voci, unduind una din Nocturnele lui Chopin. Și sunetele (vorba lui Arghezi) „Au umplut clădirea toată. / Sertarele, cutiile, covoarele. / Ca o lavandă sonoră”... Degetele distinsei doamne, atât de amabilă cu mine, se odihnesc ușor, dar eu mi le imaginez lunecând pe clape, îmbălsămând văzduhul și înnobilând locul, prin însăși forța lor de suflet curat și eteric.

-Țvica, zice doamna, cu ton nebănuir de sigur pe sine, vreau să-l cunoști pe domnul Roni! M-a luat de mână până la soțul ei. Am fost un pic surprins, dar m-am recules într-o clipă, și astfel l-am cunoscut pe dr. Herman Țvica Bercovici. Causeur cald, nefandosit, cu ton de prieten din prima clipă, șarmant prin felul său natural și

apropiat, povestitor luminos și ardelean deștept.
Aș zice chiar scripitor!

Și iată cum, pe sub pleoape, ajung cu ușurință de pe Dealul Feleacului la casa Doinei Meiseles, din Tel Aviv, într-un salon elegant, cu lume bună, ba chiar și cu niște prieteni. De fapt, până și aceste amintiri îmi devin buni prieteni... Nu e puțin!

„CÂTE-O VORBĂ PENTRU TINE! ”...

... Odată, în perioada finală, de pregătire a Examenului de Stat, am intrat, pe baza unei vorbe bune pusă în favoarea mea, de către regretatul ziarist Valer Mitru, am fost primit ca pedagog la Școala de copii surdo-muți, din Iași.

Asta însemna mâncare de trei ori pe zi și un mic salariu. Directorul m-a primit chiar la el în cabinet, am discutat un pic, a-nțeles că-„mpușc francul”, mi-a zâmbit amabil și mi-a urat succes. Nu cunoșteam acolo pe nimeni! M-am lipit și eu de alți doi pedagogi, mult mai în vârstă, soț și

soție, foști învățători, dar probabil cu ceva „bube la dosar”, căci altfel - cum de erau, după o viață de apostolat, pe un asemenea post mic și modest plătit?! Amândoi aveau ochii mici, filtrând într-un anume fel lumea și zâmbind de asemenea într-un anume fel. Ea era ca un viezure, el – ca un viezuroi! Dar erau binevoitori cu mine, mieroși chiar, spirituali în felul lor, cu alură de detașare față de momentul pe care-l trăiau... Naiv fiind și fără experiență, i-am crezut oameni cumsecade.

M-am „lipit” de ei. În Cămin, mai ales în recreații, forfotă! Aveam și eu un caiet, o cartedouă, un creion și nu mai țin minte ce. La masa mare, semi-circulară de acolo, fiecare își avea locul său. Sunt îndrumat de unul din cei doi proaspeți „amici” (amabili și înțelegători cu vârsta și cu entuziasmul meu temperat, vizavi de indiferența rece a unora de la acea Școală) sunt îndrumat să-mi pun puținele mele lucruri, chiar la mijlocul mesei. „Acolo nu stă nimeni”, mi-au spus amicii. Stai tu.

În recreații, sau dacă nu erau la ore, unii profesori își scoteau un sandviș din sertarul ce-l aveau în față, șezând în dreptul segmentului de

masă pe care-l ocupau. Alții mai stăteau cu o carte, un caiet sau vreun ziar. Mă apropii de locul cu pricina, acela ce mi-a fost indicat să-l ocup. Într-adevăr, sertarul e gol, semn că nu stă cineva acolo. Îmi pun și eu cele câteva lucrșoare, zâmbesc în stânga și-n dreapta, fără să întâlnesc vreo privire binevoitoare. Dar, îmi zic: așa-i la-nceput, până mai cunoști pe unii, pe alții.

După vreo câteva zile, cum un fel de gârgăuni gazetarești nu-mi dădeau pace; și cum, că și azi, iubesc vorbele de duh, maximele, proverbele, zicerile - mi-am decupat și lipit pe o bucată de carton, un catren semnat de Tudor Arghezi în „Gazeta Literară”. Îmi plăcuse grozav! Se intitula „Inscripție pe un flacon de cristal”:
„ E PARCĂ UN FĂCUT CĂ NIMĂNUI, / SĂ
NU-I MIROASE MURDĂRIA LUI, / PE CÂND
PE VRUTE SAU NEVRUTE, / PARFUMUL
ALTUIA ... ÎI PUTE!”

Bucata de carton cu acest brilliant catren era, firește, pentru delectarea mea zilnică, mi se adresa mie și eu dialogam cu el, în anumite momente (intenționam să mai adaug, în timp, și alte ziceri de acest fel, astfel încât cartonul se

constituise, de fapt (în mintea mea) într-o mică „gazetă”, pe care mi-am pus-o, pentru clipele mele de recreere, pe masa din cancelarie, în dreptul scaunului ce-l ocupasem. Aranjasem cartonul meu sub sticla groasă a mesei, ca să se păstreze frumos. Teribil îmi plăcea - ca și acum - strălucitorul Tudor Arghezi! Era de mult una din marile mele pasiuni! Ei, dar să revenim. „Gazetei” acesteia personale - care se adresa, cum am spus, unui singur cititor - și acela nu era altul decât propria-mi persoană - i-am pus și un titlu destul de sugestiv: „CÂTE-O VORBĂ PENTRU TINE!”. Eu îmi vorbeam mie însumi, prin scrisul altora. Numai că nu-i pentru cine se pregătește, ci-i pentru cine se nimerește! A două zi sunt chemat la Director, în elegantul sau cabinet. Ce să fie?!, că doar am primit instructajul necesar...

- Cred că colaborarea noastră s-a încheiat! - îmi zice sec Directorul, fără a mă invita să iau loc. Rămân „paf”! Ridic din sprâncene, ridic din umeri, și-i spun stupefiat că nu-nțeleg.

- Nici n-ai început ca lumea să lucrezi aici și te și iei de mine?! Nici nu mă cunoști și mă insultî?! Și înca în public! De ce? Cum îți

permiți?! De unde până unde știi tu că parfumul altuia îmi pute?! De unde știi cum sunt eu? Nu-i destul că mi-ai ocupat locul meu tradițional, care mi se păstrează de ani de zile, pentru ședințele de Consiliu Pedagogic, dar mă mai și faci de două parale?! Și asta, după ce am fost cumsecade cu tine!

- Să vedeți, îmi pare rău, dar eu nu m-am referit la dumneavoastră, nici vorbă de așa ceva, eu m-am adresat propriei mele persoane. „Tine” e de fapt „Mine”! Nici nu mi-a trecut prin cap ce spuneți, căci nu știam că ăla-i locul dumneavoastră. Cum credeți că mi-aș fi permis să-mi bat singur cuie în talpă !?...

A trebuit să depun apoi o groază de eforturi, au urmat explicații peste explicații, insistente, că să-l conving pe Director că totul a fost urmarea unei „lucrături” datorate pedagogului batrân și a smochinitei sale soții, oameni perfizi amândoi, dornici, probabil, să mai înviioreze atmosfera în care trăiau ei, sau cine știe de ce. Își râdeau în barbă, desigur, iar eu cu greu mi-am dus niște zile. Doi viezuri ratați! Doi din primii oameni răi, întâlniți de mine. Cu toate

acestea, prestigiul meu în rândul profesorilor, spre surprinderea mea, crescuse considerabil. Catrenul lui Arghezi se potrivea de minune și directorului de-acolo. O nimerisem! Într-adevăr - fără să vreau !... Și uite-așa, ori de câte ori am prilejul, mai adun „CÂTE-O VORBĂ PENTRU TINE”. Nu-i de mirare deci că, datorită pasiunii mele pentru vorbe de duh, rubrica prietenului meu, medicul scriitor umorist Dorel Schor, intitulată „Ziceri”, prezintă atât de frecvent în presa de limbă română din multe publicații ce apar în întreaga lume, mă încântă adesea și pe mine. Sclipiri de inteligență, rafinament și umor. Îmi place și-acum să admir „Câte-o vorbă pentru tine”. Iar bucata aceea de carton, pricină de necaz și satisfacție, din cruda mea tinerețe, a devenit, treptat, un volum scris în inima și-n mintea mea... O comoară începută cu bucluc. Un bucluc datorat gărgăunilor mei gazetărești, care nu mi-au dat pace toată viața...

Dar zău că nu regret!

HALAL DE MINE, SUNT ZIARIST !...

Ziarist fiind de-acum, când am înființat o rubrică senzațională, intitulată „În fața instanței”, și a trebuit să asist, din proprie inițiativă, în sălile de judecată, la tot felul de procese, mi-am dat seama că profesia de jurist (picasem cu succes la examenul de admitere, de la „Științe Juridice”, după cum am mai spus deja) profesia asta, despre care ații credeau că mi s-ar potrivi, îmi venea ca o haină furată de la cineva total diferit față de mine. Sunt convins că aș fi fost, tot timpul, cu sufletul ferfenițat.

Și azi mă întreb: oare cum aș fi putut exista eu, în această amestecătură de josnicie și urățenie a vieții?! Căci asta aduce la iveală un tribunal cu judecători și avocați. Pe când ca ziarist, ei, dar nici nu se compară! Ca ziarist vezi deopotrivă și mâzga vieții, noroiul, glodul, dar și soarele și frumusețile din sufletul omului.

E altceva! E cu totul altceva!

... Întors acasă de la București, refuzat și recuzat, comentat de unii, cam în genul ăsta: „Săracu’! Și doar era băiat bun!”... (vorbindu-se deci despre mine deja la timpul trecut, adică eram „passe”) ei, bine!, venit înapoi, acasă, refuzat de Științele Juridice, rămân serios pe gânduri și măntreb ce e cu mine, ce vreau să fiu, ce vreau să fac? Nu aveam atunci nici trecut și nici prezent. Dar trebuia să am și eu un viitor! Habar n-aveam, de fapt, ce-i cu lumea în care trăiam. Ce va fi, ce voi fi?!... Bine, dar ce ți-ar plăcea? – mă tot întrebam... Mă sucesc eu pe-o față și pe alta, și simt - da, ăsta-i cuvântul - simt că eu și literatura ne-am putea înțelege bine. Totuși, de unde să încep, ce să scriu? Ce să mai citesc? Și nu știu

cum, dar mă trezesc și-i spun tatălui meu că mă duc la redacția ziarului regional. „Ce să faci tu acolo?!”. „Să văd dacă pot să fiu ziarist; îmi place literatura”.

S-a uitat la mine, nu i-a displicut ideea, dar nu era convins că ăsta ar fi drumul cel mai bun pentru mine. Mama mi-a sugerat că ziaristica și literatura n-ar fi tot una. Dar eu eram în perioada încercărilor și a curajului ușor inconștient. Hai să vedem”! - mi-am spus. Și uite-așa, după mai multe întrebări și priviri cam curioase, cam condescendente, ori chiar cam reci, am fost „primit” la Redacție. Cu titlul de încercare! Ziaristica nu e literatură – mi s-a spus și aici, de la-nceput. Eu am tăcut, dar nu mi-am schimbat gândul. M-au primit ca un fel de „copil de trupă” – bine-nțeleș fără salariu, doar să ucenicesc; iar eu am pornit pe drumul gazetăriei cu înverșunare și încrezător nu în ce mi se spunea, ci în ce îmi spuneam. Credeam în intuiția mea. Și încă mai cred. Credeam în forța ascunsă a cuvântului. Și încă mai cred.

Mergeam pe teren, uneori. Mai răspundeam la vre-un telefon, începusem să simt mai concret

și valoarea creionului pus pe hârtie. Nu, într-adevăr, nu era literatură, dar „ceva” îmi spunea mie că, în esență, ar putea fi o legătură între ce vroiam eu și ce era în realitate. Glasul ăsta lăuntric l-am avut toată viața. Și nu e o întâmplare că după terminarea Facultății de Litere, am ajuns din nou ziarist, de astă dată pe-adevăratelea, știind meseria și trecând rapid peste statutul de începător. Abordam toate genurile gazetărești, dar m-am împăcat cel mai bine cu reportajul literar. Și, desigur, nu e o întâmplare că nu l-am ascultat nici pe marele meu profesor de Literatură Universală de la Universitate, academicianul Al. Dima, care, într-o discuție particulară mi-a spus, aflând de intențiile mele: „Dragă, să nu naufragiezi în gazetărie!”... Știu ce gândea, căci cu siguranță avea în vedere latura politică a acestei bresle și nimicnicia unora dintre jurnaliști. Eu, însă, departe de așa ceva (o spun și azi cu mândrie!) aveam în vedere omul, viața, trepidația clipelor, senzaționalul pozitiv (senzațional de acest fel fiind atât de rar prezent în presă, chiar și în zilele noastre! Și asta, pentru că e cel mai greu de realizat, acest gen implicând mai multă muncă,

mai multe cunoștințe, mai mult timp !). Eu aveam în mintea mea gândul statornic că jurnalistica poate fi și literatură. Dar numai atunci când e făcută cu un anume talent. Desigur, dacă e!

Am intrat deci în ziaristică cam fără să știu, pe de-a-ntregul, ce-i cu mine, dar m-am adaptat, am învățat cam ce sunt oamenii, ce e viața, care-i putregaiul ei, care-i partea frumoasă și bună și demnă de reținut. Am văzut cum scriu unii, ce fac alții ca să afle anumite lucruri. Cum le aștern, cu har sau fără, pe fila de hârtie. Cu alte cuvinte, m-am aruncat și eu în oceanul acesta, învățând să înot! Apoi, am înțeles și rostul unei bărci, ba chiar al unui vapor mai mare.

Într-o zi, din perioada primei mele ucenicii, șeful secției numite atunci „Construcții de stat”, unde fusesem „repartizat”, m-a luat cu el la Sfatul Popular Orășenesc (mai pe limba noastră de acum: Primăria Bacăului). El a intrat la un ștab, eu am rămas în holul mare de așteptare. Acolo, am căscat ochii pe pereți - căci ce era să fac?! Și uite așa, întâlnesc eu o „Gazetă de perete”, cam uitată de toți. Și văd că-i fără articole. Rubricile erau goale. Nici un rând despre „Viața Bacăului”.

Nimic despre „Deputații noștri”, despre „Munca voluntară”, despre „Școli, profesori și școlari” despre alte câteva sectoare ale vieții municipiului Bacău - așa cum promiteau titlurile de deasupra chenarelor goale, fără articole... La rubrica „Unde mergem?”, care trebuia probabil să publice informații actuale, de interes pentru oricine - „bătea vântul frunza-n dungă”.

M-am întors la redacție și am scris un articol mic dar de mama focului. Am comentat fiecare absență din gazetă, am arătat că nu așa trebuie să se prezinte însăși Conducerea municipiului, am pus și numele – nu, numele celor din colectivul acelei prăpădite de gazete de perete, ci însuși numele Primarului, cu biroul său mare și somptuos, de alături. Dacă atâta lucru nu e în stare să vadă, atunci „ne-ntrebăm cum rezolvă el problemele mari ale municipiului nostru?!”...

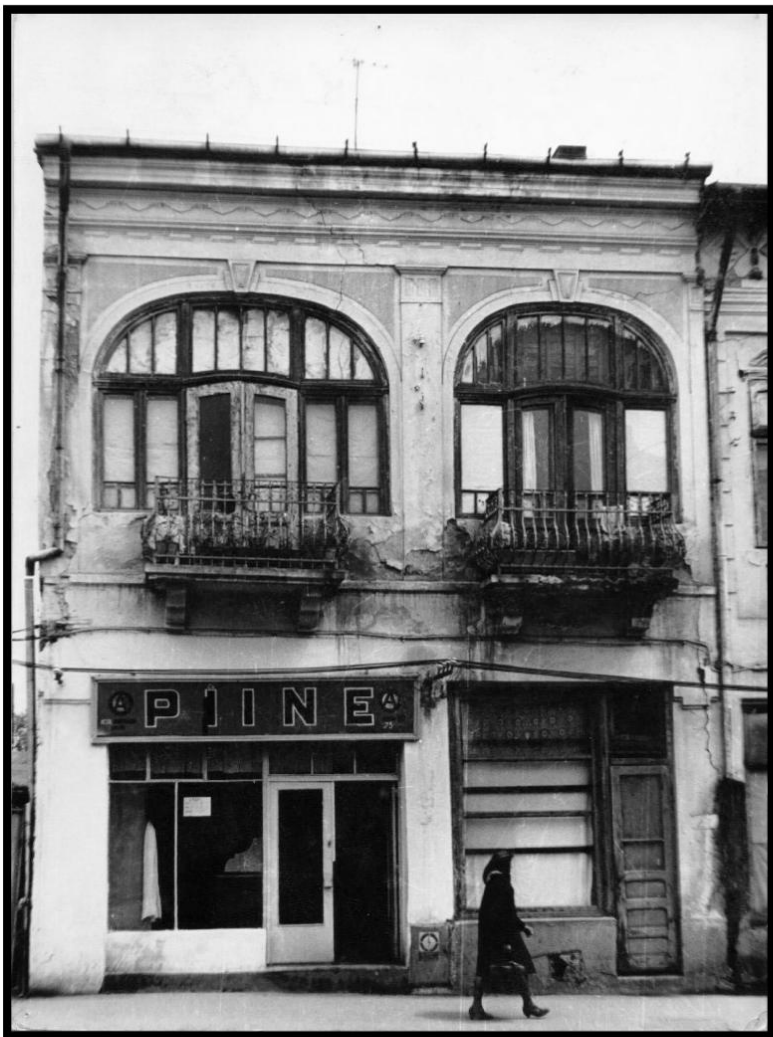
Articolașul meu a plăcut în redacție, la Consiliul popular a fost tămbălău, iar șeful meu de secție, Iosi Vais, om rezervat în complimente, mi-a spus: Ai să fii ziarist! Ai ștofă. De fapt, ai făcut din rahat, bici.

Adevărul e că chestia cu rahatul și biciul nu m-a prea încântat, dar, uite, se vede totuși c-a avut el dreptatea lui. Numai că eu, cu timpul, am făcut din bici - creion, condei, mașină de scris, ba chiar și computer!... Încât, atăzi, zâmbind, pot spune, parafrazând: Halal de mine, am ajuns ziarist!

Ba am mai scos și câteva cărți de reportaj literar, născute din ziaristica mea. De unde se vede că ziaristica poate fi și ceea ce am crezut eu încă de la început: și Literatură.

Iar dacă încă mă mai citiți, stimații mei lectori, e semn că am de ce să mă mai aflu în treabă!

„GHIȚĂ GÂNDAC” !...

Mă gândesc uneori la timpul începuturilor mele în presă și la unii oameni pe lângă care existam și eu. Câteodată zâmbesc...

Eram, exact cum spuneam, în prima perioadă de ucenicie, la redacția ziarului băcăuan; atunci când, nereușind la facultate și rămânând acasă, am simțit o oarecare atracție față de cuvântul tipărit. Credeam că asta mă apropie de literatură. Credeam și încă mai cred, deși interferența asta nu e simplă!

...Călătoream spre Onești. Pe atunci orașul acela era în plină construcție. Eram în „Gaz”-ul redacției, împreună cu Ghiță Deliciu, care ședea în

față, că el se dădea mai mare. Mai erau cu noi Jean Trifescu, pe bancheta din spate și Ștain, foto-reporterul. Ștain era un om vesel, fără multă școală, dar cu un ochi experimentat în ale fotografiei.

Sporovăim, motorul toarce, drumul serpuiește, eu cam le tac, nu prea suport serpentinele. Jean Trifescu, muncitor textilist de felul său, acum ziarist, avea o fire deschisă, un foarte dezvoltat simț al umorului și era ușor „jemanfișist”. Mă-nțelegeam bine cu el. De fapt, el mă-nțelegea! Îmi mai explica de una, de alta, îmi vorbea de unele „trucuri” jurnalistice, mă simpatiza... Sar peste peripețiile documentării. Hazul este la întoarcere!

Era de-acum cam pe la orele amiezii, puțin mai după prânz, toți eram deconectați și cu treaba - respectiv „documentarea”, deja făcută. Mașina trece prin satele de la șosea, lăsând în urmă un nor de praf. Soare, căldură, puțini oameni în arșița aprigă de vară. Trecem în viteză prin centre de comună, așezate cu fața caselor spre noi. Cum spuneam, tăcerea toropită de la acea oră e acompaniată de zumzetul motorului. Ștain șterge

un pic obiectivul aparatului de fotografiat. Liniște. Nea Roman, șoferul, are mai mult grijă să nu calce vreun câine. În spate - norul de praf bej; în față - soarele galben, ca un untdelemn, pe parbriz. Jean Trifescu a ațipit. Deodată, din scaunul din față, Giță Deliciu țipă din toți bojocii lui: „Au! Văleu! Oprește!”...

Frână! Eram în centrul de comună, la Sănduleni. Oamenii (mai mulți aici) pe ambele părți ale drumului! Ghiță, de altfel băiat frumos și cu mustață a la Rică Veturiano, sare din mașină. „Un gândac!” - strigă el... Mi-a intrat ceva, au, au, un gândac în pantaloni, se mișcă și mă-nțeapă!”. Ghiță n-are încotro și dă să-și scoată, urgent, pantalonii. În plină stradă! Scoate din pantaloni un picior, ținându-se de mașină... I se văd chiloții largi, cu dungi albastre și cu floricele roșii. Ștain - fotografu a prins mișcarea, sare și el din mașină cu aparatul la ochi, să surprindă scena. Ghiță, în toată panica lui, îl observă totuși pe mucalitul cu aparatul la ochi. Cu un crac de la pantaloni în mână și cu unul pe celălalt picior, se dă mai în spatele mașinii, dar Ștain - după el! Atunci Ghiță fuge împiedecat, și iar Ștain e după el, să-l

surprindă. Între timp, o babă cu basma neagră, își ține un colț de casincă la gura ei știrbă, și râde cu ochii micșorați. Un țăran se scarpină la ceafă, alții doi râd cu poftă... Unii se miră și-și fac cruce, alții se distrează de mama focului. Ștain a făcut pozele pe care le-a vrut (în câteva variante!), iar Ghiță a scăpat, în cele din urmă, de gândac. Își scuturase de-acum pantalonii, după ce și-a eliberat și al doilea picior. S-a urcat înapoi în mașină, așa, îmbrăcat numai în chiloții lui albaștri cu floricele și i-a cerut nervos lui Nea Roman șoferul, să plecăm de-acolo. După vre-un kilometru oprim, Ghiță își acoperă floricele roșii, și-apoi - la drum, în pantaloni și cu mustață, spre casă! Ce ne-am mai distrat în mașină - asta e una! Dar hazul cel mare a fost apoi în redacție, când Jean Trifescu a povestit și a repovestit, cu pozele pe masă, pățania ziaristului care fugea în chiloți, de jur împrejurul mașinii! De-atunci, omul nostru n-a mai putut scăpa de porecla „Ghiță Gândac”!

De fapt Ghiță Deliciu nu era prea strălucitor la minte, în schimb era și ghinionist! Se spune că prostul nu e prost destul, dacă nu e și fudul. N-aș zice că Ghiță era chiar prost, dar mamă, mamă!,

ce fudul mai era! Și, din cauză că-și dădea mereu importanță între colegi, nimeni din redacție nu-l ierta când exista vreun anume prilej. Și, slavă Domnului, prilejuri deosebite n-au lipsit, astfel încât el a colecționat tor felul de dulci porecle!... De pildă, am aflat că prin redacție i se mai spunea și „Ghiță Pământ”. De ce? Păi să vezi, îmi zice unul din redactori, știi că la timpul ăsta, să ai un aparat de radio e o chestie, nu-i un lucru de nimic! Ghiță al nostru și-a cumpărat și el un astfel de aparat, de toată frumusețea. Calitate superioară! L-a montat singur, în apartamentul unde locuia, căci „la bază” era un fel de tehnician. El zicea că se pricepe! Așa că a făcut legătura cu antena, introducând firul ei în borna indicată pe spatele aparatului și a făcut apoi și legătura cu „pământul”! După cum se știe, și „pământul” avea indicat locul pentru borna lui (cu un desen de rigoare). S-a gândit Ghiță ce s-a gândit, și a ajuns la concluzia că de ce să mai coboare el, de la etajul unde locuia, de ce să mai coboare firul până jos în curte?! Ca să-l bage în pământ?! Nu! Se poate și mai simplu! A luat un ghiveci de flori, că și acolo era ceva pământ, l-a pus, cu floarea lui cu

tot, lângă radio și a legat aparatul de pământul din
glastră... Dar radioul pâraia! Ca urmare, i s-a mai
acordat lui Ghiță o nouă variantă de semnătură,
dacă dorește, având inițialele G.P. (de la „Ghiță
Pământ”!).

Dar și mai nostim a fost când i s-a spus
„Ghiță M”.

Iată despre ce era vorba. Burlac fiind, mai
mergea cu unii din colegii săi la cinema. Într-un
rând, rula un film bun, cu Jean Marais. Numai că
au întârziat un pic, așa că au intrat în sala care era
cu luminile stinse, adică după începerea
nelipsitului „Jurnal de actualități”. Găsesc băieții
câteva locuri libere, se așează bine dispuși, cu
ochii la ecran, și-apoi se uită un pic și la Ghiță al
lor, căruia i se distinge, în obscurul-clar al sălii
de film, o mutră cam specială! Ce ai, mă?! Am pe
dracu’!... E ceva moale sub fundul meu!! Și se
ridică Ghiță un pic, și-n jur începe să miroasă a
muștar! Cineva, din seria anterioară de proiecție a
filmului, uitase, pur și simplu, o pungă cu muștar
(poate și ceva mâncare). Ghiță a ieșit în grabă din
sala de cinematograf, ca să se curețe. Dar și
colegii s-au risipit pe alte scaune, mai depărtate,

deoarece acolo, în punga cu pricina era un muștar de calitate I-a. Mirosea în jur a cârciumă, sau așa ceva...

Ghiță și-a curățat cu greu pantalonii. Niciodată însă nu i-a fost curățată și porecla primită tot atunci: „Ghiță Muștar”!

Pe unde-o mai fi? Îi mai strălucește mustăcioara?...

CIAU, CIAU, BAMBINA!...

Ziarul la care începusem să fiu colaborator extern, dar cu prezență zilnică în redacție, respectând orele de program (acest regim mi l-am auto-impus), ziarul primei mele ucenicii gazetărești era, încă de prin 1957, o publicație cu un anume prestigiu, cu o istorie a ei, cunoscută de băcăuani, apreciată în unele privințe... De fapt, nu existau publicații concurente, pe plan local. Acest ziar apăruse, mai întâi, sub numele de „Luptătorul”, în 1946, la 1 Mai. Imprimarea se făcuse la tipografia „Gutenberg”, tot în Bacău.

Existau, în acel Bacău, afișe de teatru, unele anunțuri stradale, unele invitații la nuntă sau la

bal, ori la kermezele din Grădina Publică, existau și unele comunicate oficiale ale Primăriei, și câte altele, care purtau amprenta „Gutenberg”-ului de Bacău. Asta ține de culoarea locală, de aerul acela alcătuit din mii de particule de oxigen ale orașului meu de altădată, orașul adolescenței și inconștienței mele, orașul bucuriei de a trăi... Acele particule, îmi aparțineau și-mi vor aparține până la ultima mea picătură de viață. Faptul că printre aceste elemente specifice exista și o tipografie cu un anumit nume și un relativ renume, are semnificația lui!

Dar, să revin la „Luptătorul”. Publicația asta era, de fapt, un săptămânal. Costa 200 de lei exemplarul (la valoarea banilor de atunci!). Abia după doi ani el devine cotidian și-o ține așa până în 1953. De la această dată, tot cu apariție zilnică, ziarul va purta numele de „Steagul roșu”. Titlu comunist, la modă, de „democrație populară”; articole - „pe linie”, cu lozinci și limbă de lemn, și cu tot tacâmul... Titlul acesta, e drept, sună azi cam antipatic, cam decolorat. Dar ce să-i faci, asta era lumea în care existam cu toții, vrând-nevrând! În astfel de contexte ne-am petrecut adolescența și

tineretea mulți dintre noi... Nimic însă nu ne mpiedica să ne-ntâlnim, noi tinerii rămași cu-n picior și în adolescență, nimic nu ne oprea să dansăm tangouri, valsuri, mai târziu twist, sau să ascultăm muzica și tobele lui Sergiu Malagamba, unii devenind, după înfățișare, chiar „malagambiști”. Se purtau pantofi cu talpă de crep, frizura era „creastă de cocoș”, dansam după plăci de patefon sau (alții) după difuzoarele stației de radio-amplificare locală.

În general, nouă ne plăcea omul, fie el nou sau vechi – ce importanță mai avea pentru noi?!- ne plăcea omul dacă-i om, viața și nu sesizam atunci ce-i cu „dictatura proletariatului”. Noi eram cu dictatura vârstei noastre de aur; vârsta aia, nu asta de acum, era cu adevărat de aur, un aur a cărui valoare, de asemenea, nici n-o cunoșteam.

Presa era cu ale ei, viața și noi - cu adolescența și tinerețea noastră! Unul, zis Cremă Dulce, mergea pe la amiază, câteodată, cu Denysa-n parc, în Parcul mare, cu arbori și tufișuri; el, Cremă, era mai mare decât noi, iar noi, vreo doi puștii, ne ițeam să vedem, discret, unde o duce și o ascunde, furând și savurând astfel

imagini interzise și de neuitat... Cine citea, la vârstele noastre, ziarul?! Mai apetisant era „Elevul Dima dintr-a șaptea”, sau plimbarea tăcută și solitară, pe sub balconul vreunei domnișoare, care nu prea ne lua în seamă...

Totuși, mulți oameni cumpărau dimineața acest jurnal. Desigur, ei evitau ce nu le plăcea să citească. Ici, colo, existau și unele sclipiri de scris frumos, interesant. Timpurile își spuneau cuvântul, dar și cuvântul, cel bine gândit și exprimat cinstit și cu iscusință, arunca unele lumini care ajungeau la inima cititorilor. Treptat, spre norocul acestei publicații și al cititorilor ei, în redacție sau perindat și unele capete chiar luminate. Primul redactor șef, de pildă, a fost aici scriitorul Constantin Prisnea... Alți redactori șefi, fără a avea aceeași dimensiune: Aneta Dumitrașcu, de exemplu, apărută ceva mai târziu, care duhănea țigară după țigară, femeie nu tocmai atrăgătoare, dar sub bagheta ei erau o mulțime de oameni ai scrisului din acel moment, reușind ea să armonizeze o orchestră cu destule disonanțe. Per-total „melodia” dictaturii proletariului se auzea... Mă-nvărtisem și eu, pe-atunci, prin

redacție. Adjunctul acestei femei era un îngâmfat proletcultist, pe nume Lobreanu, sau așa ceva, deștept în felul lui, dar colțos și cusurgiu; era evreu - și eu, sincer să fiu, nu mă simțeam mândru cu el. Oricum, și el mă ținea la distanță, ca să nu se zică nu știu ce!

Într-un alt rând, în fruntea acestui ziar, s-a aflat unul Roșu, căruia, înainte de a mă duce la Examenul de admitere la Facultate, îi cerusem, după ce mă afirmasem prin articolele publicate în ziar, îi cerusem să fiu primit în redacție. Nu colaborator extern, ci redactor. Se juca cu o monedă în mână, ca la rișcă, și cu o față decăzută și ochii cam împăienjeniți, îmi răspunse că nu se poate, că „știm noi”- ai rude în străinătate. În Occident sau în Israel...

Îl întreb: E ceva concret?! „Știm noi bine!”... - îmi răspunde el, și prinde banul, din zbor. Atâta rău! Întâmplarea făcea să n-am pe nimeni în străinătate. Dar în capul lui, adevărul era cu totul altul! N-a trecut mult și a murit. S-a spânzurat. Fusesse și bețiv. Dar nici la cap, nici la caracter nu părea... destul de întreg! Dumnezeu să-l ierte, că are pentru ce!

Și timpul trece, și eu devin student la Litere, iar în vacanțe sunt din nou prezent în aceeași redacție, mortul murise, oamenii se mai primeniseră, era o atmosferă mai bună, eu idolatrizam nu ideologia, pe care nici n-o prea cunoșteam, ci meseria, fascinația profesiei de ziarist! Asta însemna pentru mine viață, oameni, senzație, sensibilitate, însemna angajare pentru cinste, pentru corectitudine, pentru frumos. La vârf venise Victor Enășoaie. Ce om ! Din altă lume! Din adevăratul popor român. Era coleg cu toată lumea, fiecare primea atenția sa și considerația nedisimulată, naturală, de la om la om, de la egal la egal. Cult, onest, pozitiv. O minune de om, secondat de Dumitru Mitulescu, acesta în calitate de redactor șef adjunct. Se „asortau” de minune, fiind cam din același aluat. Mitulescu, inginer de meserie, era o structură dinamică și inventivă, un maestru în „arta culiselor”, ziarist care știa bine ce și cât trebuie să fie publicat într-un ziar, în condițiile date, fără a neglija gustul și preferințele cititorului. Sub conducerea acestor doi diriguitori de ziar, tirajul ajunsese la peste 100.000 de exemplare.

Enășoaiie a fost „săltat” apoi la Partid, ca șef al Secției de Propagandă, apoi, mai sus, secretar cu propaganda! La rândul său, Mitulescu a devenit Redactor șef, iar eu, ce să vezi?!, eu, profesor de română deja, am fost chemat de redactorul șef, ca să-mi comunice, zâmbind cu căldură și satisfacție, că am devenit redactor, ziarist profesionist, acordându-mi o masă de scris și un telefon pe ea. Cu timpul, pe masa aia s-a mai adăugat - la cererea mea - și o mașină de scris, înaltă și mare, încât nu prea mă vedeam de după ea. Câteodată, cu telefonul la ureche, redactam direct la mașina de scris pentru a trimite textul, cât mai repede, pe cale ierarhică, la tipar. (Ședeam pe o imensă carte de telefoane, în două volume!, ca să fiu mai înalt și să pot dactilografia.) Se-ntâmpla asta când era vreo urgență mai deosebită, sau când vroiam s-o fac pe nebunu’ față de mine însumi!

Trecuseră vreo 6 ani de la răspunsul mortului Roșu, privind neprimirea mea în redacție. A fost un redactor șef rișcar de soartă omenească!; mă refer la cel cu băutura-n cap și cu micimea-n suflet... Între timp, se consumaseră

intens, în anii studenției, și colaborările mele jurnalistice, pe la destule redacții din țară, din Iași, sau din București...

Se-nțelege, eu eram în două lumi, cea a tinereții învolburate de o mie și unul de vise, a iubirilor pafumate cu liliac și lăcrămioare, a unor amoruri ascunse, inclusiv micile agape, de băieți și fete, evrei sau creștini; dar eram de-acum și în lumea idealurilor majore, încrezător sincer într-o lume dedicată fericirii oamenilor. Căci asta credeam mulți ca mine, atunci, că este comunismul.

... Ciau-Ciau, bambina!; Bella, Bella Dona; Zambezzi; Mambo italiano; dar și Iubesc femeia!; Du-m-acasă măi tramvai; Ecaterino, vedea-te-aș moartă!; Firicel de floare-albastră; Lalele; La Bacău, La Bacău, într-o mahala...

Existau de-acum și magnetofonele „Tesla”...

Se-nvârteau rolele cu muzică de dans, de of și dor; dar și de bucurie înălțătoare; și, pe de altă parte, în fiecare dimineață (începând de cu noapte, târziu) s-nvârtea și rotativa mașinii de tipărit (care semăna cu o locomotivă) scoțând nu aburi și fum,

ci ziarul, ziarul acela de provincie, unde semnam și eu!...

Era o lume. Eram în miezul ei. Mă apropiam de inima unor oameni. Prindeam drag să fiu pentru ei!...

ZIARIST PRINTRE PRIMII SECRETARI

Viața de ziarist e plină de surprize, și bune și rele. De fapt, ea îți aduce în palmă societatea în care trăiești. Am cunoscut destule fațete ale acelei lumi, din secolul trecut. Unele mi-au marcat viața. Poate de asta le țin minte, de parcă au fost ieri. S-a întâmplat ca uneori să mă aflu printre și lângă niște ștabi. Cam de primă mărime. Nu mă dădeam în vânt după ei, dar de cunoscut, da, i-am cunoscut!

***

- Să trăiți, tovarășe Prim secretar!

Și, adjunctul șefului de redacție, se prezintă milităros și respectuos.

- Ascultă, zice Primul, aveți voi acolo, unu Căciularu ...

- Da, tovarășu Prim. (Și se ridică-n picioare, aplecat, ca și cum firul telefonului era mai scurt decât era el de înalt).

- Vezi c-a fost prin Piața Bacăului și a făcut panaramă. A aruncat cu terezia în capul vânzătorilor, al oamenilor! Și asta, la un magazin care aparține de „Intreprinderea” lui Prăjiturică. Zi-i să stea în banca lui !...

- Dacă-mi permiteți, tovarășe Prim, eu îl știu pe tovarășul ăsta. Nu e omul care să facă așa ceva. Nu-i în firea lui. Totuși o să-l liniștim. Să-l sancționăm?!

- Nu! Fără de-astea. Dar acum, când aprovizionarea populației este cum este, „Intreprinderea” asta ne ajută. Cum să vină ziarul să-i încurce pe oamenii care aduc hrană pentru populație?!... Noroc, tovarășul... - și-i spune numele în mod greșit.

- Am înțeles, să trăiți !

(Am auzit discuția asta, eram la un pas de omul cu receptorul!)

Adjunctul nu mi-a spus nimic, ca să mă toarne, mai întâi, la șef. Șeful nu mi-a spus nimic, căci mă știa. Și, poate, mai știa și altele!... Eu m-am îmbolnăvit de stomac. Doctorii au spus că e pe fond nervos. Am stat la pat. M-am deshidratat. Și-am fost decepționat. Indignat. Debusolat. Noroc că începusem atunci să citesc: „Poveste de dragoste” de Erich Segal, publicată în revista „Secolul XX”.

Să revin însă la una din dughenele lui Prăjiturică. Gospodar bun, îl ducea capul la cum și ce să facă. Dar îl ducea la mai de toate, și bune și rele. În piață și, probabil, nu numai acolo, omul lui vindea pui de găină, cu preț umflat și neafișat. Puii erau mai mici, iar prețul mai mare decât cel ce se cuvenea. Cu alte cuvinte, se băga mâna în buzunarul oamenilor.

Intru în dughenă. Lume multă, la rând. În astfel de situații, dacă nu procedezi cu tact, lumea e dispusă să-i ia apărarea celui care-i controlat. Apriori! Fiecare-și vede doar de „puiul său” și

vrea să plece cât mai repede. Iată de ce zic cu glas mai ridicat, ca să audă cei prezenți:

„Sunt ziarist de la ziarul județean, iată legitimația mea. Am primit o sesizare că nu vindeți puii corect și că luați mai mulți bani decât se cuvine. Eu nu cred, dar vă rog, totuși, să-mi arătați facturile pentru marfa din magazin.

- Păi, să vedeți (și caută între timp într-o servietă jerpelită) știți, facturile sunt acasă. Le-am lăsat să fie în siguranță !

- Adică n-aveți acte asupra mărfii pe care o vindeți și nici nu puteți dovedi că luați prețul cuvenit?! Auziți, oameni buni,: Să scriu asta în ziar?!

- Da. Scrie, dom”le, ce naiba!... Doar muncim pe banii noștri!

- Atunci, dați-mi câțiva numele dvs, să am martori în carnetul meu, că pe urmă o să zică neica puișorul că nu-i adevărat.

Calmul vânzătorului, cam bizar, îmi sugerase că ar fi vorba de o „afacere” ceva mai mare! Și că are el spatele asigurat... Abea mai târziu am aflat că nu mă înșelasem.

Ei, dar ca și la teatru, există și în viață culisele scenei, culise care nu sunt, se-nțelege, sub ochii publicului. Și uneori, acolo, în spate, se joacă o altă piesă, uneori mai adevărată decât cea vizibilă!... Să pătrundem, deci, și în culise. Iată, aflu că la sediul central al „Întreprinderii”, care era situat pe la margine de oraș, tovarășul Prăjiturică (bun prieten cu un coleg de al meu, ziarist) a amenajat într-un spațiu îngrădit, cu portar care nu dădea drumul la oricine, și un lac cu pește, și o sală de mese ca la carte, aranjând pentru unii oaspeți și alte diferite condiții de recreere, toate „de primă mână”, la care Primul secretar al județului, era uneori prezent. Discret, se-nțelege!

Pentru mine, aceste „culise” erau de-ajuns ca să-nțeleg de ce Primul secretar avea, și astfel, motivația intimă să telefoneze la Redacție, apărându-l pe găinarul speculant, și oprindu-l pe unul, Căciularu, de la ziar, să facă public furtul evident. Găinarul era omul lui Prăjiturică. Prăjiturică era omul regimului. Și ca să fii omul regimului, trebuia să fii și harnic, dar și deștept. Prăjiturică era foarte deștept!

Sigur că n-am mai scris articolul interzis! N-am mai scris despre ce văzusem, am dat dracului dreptatea și partidul și, gândindu-mă la lacul lui Prăjiturică, mi-am zis și eu că „Peștele de la cap se strică”!...

***

Un alt prim secretar, de astă dată de la municipiul Bacău, cu care mă aveam bine și care fusese mai înainte „Prim” la Regionala Bacăului. Mai întâi, eram pe bune cu el, fiindcă nici nu intrasem de multă vreme în Redacția ziarului regional, iar el a venit la noi, pentru o ședință extraordinară, din cauza unor matrapazlâcuri privind plata colaboratorilor externi, făcute de chiar șeful meu de secție, pe nume Claro Ogrădeanu. Înainte de ședință, Dumitru Mitulescu, redactorul șef, care mă adusese în redacție, îmi zice:

- Ronică, te rog să iei și tu cuvântul. Țsta care vine e rău, dar știi tu ce să-i zici! El vrea autocritică. Și vrea să-ți pui cenușă-n cap...

Cum să-l refuz eu pe redactorul meu șef, mai ales că chiar era băiat bun !

Începe ședința. Spune câteva cuvinte redactorul șef, apoi urmează părerile redactorilor. Ia cuvântul un redactor, ia și al doilea, arătând ce lipsuri mai sunt, ce neîmpliniri, că e vina noastră; se face autocritica la fiecare final de cuvânt... Dar n-a mers ușor deloc, fiindcă Primul secretar nu te lăsa să vorbești cursiv, „ca s-o-ntorci ca la Ploiești”. La fiecare lucru negativ pe care-l spuneai, te oprea: „Ia stai! Zici că n-ați făcut cutare lucru. Păi de ce?” „Să vedeți, noi n-am acționat în privința asta, dar...”, „Și de ce n-ați acționat?”

...Și uite-așa, tehnica lui „de ce?” și iar „de ce?”, te făcea să-nghiți în sec!; din de ce în de ce, Primul secretar i-a făcut praf pe colgii mei. Al treilea, iau eu cuvântul. Doar am promis! Și-ncep, cu inima bătând-mi ca un tun. Spun o frază, o spun și pe-adoua.

- Ia mai taci tu din gură!! (Și se uită la redactorul șef). Mitulescu: s-o-nsurat?

- Da, tovarășe prim secretar!

- Are locuință? Are salariu cum trebuie?

- Da, tovarășe prim secretar!

- Ei acum să vă spun eu: mie-mi place cum scrie tovarășu Roni. Așa trebuie să fie ziarul. Să-i atragă pe oameni, să le placă articolele. Tu stai jos, că n-ai ce să vorbești. Stai jos și dă-i tot așa!... Peste vreo câteva zile, am fost numit Șeful secției „Probleme cetățenești”, iar Ogrădeanu, care mă tracasase nu puțin, a devenit subalternul meu. Nu l-am asuprit, deși îmi venise apa la moară. Lăsam însă materialele lui așa cum erau (și nu erau bune !), sperând că: „Fiecare pasăre pe limba ei pierie!”... Numai că ăsta nu era pasăre, ci era un fel javră vicleană. Totuși, în cele din urmă, a pierit și el. Pe limba lui. Dar destul de târziu...

***

Acum, o altă tărășenie, care mi-a marcat viața, și ea, adică viața mea de ziarist și înțelegerea lumii în care trăiam. Exista obiceiul că dacă unul din cei mai mari de la județ au de ținut o cuvântare, să apeleze la vreun ziarist, să i-o scrie acesta și „bossul” s-o citească. Că nu prea știau a vorbire, măi tovarăși. Eu consideram că nu-i în atribuțiile ziaristului să facă așa ceva. Mai ales că

nu erai nici măcar rugat! Ți se impunea. Cu ton obraznic.

De câțiva dinăștia mai mari de la județ, am scăpat, după prima lor încercare. Să spui „Nu vreau”, nu se putea! Am primit deci „sarcina”, dar am făcut, de fiecare dată, câte o cuvântare de cea mai proastă calitate de care eram eu capabil. A doua oară n-au mai revenit la mine. „Ăsta-i tâmpit, și-or fi spus, nu se pricepe la cuvântări”. Și uite-așa, am învățat că nu-i bine să fii tot timpul deștept.

Mă sună, într-un rând, Primul secretar de la Municipiu. Ăsta care a fost „vioara-ntâia”, altădată, la Regiune (și care spusese vorbe bune, în public, despre tovarășul Roni). Trecuseră, între timp, mai mulți ani.

- Tovarășu Roni, am de ținut o expunere, pe tema dezvoltării Bacăului. Nu prea mă descurc, nici timp liber nu am. N-ai vrea să mă ajuți?

...Ei, altă făină se macină la moară!

Sigur că m-am dus la el, sigur că a ieșit o expunere mult mai bună decât celelalte. Dar, lucrând la această temă, i-am cerut și ceva material documentar despre „Cincinalul în patru

ani”, ca să am exemplificări concrete desore viitorul Bacăului...

(Pe atunci, cum unii mai țin minte, era la modă trâmbițarea eroică a slogan amintit.)

-...Lasă, pune tu, de la tine, cum crezi că-i mai potrivit.

Erau vorbele Primului secretar !

Atunci am înțeles că nu era planificat, la nivelul său, cincinalul nici în patru, nici în șase ani! Iată, deci, cum lacul lui Prăjiturică se reflecta și în acest elegant cabinet, unde, recunosc, eram primit cu simpatie. Iar eu, pentru că totuși acest Prim secretar de la Municipiul Bacău, îmi vorbea omenește și cinstit (proveniența lui era de minier de la Moinești - unde trăise mult printre evrei!) ei bine, eu i-am mai scris și alte cuvântări. Și nu regret timpul și efortul risipte. Se dovedise, de-a lungul timpului, că-i om de omenie! Cel puțin așa era în ochii mei (dar și ai altora, dintre cetățenii Bacăului, chiar și dintre evrei!)...

„TIRA-I TIRA, HOPA-I HOP!”...

Atmosfera din redacția ziarului la care am scris vreo 25 de ani a fost, în general, una bună. Am căutat să fiu cât mai pozitiv cu colegii mei. Unii au răspuns frumos. Alții... Faptul că scriam oarecum bine era privit, de unii, cu pizmă, cu antipatie. Prin ceea ce scriam și cum scriam – nu tocmai pe „linie”- desigur, doar cât se putea! - articolele mele atrăgeau atenția unor colegi. Mă gândesc la cei ce se simțeau jigniți că altu-i mai bun ca ei. De ! Așa-i în viață. Ce puteam să fac?!

Bine-nțeles, eram fără frondă între noi, fără teribilisme, fără certuri. Cu toate acestea, în ziar, mă străduiam să aduc și să descriu unele evenimente, unele întâmplări în stilul jurnalelor occidentale, pe care nici nu-l cunoșteam ca lumea! Aveam, așa, niște idei generale, pe care le-mpleteam cu ale mele, destul de diferite de articolele cu limbă de lemn. Nu vreau să intru în amănunte, dar colecția ziarului unde lucram (altul nu exista în regiune sau în județ!) stă mărturie. Fără-ndoială, unele „repulsii” față de acest ziar sunt justificate și azi (la aveam și eu!) dar, tot fără îndoială, ele sunt, sau mi se par mie, exagerate așa cum apar în vorbirea unor „revoluționari” de azi. Da, era un ziar de politică. Și da, politica avea predominanță negativă. Ziarul - la fel! La asta se mai adaugă și lipsa de talent al mai multor redactori. Existau chiar și cei care scriau în ziar un fel de procese verbale.

***

Totuși, trebuie să fim cinstiți, erau și unii care dădeau culoare aceluiași ziar; aş zice simplu, scriau interesant, atrăgător. Apăreau, în acele

perioade, pagini Magazin, rubrici cum era „Acuarela”, grupaje cu titlul ”Se întâmplă la un pas de noi” (adesea susținute de scriitorii de la revista de cultură „Ateneu”), era apoi rubrica de fapt divers, cu titlul „Semne particulare” și, îmi reamintesc și de rubrica de „Instantanee”... Acestea, ca și altele, erau interesante, dădeau satisfacție cititorului, erau agreate de oameni. În această ordine de idei, aș aminti că erau prezente unele articole și anchete jurnalistice, despre transportul în comun, despre comerț și cooperativele meșteșugărești, despre Sfaturile Populare și relația lor cu populația, sau despre sănătatea publică, despre estetica orașelor și a satelor. Și astea toate, cu multe accente critice, care dădeau satisfacție cititorului de rând, considerând pe unii ziariștii ca pe niște aliați în zbaterea pentru o viață mai civilizată, mai corectă mai bună...

Ziarul avea un echilibru al său. Sigur că erau neinteresante articolele despre invincibilul Partid comunist, și marele său Conducător; erau neinteresante dările de seamă despre campania agricolă, sau faptul că „Salina din Tg.Ocna - sare

peste plan!”... Dar să nu uităm că așa era presa de-atunci: minusurile gazetărești de felul amintit, le găseai în mai toate ziarele din România.

***

În aceeași redacție, secretara redactorului șef - Aurelia Toma, o femeie deșteaptă și deosebit de agreabilă – avea grijă ca de ziua de naștere a fiecăruia dintre noi, să ne adunăm, zilnic, pe la unșpe. În aceeași mică încăpere, primeam de la Aurelia, câte-o cafea. O cafea bună, tare, neagră și fierbinte, iar șueta de lângă licoarea parfumată avea, câteodată, un farmec greu de descris. Acolo nu eram tovarășul, sau tovarășa, ci oameni normali, eram, cum să zic, ca să nu mă refer chiar la toți, eram totuși oameni. Alteori, teama de microfonul mic și albastru și o anume „atmosferă”, se simțeau prin aer. Nu știam exact cine anume, dar știam că cel puțin un turnător era și printre noi!

În privința parfumatului lichid, care trezea vise și un aparte chef de vorbă, eu eram tratat un pic mai atent, în sensul că se știa că beau ceva mai puțină cafea. Și asta, doar pentru că așa mi se

părea mie că simt mai bine visul de cafea! Aurelia îmi puneă licoarea amintită, într-un păhărel de țuică. De aia colegii au denumit această „unitate de măsură”, de la ora unșpe: Ronel.

Se spuneau acolo bancuri ne-politice, unele chiar reușite și cu poante bune. Când era o zide naștere cu o cifră „rotundă”, mai mergeam și la câte un restaurant, pe banii sărbătoritului. În general, ne înțelegeam bine, fiecare având grijă să fie el mai bun, mai interesant în ce și cum scria. Cine reușea și cine nu - asta-i altă chestie, subiectivă, desigur.

***

Existau și frecuşuri, uneori în şedințe, iar alteori, cu vorbe de-un anumit fel, pe la urechile redactorului șef - un fel de mici josnicii... Dumitru Mitulescu nu le lua în seamă, dacă nu afectau bunul mers al redacției. Evita stările conflictuale. El era pentru bună dispoziție și armonie. Desigur, cât se putea! Climatul general, însă – așa cum am mai spus, fără să fim prieteni, era decent, pozitiv, chiar agreabil. Oarecari „grupări” existau totuși, se-nțelege, și-ntre noi. Eu n-am făcut parte din niciuna.

Mai mult mă „lipeam” de cei de la revista „Ateneu”, care, într-o vreme, erau și cu sediul lor în aceeași clădire cu noi. Ușă-n ușă! De altfel, mai ales la pagina săptămănală, intitulată „Se întâmplă la un pas de noi”, colaboratorii mei externi erau, în special, scriitorii de la „Ateneu”... Am simțit și trăit o anume amicție cu acești intelectuali ai României, dacă mă refer la prozatorul George Bălăiță, la poetul și prozatorul Ovidiu Genaru – un talent cu totul aparte, la admirabilul poet Sergiu Adam, la eminenții critici literari Constantin Călin și Vasile Sporic (Vlad Soreanu). Dar câți încă n-au fost?!... Era un climat bun în Bacău. Era o lume aleasă. Era lumea mea, în care beam câte-un Ronel și scriam câte-o „Acuarelă”!...

***

Uneori trec pe lângă oameni și zâmbesc amabil, cu bunăvoință, așa cum e firesc. Mai ales dacă ne și salutăm! Cu timpul, revenind la unele imagini de acest fel, zâmbesc azi ironic. Aproape fără să vreau.

Aveam în redacția ziarului și unii cam ciudați. Unul dintre ei era și bun versificator, scria și texte de brigadă artistică, avea și ceva umor. Ei bine, îmi reamintesc că într-o noapte, mă-ntorceam de la redacție, pe la ora 3. Fusesem, cum se spunea, „cap limpede”. (Citeai tot ziarul, aveai puteri discreționale, dar răspundeai de fiecare greșeală, dacă ea apărea în ziarul trimis către cititor!) Eram obosit. Pentru mine nopțile de acest fel erau cele mai grele. Răspundere mare, concentrare maximă. O cifră legată de partid, o vigulă din cuvântarea Tovarășului, puteau să te lichideze! Uff!... A trecut și noaptea asta, în ziar fiind încorporată o „amplă cuvântare” a lui Nicolae Ceaușescu. Strada Eliberării, unde era și sediul redacției și al tipografiei era acum goală. Eram singurul întârziat. Pe la mijlocul străzii, după un timp, pe trotuarul celălalt, îl văd pe colegul versificator, cu un magnetofon „Tesla” sub braț, mergând în sens opus.

De pe un trotuar pe altul:

- Ce faci? Unde te duci la ora asta?
- La Redacție.
- Păi nu mai e nimeni.

- De-asta mă duc. E liniște. Și scriu un text de brigadă, fără să mă deranjeze nimeni și nu deranjez nici eu!... Colegul își continuă mersul săltat. Eu merg spre casă.

A doua zi aflu de la niște prieteni că amicul lor, fotograful, a fost în noaptea respectivă acasă la soția umoristului versificator. O chema Păpușa. (Femeie fumoasă și apetisantă!). Pe semne că nici ea n-avea somn.

Încât:

Soțul cu „Tesla” - Păpușa cu Foto la minut!

Zâmbesc. Fiincă-mi amintesc de-un cântecel, din folclorul de mahala:

„Tira-i tira, hopa-i hop ! ”...

Tu - cu ochii sus, la stele,

Eu - cu nasu-n floricele.

Tira-i tira, hopa-i hop ! ...

DE CE NAIBA SCRIU?!...

La prezentarea uneia din cărțile mele, prilej cu care am fost primit, în public, ca membru al Uniunii Scriitorilor din România, trebuia să spun și eu ceva, acolo. Mai ales că reprezentantul oficial, d-l Răzvan Voncu, critic literar și director al prestigioasei Uniuni pentru programe cu străinătatea, a venit de la București la Tel Aviv și mi-a înmănat carnetul la care bâiguiam a visa încă de pe când eram student.

Nu știu câți m-au ascultat, nu știu dacă unii nu au ațipit în timp ce vorbeam, așa că m-am hotărât să dau și în scris „intervenția” mea, ca,

totuși, dacă cineva are chef să știe ce-am mai spus și eu, să ia „Jurnalul. Săptămânii.”, sau o carte de-a mea, când pofteste. Să zicem, chiar cartea asta. Nu-i, deci, atât un gest de orgoliu, cât unul de gentilețe față de cine ar manifesta un oarecare interes, în legătură cu mine și cu o parte din viața mea. Mică, e drept. Dar e viață.

„Măi omule, de ce scrii?” mă-ntreb eu, câteodată, în momente de slăbiciune, mă-ntreb ca să previn întrebarea altora, care nici măcar nu citesc. Nu-s puțini, dar nici mulți! Oameni de care mă tem, căci în mintea lor nu valorează decât ce știu ei. De fapt, n-are valoare decât ce fac ei... Și-mi răspund eu, mie însumi, mai mult ca să-mi dau curaj, căci a lupta cu prostia e o luptă pe viață și pe moarte.

Ei, bine, scriu ca să mă aflu-n treabă. Adică să muncesc. Așa am fost învățat, cam împotriva voinței mele. Tata vroia, într-o vreme, să mă facă electrician. Mama vroia să am o diplomă universitară. Am ajuns ce-am ajuns, totuși, datorită lor. E drept - și datorită mie. Apoi, am văzut că oamenii sunt nu numai buni, ci și nebuni. Am văzut oameni frumoși și urâți. Unii, la chip,

nu erau frumoși, dar pe dinăuntru - minune: caracterul, firea, direcția generală în care-și orientau viața, faptele lor erau așa cum mi-ar plăcea și mie să fiu... Și cred că frumusețea asta interioară, asta prin care gândim lumea și oamenii din jur, este valoarea noastră cea mai adevărată.

A fi om de omenie, a face din bunătate și corectitudine un crez, o dorință, un anume fel de conduită, e lucru de vrednică valoare. Am văzut că lumea, sora mea lumea, e cam anapoda. Încet - încet, dar uneori și fulgerător, m-am întrebat și altceva: Cum ești tu pe dinăuntru? Cum stai cu gândurile, cu tendințele, cu conștiința aia a ta, pe care ți-o vrei curată mereu? Ții un condei în mână, bați la clape de computer, și totuși: tu ce și cum faci?

Ca urmare, am început să mă aflu în treabă, de fapt am continuat ceea ce făcusem o viață-ntreagă, am scris pentru o lume mai bună, pentru oameni mai frumoși sufletește, pentru unele din cele mai înălțătoare idealuri. M-am străduit mai mult decât înainte. Am continuat să mă modelez și chiar să mă remodelez. Cu dalta târziului de noapte, cu sufletul înfruntării față de mine și de

ceilalți. Buni și răi. Pe buni îi căutam. De răi nu prea scăpam.

TimpuL a fost una din uneltele mele. L-am folosit cu răbdare și cu nerăbdare. Câteodată reușeam, dar de multe ori nu-mi ieșea să fiu cum voiam. Naivitățile tinereții s-au spulberat, în mare măsură; însă nu complet! Și-acum mai scriu, ca să creez punți între oameni, să încerc să-i influențez și să le fac clipa mai frumoasă, mai bună, mai ușoară... Scriu ca să le fac cunoștință cititorilor mei cu alți oameni, cu omenia, așa cum o văd și o cred și eu; de fapt, să le fac cunoștință cu ceea ce-mi place și mie, cu ce mi se pare bun, frumos, interesant, în speranța că și ei vor îndrăgi, până la urmă, să zicem, un anume parfum al vieții, care are-n el arome, ca la noi acasă, de aici și din România natală; un fel de parfum în care strălucește aurul dulce, cu sunet de vioară, al dragostei de oameni și al farmecului de a trăi, de a exista, de a cugeta spre bine. Iar dacă nu-i așa, măcar să sperăm că va fi! Ce poate fi mai frumos, decât visul din parfumul vrăjit al iubirii de oameni?! Iubirea-i dulce-amăruie și rolul unui scriitor e să știe să releve - zic și eu - dulceața

fructului mâniei și al împăcării. Mânie - împotriva răului din lume, a urâtului și a non-sensului. Împăcare - după demersuri în fel și chip, după compromisuri, eforturi, și sacrificii. Fără împăcare și - regret !- fără compromis și sacrificiu, viața încetează a mai curge în alea ei de veacuri.

Dintre ură și iubire, să alegem măcar înțelegerea reciprocă, tandrețea și, cu timpul, poate chiar iubirea... Nu, nu mă gândesc neapărat la Dragoste, ci la Pace, la Bunăvoință. Și dacă vorbim de amarul din coaja unui simbolic fruct, scriitorul ar trebui să știe calea de a-l da jos, de pe miezul dorit.

De ce scriu?! Păi cred că de mic aveam oarecari înclinații, căci primul meu repetat răspuns de copil-adolescent, când eram întrebat „Ce vrei să fii tu, când vei fi mare”?, era că vreau să fiu spion. Văzusem, pe când eram copil, niște filme rusești de război, cu ruși și cu nemți, și de acolo mi-a rămas imaginea spionului sovietic, care înfruntă cu inteligență și curaj, tot felul de opreliști, riscă, și până la urmă, ajunge la cele mai secrete lucruri ale dușmanului. Așa mă visam și eu, spionând oriunde, orice. Eram de o curiozitate

bolnăvicioasă. Când treceam, seara, pe lângă ferestrele caselor, care erau cu perdelele trase, eu căutam o crăpătură, o gaură, o perdea uitată-n lături: să văd ce fac alții, în intimitatea lor. Eram, de felul meu, atât de curios, încât, mai apoi, după ce m-am văzut la casa mea, soția, om bun și normal, grijulie pentru mine, avea de îndurat destul de mult. Tocmai din cauza curiozității mele de neînfrânt! Dacă ne plimbam pe stradă, ca să dau încă un exemplu, eram pe stradă, nu-i așa?! și doi se certau, ei bine, eu dispăream, o lăsam mască pe draga mea proaspătă soțioară - pur și simplu! - și mă înființam la numai un pas de certăreți. Să văd conflictul, să aflu cauza, să știu cine mai e implicat!...

Azi e și mai rău, spionez și la cafenea, și un „homless” lângă o pubelă de gunoi, sau pe o bancă, seara, într-un parc, ori doi îndrăgostiți, retrași sub umbrele tainice ale apropierei sincere de suflet lângă suflet, s-aud ce își mai spun ei, în secolul computerelor, al Ipedurilor...

Da, curiozitatea mea e și ea una din cauzele scrisului. Curiozitatea și iubirea de oameni mă fac să scriu. Dar și dorința sinceră, de-a îndrepta câte

ceva strâmbătăți. Scriu și de bune, și de rele. Astfel mă simt un om al timpului meu. Nu-s electrician, nu-s profesor. Fac poduri!...

Și-apoi mai e ceva: m-am născut de 8 Martie. De ziua mea, întotdeauna, primesc cadouri și, în același timp, dau cadouri și binețe. Dau, pentru că e, totodată, și Ziua Internațională a Femeilor. Daruiesc! Ei bine, vreau să spun că plăcerea mea cea mai mare, este aceea de a da, nu de a lua! De a dăru! De asta și scriu. E o plăcere; o dulce - amăruie plăcere, cu multă muncă în spatele ei, cu un anumit fel de viață, cu bucuria bucuriei determinate de scrisul tău către alți oameni, care trăiesc, măcar în timpul lecturii, odată cu tine și la fel cu tine. Scriu pentru a da! Cu toate că, uneori, mă-ntreb și iar mă-ntreb: de ce, naiba, scriu?!

Dar câte încă nu se pot spune, ca răspuns la întrebarea asta?! Ca să n-o lungim, îți propun omule un răspuns mai bun: Citește-mi măruntele mele amintiri, citește „Arc voltaic”, cartea mea de debut, de prin 1970; mai ai la-ndemână încă vreo două, trei cărți, de dată mai recentă: „Reporter - angajatul nimănui”, „Cafea și fum de țigară”,

„Hoinar de suflet halandala”, „Dragoste și parfum de portocală”... Sunt cărți semnate de mine. Cineva zicea că „Pe om, dacă vrei să-l cunoști, dacă vrei să știi de ce acționează într-un fel sau altul, lasă-l să vorbească și ascultă-l”. Eu vorbesc prin scrierile astea.

De ce scriu? Citește-mă! S-ar putea să-ți placă și să fii de acord cu mine. S-ar putea să gândim și să simțim la fel!

SUB LUMINA UNEI FLORI...

Câte-ar fi încă de spus?! Ani trecuți, clipele de farmec pline... Uneori și lucruri rele și câți oameni de doi bani!... Cele rele, să se spele! - vorba aia, din popor! Ce-am avut și ce-am pierdut?! Au rămas în inimă nu doar ticăloșii, nu orgolioșii și egoiștii, nu cei care se uitau la mine cu-n fel de simpatie, cam ciudoasă și ascunsă – „da, e așa și pe dincolo, nimic de zis, însă... e evreu”. Poate că-mi spuneau și altfel, mai urât, dar, de fapt, ce-are a face coada vacii cu realitatea mea?!...

Eram un „oarecine” în Târgul meu, fiindcă-i iubeam pe oamenii de-acolo. Mi se păreau buni și frumoși, unii erau deștepți și harnici, alții mai puțin. Dar la un loc, dincolo de întâmplare și noroc, ei erau o lume. Rar am fost batjocorit, sau luat în târbacă. Norocul, sau întâmplarea, sau unele calcule politice de ale altora, mi-au surâs, sau m-au mințit. Dar asta a fost viața mea: o viață bună, cu norocul de-a avea o meserie care mi-a plăcut, și mi-a plăcut fiindcă era grea și spinoasă, era cu răspunderi mari, dar și cu mulțumiri sufletești. Florile de suflet îmi împarfumau pestilențialitățile vieții.

Eram ziarist, eram serios, eram cinstit de-acasă, jucam hora nimănui, până când am știut ce-i mersul lângă oameni, cum vroiam. Unii m-au recunoscut, alții nici nu mă vedeau. Eu priveam atent în mine, și plouam cu îndârjire, astfel că dădeam de-o parte, norii gri, ce-mi ascundeau, aurul ce vream să-l beau! Dacă am luptat cu cineva, ăla fost-am eu - și m-am învins! Părul meu acum e nins, seamănă cu norii, dar în suflet stă destins, soarele aurorii. ... Poate ici și colo, trist, este înc-un of de gri - este frica de ce-o fi...

Câte încă-ar fi de spus!, dar le las, de teamă,
duse. Nu e frica de lichele, de șnapani și alte cele,
teama-i doar de norul greu, ce revine, tot mereu...
E mereu mai des cu noi, are fețe mii, scrie chiar și
poezii, dar, de fapt, e rău și gri...

...Pe sub pleoape trec zâmbind, amintiri
mărunte, cum suntem și noi, iubind, ori, din
contra, războind, fără rost, căci doar ne ducem, tot
mai jos, sau rămânem, uneori, sub lumina unei
flori...

Iar de aici, dintr-un cerdac,
văd o floare,
și,
deci,
tac...

Roni Căciularu s-a născut în Bacău, la 8 martie 1939. Absolvent al Universității „Al.I.Cuza” din Iași (Facultatea de litere). A fost redactor și reporter special, la ziarul regional și apoi la cel județean, din Bacău. În cei cinci ani de studenție, a colaborat intens la presa centrală din România, la Radio București, Radio Iași, revista „Viața Studențească”, la alte publicații. După mai mult de 20 de ani de activitate redacțională la Bacău, emigrează în Israel. Devine (timp de 15 ani) Secretarul General al Uniunii Originarilor din România – în perioada respectivă, această Uniune a fost organizația reprezentativă a cca. 400.000 de conaționali. Și în Israel, Roni Căciularu continuă, până la apariția acestor rânduri, activitatea publicistică și literară, în presa de limbă română.

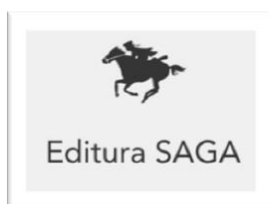
Cărți publicate:

ARC VOLTAIC* (1972); *DRAGOSTE ȘI PARFUM DE PORTOCALĂ* (2013); *CAFEA ȘI FUM DE

**ȚIGARĂ (2017); HOINAR DE SUFLET
HALANDALA (2018); REPORTER – ANGAJATUL
NIMĂNUI (2019); și, acum: ACUARELE DE
DEMULT (2020)...** Majoritatea cărților au
apărut la Editura SAGA.

***Este membru al Uniunii Scriitorilor
din România.***

**Semnează în presa românească
internetică și tipărită, din mai multe țări din
lume. Este Laureat al Premiului „Al. Mirodan”
al Asociației Scriitorilor Israelieni de Limbă
Română. Deține Premiul Centrului Cultural
Israeliano-Român. Recent, Asociația Ziaristilor
și a altor Oameni de Cultură Israelieni (de
Limbă Română) și Fundația „Saga - pentru
cultură”, l-au onorat pe Roni Căciularu cu
DIPLOMA DE EXCELENȚĂ „pentru cărțile sale,
deosebit de apreciate de către publicul cititor
și de criticii literari din România și Israel”.**

CUPRINS

Roni Căciularu, memorialist	6
MICI TABLOURI DE-ALTĂDATĂ	12
LA BACĂU, LA BACĂU – ÎN ORAȘUL MEU !...	19
PUȚIN RETRO...	46
UN TITLU DE NOBLEȚE	53
SEMINȚE DE BOSTAN ȘI UN BANDIT, DIN STRADA MARE	64
PE CÂND ERAM ȘCOLAR...	70
PROMENÂND PI CENTRU...	87
ȘI-N PARC FANFARA CÂNTA!...	97
CU AL. MIRODAN	103
VROIAM ATÂT DE MULT, PUTEAM ATÂT DE PUȚIN...	112
DOMNULE JEAN STEIGER,CE-AȚI ZICE DE-O CAFEA	126
LA FACULTATE ȘI RETUR	134
AURORA BOREALĂ	157
„CÂTE-O VORBĂ PENTRU TINE! ”...	169
HALAL DE MINE, SUNT ZIARIST !...	175
„GHIȚĂ GÂNDAC” !...	184
CIAU, CIAU, BAMBINA!...	191
ZIARIST PRINTRE PRIMII SECRETARI	200
„TIRA-I TIRA, HOPA-I HOP!”...	210
DE CE NAIBA SCRIU?!...	218
SUB LUMINA UNEI FLORI...	226

Roni Căciularu ne-a oferit, în decursul anilor, excelente volume de reportaje artistice. Volumul recent publicat, sub titlul „**Reporter - angajatul nimănui**” și-l deschide cu un amplu interviu acordat publicistului și scriitorului **George Roca**, în care ne surprinde cu o dimensiune creativă ce nu o știam: narator memorialist plin de vervă și vivacitate. În prezentarea anilor săi de tinerețe manipulează dezinvolt ironia benignă, zâmbetul condescendent sau satura jucăușă, la adresa „automatismelor vremii”

Dinamica vioaie a scriiturii lui **Roni Căciularu** ne cucerește de la început. Ritmarea cuvintelor e mereu acroșantă. Iată-l student: „Scriam. Citeam. Învățam. Hoinăream”. Memorialist meticolos al orașului său de baștină, Bacău, autorul definește o atmosferă, o epocă, o vârstă, o lume: „*Bacăul natal, cu atmosfera lui de respect față de cultură, de literatură mai ales, de omenie, de bine și de frumos, cu siguranță că m-a influențat. Aici am respirat aerul de Bistriță și de Siret, de burg dezvoltat, cu burghezie de decentă ținută (evreiască și românească, laolaltă) aici am simțit aerul acela de împletire a orașului cu satul, cu periferia și mahalaua, cu liniște patriarhală și zvon industrial*”.

Zoltan Terner:
„*Roni Căciularu - Bogăția unei lumi sculpturale*”
Revista „Observatorul”, Toronto, Canada

RONI CĂCIULARU

